

Varga Nikoletta

RAETIAI TÍPUSÚ KERÁMIÁT GYÁRTÓ MŰHELY SAVARIABAN

A tanulmány célja az ókori Savaria Ny-i városnegyedének fazekasműhelyében, a mai Járdányi Paulovics Romkertben feltárt, helyben gyártott, az importot utánozó raetiai típusú kerámiaanyag tipológiai és kronológiai vizsgálata. Különös hangsúlyt fektetve az edényformák típusaira, az igen változatos díszítőmotívumokra, a helyi agyagot felhasználó, gyakran fémesen csillogó bevonattal ellátott, de nem a megfelelő hőfokon kiégetett, ezáltal deformált, és a díszítést tekintve kivitelezési hibákat mutató töredékek bemutatására.

Kulcsszavak: Savaria, Szombathely, fazekasnegyed, raetiai kerámia, Drexel-féle tipológia, helyi edényformák

Szombathely ókori települése az egykori deserta Boiorum területén átvezető Borostyánkő út mentén, Scarbantia és Salla között félúton, a Gyöngyös és a Perint patak által közrezárt területen helyezkedik el. Az 1. század közepén, Claudius császár uralkodása alatt létrehozott colonia (colonia Claudia Savaria) római joggal rendelkező lakosai kezdetben a legio XV Apollinaris veteránjaiból, illetve észak-itáliai és emonai kereskedőkből álltak.

A későbbiekben, mint Pannonia Superior polgári közigazgatási központja igen jelentős szerepet játszott a provincia életében. Az egykori város területét határoló városfalak, az utca- és csatornahálózat, az egyes épületek, szentélyek, temetők feltárára került részei mellett, a mindennapi élethez köthető, helyben készült fazekastermékek előállítására szolgáló műhelyközpont is napvilágra került az egykori Püspökkert területén.

Pannonia területén az i.sz. 2. század második felében a vámkörzetek módosulását követően, a drágábbá váló vámköltségeknek köszönhetően, a korábban importált raetiai kerámiát helyi műhelyek kezdték el gyártani: Aquincum (PÓCZY 1956, 115), Savaria (SZÖNYI 1973, 87–108), Poetovio (CURK–GULIĆ–TUSEK 1984, 68) és Vindobona (GABLER 1977a, 124; DONAT 1999, 32, Abb. 3.2. MP 0272/6) fazekasműhelyeiben előkerült leletek erre szolgálnak bizonyítékkul.

Raetia az 2. század első felében a publicum portorium Illyrici (DOBÓ 1940, 147; ALFÖLDY 1974, 59, 300; KISS–TÓTH–ZÁGORHIDI CZIGÁNY 1998, 24–26), míg az 2. század második felében már a quadrigesima Galliarum vámkörzete alá tartozott (GABLER 1989,

468). Az illyricumi vámkörzet Pannonia Inferior, Pannonia Superior provinciákon kívül magába foglalta a két Moesia, a három Dalmatia és Noricum területét is (Appianus, Illyr. III. 6). A pannoniai vám székhelye Poetovioban, a vámkörzet központjában volt. Savaria városfalának Ny-i határában, az útelágazás mentén a „Vámház” elnevezésű épületben egy bronz vámpesztlő került elő (BUOCZ 1969, 300–304). A bronz vámpesztlőn tükörírásban a következő feliratot olvasható: C(aius) Tit(us) Ant(onius)/Peculiaris cond(uctor) vect(igalis) oct(avarum) Pann(oniarum) II (duarum) ann(orum) II.

A felirat elemzése az adó mértékét illetően vitatott, a vámbélyegzőt feltáró Buocz (BUOCZ 1969, 300–304) szerint, a Savarian átmenő áruk 12,5%-át szedték be vám fejébe. Azonban az újabb kutatásokat és értelmezési lehetőségeket tekintve, ha az oct a vám mértékét, azaz egy nyolcadot jelölne, az 12,5%-ot jelentene, amely összehasonlítva például a galliai 2,5%-kal, igen magas. Pannoniában, Brigetioból két felirat ismert, ahol a nyolcad – számmal (VIII) – van kiírva (RIU II 389; RIU II 575). Lehetséges, hogy a VIII-as szám nem az áru mennyisége után beszédett nyolcadrészt jelentette, hanem magát a hivatali tisztséget jelölte (KISS–TÓTH–ZÁGORHIDI CZIGÁNY 1998, 26).

Területi elterjedés a névadó és a szomszédos provinciákban

A névadó tartományban, Raetiában, ennek a jellegzetes díszítésű kerámiának több műhelyét ismerjük,

így Sorviodurum (WALKE 1965, 43–44) mellett West-erndorf-St. Peter (KELLNER, 1980, 176–178), Schwabmünchen (CZYSZ-SOMMER 1983, 22–23, Taf. 14, 15), Günzburg, Aislingen, Nördlingen (WEBER 1982, 185; CZYSZ-SOMMER 1983, 22), Faimingen (DREXEL 1911, 80), Mangolding-Mintrackin, Herzogmühle (FISCHER 1990, 56) területén gyártották.

Emellett nagy számban megfoghatók a faimingeni Apollo Grannus szentély (EDEL 1981, 178–187), a faimingeni (FASOLD-HÜSSEN 1985, 300–301; MÜLLER 1999, 51–54), a regensburg-i temető (FISCHER 1990, 56; SCHNURBEIN 1977, 37; FISCHER 1987, 24), az Augusta Raurica XVII insula fürdő komplexumában (ETTLINGER 1949, 85–86 Taf. 22, 23, 32, 37, 38), Bratananium (MÜLLER-KARPE 1952, 268–269), Cambodunum (FISCHER 1957, 24–25), Nassenfels (DAUBER 1952, 437), Laufenburg (ROTHKEGEL 1994, 233 Taf. 46. 14), Ried-Petinesca (MÜLLER 1994, 448–452 Abb. 8–10), Burghöfen (ULBERT 1959, 105 Taf. 57. 1–5), Quintana (SCHÖNBERGER 1975, 66 Abb. 15; FISCHER 1985, 247–248 Abb. 5, 6, 12, 21, 27), Fleinheim (SÖLCH 1993, 197–233), Chur (HOCHULF-GYSEL et al. 1986, 93–95; HOCHULF-GYSEL-SIEGFRIED-WEISS et al. 1991), Pons Aeni-Mithraeum (GARBSCH-KELLNER 1985, 416–417; CZYSZ 1976, 36, Abb. 2–6) leletanyagában.

Az egykori Noricum területén a következő lelőhelyekről ismert raetiai kerámia: Bedaium római kori temető (FASOLD 1993, 65 Tab. 38), Boiodurum tábora (SCHÖNBERGER 1956, 70 Abb. 17), Gleisdorf-i temető (ARTNER 1994, 18–19 Abb. 6), Mauer-Öhling (NISTLER 1909, 134–135 Fig. 63), St. Pantaleon-Erla (MATOUSCHEK-NOWAK 1996, 518), Traismauer (GATRIGEN 1971, 79–85 Abb. 79, 85), Teurnia (GUGLSAUER 1998, 218–219 Taf. 4.1 66–168), Comagena (KRENN-RODRIGUEZ-WEWERKA-JEITLER 1993, 180 Taf. 16. 5, 17.2, 21.7), a Wallsee-i limestábor (TSCHOLL 1977/78 214 Abb. 43. 115–117), Wels (MIGLBAUER 1990; UBL 1976, 284–285, Abb. 265), Mautern (WEWERKA 2004, 802–803 Abb. 105) és Lentia (KARNITSCH 1972, 98–101; RUPRECHTSBERGER 1982, 93 Nr. 124, 125) valamint Podkraj pri Hrastnik (KRAŠEK-STERGAR 2008, 267 T. 1. 16–20, T.2.21–23) római kori településeiről.

Germania Superior területén a következő lelőhelyekről ismert raetiai kerámia: Strasbourg-Königshofen (COMFORT 1959, 278 Pl. 72), Köngen (MEHLO 1959, 166 Taf. 63. 4), Solothurn (SPYCHER-SCHUCANY 1997, 125 Taf. 31, 34, 35, 41), Aventicum (KAENEL 1974, 84–87, Pl. XXII–XXIII; CASTELLA – MEYLAN KRAUSE 1994, 19 13.1, 31 53.1, 55 161.1), Sindelfingen (SCHEMPP 1967, 117 Taf. 179. 4), Rottenburg am Neckar (HEILIGMANN 1992, 85 Pl. 62), Inzigkofen (REIM 1977, 420 Abb. 12. 1).

A fő elterjedési területtől jóval északabbra, a kapersburgi limestáborból (SCHOLZ 2002/2003, 201–202 Taf. 32), Pforzheimből (KORTÜM 1995, 302), valamint Königshofen (HENNING 1912, Pl. XXV 9. P16) területéről is előkerült már raetiai kerámia.

Lelőhelyek Pannonia területén

A pannoniai anyagot először Bónis É. (BÓNIS 1960, 100–105), majd Szőnyi E. (SZŐNYI 1973, 87–108) közölte. Pannoniában elterjedése elsősorban a limes mentén Klosterneuburg (GRÜNEWALD et al. 1983, Abb. 7. 2) és Sopianae (FÜLEP 1977, 30 R/211) közti területeken regisztrálható, ettől D-re eddig csak az egykori Praetorium Latobiorum területére eső Pristava pri Trebnje (KNEZ 1969, 128 Taf 14/3, 4; PETRU 1969, 209–210, 13. és 14. sír), illetve Altium (BÓNIS 1960, 104) és Mursa területéről (BÓNIS 1960, 104) kerültek elő (1. kép).

Általánosságban véve az import és a helyi gyártmányok elkülönítéséhez az edény formája, díszítése és agyaga szolgál segítségül, de néha ezek is kétséget hagynak afelől, hogy az adott edény valójában hol készült. Az eddig publikálásra került pannoniai lelőhelyű töredékeket főleg importból, de részben helyi

1. kép Az ún. raetiai kerámia pannoniai lelőhelyei és műhelyközpontjai
Abb. 1 Die pannonischen Fundorte und Werkstattzentren der sog. rätischen Keramik

műhelyek termékeiként határozták meg (1. táblázat). Az importból származó edények felülete gyakran szürkésfekete és agyaguk általában mélyvörös, a helyi készítményeknél – így a savariai műhely darabjainál is

– a bevonat (narancsvörös, vörösesbarna) és az agyag színe (világos vagy sötétebb narancsvörös, a deformált darabok esetében pedig gyakran kékesszürke) az égetési hőfoknak megfelelően, azzal együtt változik.

1. táblázat. Pannonia területéről publikált raetiai kerámiák (x) és helyi utánezatok (x)

Table 1: Rätische Keramiken (x) und ihre Nachahmungen (x)

Lelőhelyek		Drexel			Nem meghat.	Bibliographia
		I	II	III		
Ad Statuas		x	x x	x x		GABLER–KELEMEN 1985. 71; GABLER 1989, 467–469
Altium		x				BÓNIS 1960, 104
Aquincum	Gázgyári fazekasműhely			x		KUZSINSZKY 1932, 354–355
	Lezouxi TS bolt				x	JUHÁSZ 1936, 34
	Schütz vendéglő			x		PÓCZY 1956, 115–117
	ún. Festőlakás				x	NAGY 1958, 150–152
	Folyamőr u. 12.	x				NAGY 1958, 150–152
	Vihar u.		x			BÓNIS 1960, 101B
	Ladik u./canabae É-i fele		x			ZSIDI 1997, 114, 118, 138
	legio tábor K-i védművei		x	x		SZIRMAI 1985, 61–63
	késő római erőd É-i körzete	x		x		SZIRMAI 1988, 49–61
	Bogdáni úti temető	x				PARRAGI 1963, 311–312
Ny-i temető 166. sír			x			TOPÁL 1993, 63
Arrabona - Homokgödri temető		x				BÓNIS 1960, 101
Baden bei Wien		x				BÓNIS 1960, 102
Brigetio	Gerhát fazekas telep				x	BÓNIS 1979, 146 Abb. 9.14
	Járóka temető		x			BÓNIS 1960, 103
	Caecilia temető				x	PÓCZY 1957, 39 (89. lábjegyzet)
Campona		x		x		SZIRMAI 1978, 58
Carnuntum	legiotábor/praetentura		x			GROLLER 1901, 82 Taf. XIII 5–7
	canabae templomkörzet	x				GASSNER 1990, 271
	II. amphitheatrum	x				BÓNIS 1950, 105
	Palastruine	x		x		TRINKS 1957, 66–67, 79
	polgárváros D-i temető	x x				ERTEL–GASSNER–JILEK–STIGLITZ 1999, 38–39; PETZNEK 1999, 222–226
Mühlackern		x	x	x		GASSNER 1990/1991, 271 Taf. 5–6
Celemantia		x	x	x		SAKAŘ 1963, 51; KREKOVIĆ 1976, 23; SEDLÁČKOVÁ 1969, 58
Fertőrákos-Golgota		x				GABLER 1973, 153 Abb. 10. 10–11
Gerulata		x x	x x			PICHLEROVÁ 1981, 108 37. sír 3. 151 99. sír 9, 197; RADNÓTI–GABLER 1982. 53 3.7; KREKOVIĆ 1998
Gorsium	D-i városnegyed				x	KOCZTUR 1972, 74, 76, 100 Abb. 49–4
	Margittelep	x	x	x		SZÓNYI 1973, 99 Abb. 15.26–28; FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1980, Taf. XVI 348–350, 355, 356, Taf. XLIV 717–719, Taf. XLIX 741, 742, Taf. L 743, 744, Taf. LI 745; FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1981, Taf. XIV 261, 274–279, 281, Taf. XV 287; FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1985, Taf. XXXIII 368, Taf. L 215; FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1987, Taf. XXV 497–502, Taf. XXVI 506–508

I. táblázat: folytatás
Tabelle 1: Fortsetzung

Lelőhelyek		Drexel			Nem meghat.	Bibliographia
		I	II	III		
Halimba-Cseres		x				BÓNIS 1960, 94 Abb. 25.4 104–105
Intercisa		x	x	x		PÓCZY 1957, 38–39 Taf. XII 12; BÓNIS 1960, 104; SZÓNYI 1973, 88 Abb. 1.10; Abb. 4.1–20, Abb. 5.6, 5.9, 5.11–15, 5.17–18
Klosterneuburg		x				GRÜNEWALD et. al. 1983, 181 Abb. 7.2
Matrica		x				KOVÁCS 1994/95, 91 Fig. 15.1–2; KOVÁCS 2000, 175 Fig. 24.1
Mursa			x			BÓNIS 1960, 104
Oslip		x				BÓNIS 1960, 102
Parndorf		x				MATOUSCHEK–NOWAK 2001, 635 Abb. 446
Páty-Herceghalom			x x			OTTOMÁNYI–GABLER 1985, 203–204 Tab. XIX 6. 6a
Pristava pri Trebnje		x	x			KNEZ 1969, 128. Taf. 14.3–4; PETRU 1969, 206 Fig. 5.10–11
Poetovio	K-i iparnegyed	x				CURK–GULIČ–TUSEK 1982, 66 Abb. 3; VOMER GOJKOVIČ 1993, 459 11.8
	Volkmerjeva B1	x				GABLER 1968, 138–139
	Ny-i temető 175. sír	x				ISTENIČ 2000, 237 Fig. 124, 126
Quadrata		x	x	x		GABLER 1977, 162, 10.1
Salla		x				PHILIPPIDU 1976, 175 Abb. 25.6
Sárvár-Véghmalom		x				GABLER 1996/97, 261 50.1–2, 253 50.3
Savaria		x	x	x		BÓNIS 1960, 101 Taf. XX 5; SZÓNYI 1973, 93–96, 106–107; BUOCZ 1979, 122
Scarbantia		x				HOLL–NOVÁK–PÓCZY 1962, 51, 54 9.6
Sopianae		x				TÖRÖK 1941, 132 X. sír; BÓNIS 1960, 102; FÜLEP 1977, 40 R/211
Tokod		x	x			KELEMEN 1981, 30, 36 Abb. 11.2–4, Abb. 17.2, 4
Vetus Salina				x		BÁNKI 1981, 113 Taf. XIV 11, 12
Vindobona	Michaelerplatz	x x	x			DONÁT 1999, 32 Abb. 3.2
	Fleismarkt 17	x	x	x		GABLER 1977/78, 224–225 Kat. 125–132, 133–135; KENNER 1991, 126 Fig. 17, 18a, 18b
	Nem megadott lelőhely	x				BÓNIS 1960, 103
Winden am See			x			SARIA 1951, 42

Az *importból* származó raetiai edények Pannonia területén a következő településekről ismertek: Ad Statuas II. palánktábor pusztulása utáni, Antoninus kori hulladékgödre – Drexel I–III (GABLER–KELEMEN 1989, 71 1.3, 1.4, 1.8; GABLER 1989, 466–470), Altinum, 2. század – Drexel II (BÓNIS 1960, 104), Aquincum-Gázgyári fazekastelep, 2. század – Drexel III (KUZSINSZKY 1932, 354–355), Aquincum – lezoux-i terra sigillata edényeket árusító bolt, 2. század első negyede (JUHÁSZ 1939, 34), Aquincum – Ladik

u. 2. század – Drexel II (ZSIDI 1997, Abb. 6.4–7, 6.9), Aquincum – ún. Festőlakás, 2. század (NAGY 1958, 150–152), Aquincum – Bogdáni úti temető, 2. század eleje – Drexel I (PARRAGI 1963, 312), Aquincum Ny-i temető 166. sír (TOPÁL 1993, 163), Carnuntum – lezotábor praetenturája, 2. század – Drexel II (GROLLER 1901, 82 Taf. XIII.5–7), Carnuntum – canabae templomkörzet – Drexel I (GASSNER 1991, 271), Carnuntum – II amphitheatrum, 2. század 30–as éve – Drexel I (BÓNIS 1960, 105; MILTNER 1933.), Carnuntum –

Palastruine, 2. század első fele – Drexel I, III (TRINKS 1957, 66–67, 79), Carnuntum – polgárváros D-i temető, 2. század első fele – Drexel I (ERTEL–GASSNER–JILEK–STIGLITZ 1999, 38–39; PETZNEK 1999, 222–226), Carnuntum–Mühlackern, 2. század második harmada – Drexel I–III (GASSNER 1991, 271), Fertőrákos–Golgota, 2. század első fele – Drexel I (GABLER 1973, 153 Abb. 11.10, Taf. XXXII 7, 8), Gerulata, 2. század – Drexel I, II (PICHLEROVÁ 1981, 108 (37. sír 3), 150 (99. sír 9), 197; KUZMOVÁ 2000, 168–171), Intercisa, 2. század vége–3. század eleje – Drexel I–III (PÓCZY 1957, 38–39 Taf. XII 12; BÓNIS 1960, 104; SZÖNYI 1973, 88 Abb. 1.10; Abb. 4.1–20, Abb. 5.6, 5.9, 5.11–15, 5.17, 5.18), Klosterneuburg, 2. század első fele – Drexel I (GRÜNEWALD et al. 1983, 181 Abb. 7.2), Matrica, 2. század közepe – Drexel I (SZÖNYI 1973, 104 Abb. 15.33; KOVÁCS 1994–1995, 91 Fig. 15.1–2, KOVÁCS 2000, 175 Fig. 24.1), Mursa, 2. század – Drexel II (BÓNIS 1960, 104; PINTEROVIĆ 1973–1975, 77–78), Oslip, 2. század – Drexel I (BÓNIS 1960, 102), Parndorf, 2. század – Drexel I (MATOUSCHEK–NOWAK 2001, 635 Abb. 446), Páty–Herceghalom, 2. század közepe – Drexel II (OTTOMÁNYI–GABLER 1985, 203–204, Tab. XIX 6), Quadrata, 2. század közepe, második fele – Drexel I–III (SZÖNYI 1973, 105 Abb. 2.22; GABLER 1977b, 160, 10.1), Scarbantia, 2. század vége – Drexel I (HOLL–NOVÁKI–PÓCZY 1962, 51, 54 9.6), Vetus Salina–Juppiter Dolichenus szentély, 2. század második fele – Drexel III (BÁNKI 1981, 113 Taf. XIV.11, 12), Vindobona–Fleischmarkt 17, 2. század – Drexel I–III (KENNER 1911, 126 Fig. 17, 18 a,b; GABLER 1977a, 123 Kat. 125–132).

Helyi gyártmányként azonosított töredékek mutathatók ki a következő lelőhelyekről: Ad Statuas, 2. század második fele – Drexel III (GABLER 1989, 470), Arrabona–Homokgödri temető, 2. század második fele – Drexel I (BÓNIS 1960, 101 Abb. 28.1), Aquincum–Schütz vendéglő, 2. század vége–3. század eleje – Drexel III (PÓCZY 1956, 112–117), Aquincum–Folyamőr u. 12. 2. század (PÓCZY 1956, 115), Aquincum–Vihar u. 2. század – Drexel II (BÓNIS 1960, 101), Brigetio–Gerhát fazekastelep, 2. század második fele (BÓNIS 1979, 146 Abb. 9.14), Campona–vicus, 2. század második fele – Drexel I, III (SZIRMAI 1978, 58–62 6. kép 4, 8. kép 8), Gerulata, 2. század vége–3. század eleje – Drexel I, II (RADNÓTI–GABLER 1982, 53 3.7; KUZMOVÁ 2000, 168–171), Gorsium–Margittelep, 2. század – Drexel I–III (KOCZTUR 1972/1974, 76, 100 Abb. 49.4; SZÖNYI 1973, 99 Abb. 15.26–32; FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1980, Taf. XVI 348–350, 355, 356, Taf. XLIV 717–719, Taf. XLIX 741, 742, Taf. L 743, 744, Taf. LI 745; FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1981, Taf. XIV 261, 274–279, 281, Taf. XV 287; FITZ–

LÁNYI–BÁNKI 1986, Taf. XXXIII 368, Taf. L 215; FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1987, Taf. XXV 497–502, Taf. XXVI 506–508), Páty–Herceghalom – Drexel II (OTTOMÁNYI–GABLER 1985, 203–204, Abb. XIX 6a), Poetovio–K-i iparnegyed, 2. század második fele–3. század eleje – Drexel I (CURK–GULIĆ–TUSEK 1982, 66 Abb. 3; VOMER GOJKOVIĆ 1993, 459. 11.8), Poetovio–Volkmerjeva B1 fazekasműhely, 2. század második fele–3. század eleje – Drexel I (GABLER 1986, 188–139), Poetovio–Ny-i temető 175. sír, 2–3. század – Drexel I (ISTENIĆ 2000, 237 Fig. 124, 126), Šetarova-i sírhalom, 2–3. század – Drexel I (PAHIĆ 1965, Pl. 4.7, 4.9), Sárvár–Végh malom, 2. század második fele – Drexel I (GABLER 1998, 261 50.1–3), Vindobona–Michaelerplatz, 2. század első fele – Drexel I (DONAT 1999, 32 Abb. 3.2).

Bizonytalan származású (a publikációkban nem egyértelműen meghatározott) raetiai edénytöredékek: Aquincum–legitábor K-i védművei, 2. század második fele – Drexel II, III (SZIRMAI 1985, 61 8.8, 8.9), Aquincum–későrómai erőd É-i körzete, 2. század – Drexel I, III (SZIRMAI 1985, 49–61), Arrabona–Homokgödri temető, 2. század első fele–Drexel I (BÓNIS 1960, 101 Abb. 28.2), Baden bei Wien, 2. század – Drexel I (BÓNIS 1979, 152), Brigetio–ún. Járóka temető, 2. század második fele – Drexel II (BÓNIS 1960, 103), Brigetio–Caecilia temető, 4. század első harmada (PÓCZY 1957, 39), Celpmantia, 2. század második fele–3. század, – Drexel I–III (SAKAŘ 1963, 51; KREKOVIĆ 1976, 23; SEDLÁČKOVÁ 1969, 58), Halimba, 2. század közepe – Drexel I (BÓNIS 1960, 104–105 Abb. 25.4), Pristava pri Trebnje, 2. század második fele – Drexel I (KNEZ 1969, 128 Taf. 14.3, 14.4), Salla, 2. század – Drexel I (PHILLIPPIDU 1976, 175 Abb. 25.6), Sopianae, 2. század – Drexel I (TÖRÖK 1941, 132; FÜLEP 1977, 40 Pl. 30 R/211), Tokod, 2–3. század – Drexel I, II (KELEMEN 1981, 30 Abb. 11.2–4, 36 Abb. 17.2, 17.4), Vindobona, 2. század – Drexel I (BÓNIS 1960, 103), Winden am See – Drexel II (SARIA 1951, 42)

Ez a kerámiatípus a Barbaricum területén ritkán jelenik meg, aránylag kis mennyiségben, gyakran töredékes állapotban: Pobedim (Trenčín járás), 3. század közepe, Komjatice (Nové Zámky járás), Chotín (Komárom járás), 2. század vége–3. század eleje – Drexel III (ROTH 1988; GAŠAJ–JUREČKO–OLEXA 1980, 75), Puchov, 2. század közepe – Drexel I (BENINGER 1937, 105), Závod (Senica járás), 2. század második fele – Drexel I (BENINGER 1937, 99. Tab. 36.16). A leletek főként DNy–Szlovákia területére koncentrálnak, főleg a limes vonalában fordultak elő, ettől távolabb ritkábbak. A szlovák területről származó raetiai töredékek aránylag vastag falúak, felületük mattabb, kevésbé csillogó (ROTH 1988, 53).

A barbaricum leletek egy része feltehetően import, de szép számmal vannak olyan darabok is melyek nagy valószínűséggel pannoniai műhelyekhez köthetők (HEČKOVÁ 1982, 28).

Morva területről szintén kevés lelet ismert: Mušov-Burgstall, 2. század második fele – Drexel IIb (DROBERJAR 1993, 48 B1–11, E19–20), Brodek és Vícemilice, 2. század közepe – Drexel I (PERNIČKA 1963, 53; PERNIČKA 1966, 89 Taf. LIX 1–3, 7–14), Močovice, 2. század második fele – 3. század első harmada – Drexel II (SAKAŘ 1956, 50 Obr. 3.6; SAKAŘ 1970, 65)

Nagy valószínűséggel a savariai műhelyhez köthetők a következő lelőhelyekről: Ad Statuas (GABLER 1989, 470), Arrabona (BÓNIS 1960, 101 Abb. 28.1); Gerulata (RADNÓTI-GABLER 1982, 53 3.7), Sárvár-Végh malom (GABLER 1998, 253 50.3) származó töredékek.

Tipológia és díszítés

Erre a vékonyfalú kerámiafajtára nézve ma is alapvető a Drexel által kidolgozott tipológiai tagolás (DREXEL 1911, 80–87), melyet a Regensburg-i leletek alapján Fischer (FISCHER 1957, 25–26) finomított. Drexel a faimingeni leletanyag alapján három, kronológiailag egymást követő csoportra osztotta fel a raetiai kerámiát.

A Drexel I csoportba tartozó edényekről általánosságban elmondható, hogy a kiegészése előtt, a bőrkeménységűre kiszáradt edényfelületre, barbotin technikával felhelyezett, kettős agyagszálakból álló, végeiken és a kereszteződési pontokban agyaggömbökkel ellátott, rozetta, kereszt vagy kettős kereszt alakban egymás mellé fektetett, továbbá függőleges vagy ék alakú, agyaggömbökkel tagolt pálcikák alkotta díszítőmotívumokat helyeztek.

A Drexel Ia csoportba tartozó edényeket kettős agyagszálakból álló, általában hat-, nyolc-, esetenként tíz-, tizenkét vagy akár tizenennyolc ágú (SCHEMPP 1976, 177) rozettákkal díszítették, amelyeknek végeit és a kereszteződési pontot agyaggömbbel látták el.

A Drexel Ib csoportba sorolt edényeken kettős agyagszálakból álló kereszt vagy X-alakban egymásra helyezett díszítőmotívumok láthatók.

A Drexel Ic stílusú edényeket kettős agyagszálakból álló, duplán, X-alakban egymásra fektetett kettős kereszt alakú motívumok jellemzik.

A Drexel Id típusú edényeken három, vagy négy függőlegesen egymás mellé helyezett, agyaggömbökkel tagolt agyagpálcika látható.

A Drexel Ie típusú edényeket cikcakk vagy rács alakban kialakított, kettős agyagszálakból álló pálcikák díszítőmotívuma jellemzi.

A Drexel II csoportba tartozó edényeken barbotin technikával kialakított, patkó formájú motívumok láthatók (DREXEL 1911, 80), amelyeknek végein, a patkók ívén, a fölött, illetve a patkószárak között apró, gyakran különböző méretű agyaggömbök vannak felhelyezve, ezek rovátkolt díszítésű sávokkal váltakozva jelennek meg az edény felületén (DREXEL 1911, 80). A patkóformát úgy alakították ki, hogy egy nagy agyagcseppet ujjbeggyel alulról fölfelé szétnyomtak az edény felületén. Az így képződött, félhold alakú dudor belsejében gyakran egy ráncos hártját láthatunk, mely az ujj visszahúzásakor keletkezett.

Fischer ezt a csoportot tovább osztotta (FISCHER 1990, 56), így a IIa csoportba tartozó edényeken a plasztikusan kialakított patkók a rovátkolt sávokon helyezkednek el (Köfering – Nr. 18.2, Taf. 121 A8; Mangolding/Mintraching, Herzogmühle – Nr. 21.3, Taf. 163.84), míg a IIb csoportban a patkók a rovátkolt díszítésű sávok között vannak kialakítva (Barbing – Nr. 3.1, Taf. 2.37, Nr. 3.3.1, Taf. 4 B17; Großprüfening – Nr.12.5, Taf. 37.21; Nr. 12.16.12, Taf. 69.113; Mangolding – Nr. 20.1.2.1. Taf. 122 B11).

A pannoniai leletanyagban, az Ács-Vaspuszta-i import darabok között IIa stílusban díszített töredékek figyelhetők meg. A savariai műhely megvizsgált edényein a Drexel IIb díszítőcsoport mutatható ki.

Faimingenben a II csoportot több edény képviseli, mint az I csoportba tartozókat. Ezek nem a temetőből (melyeknek sírjai későbbiek és szegényesebb melléklettel ellátottak), hanem a településről származnak. Általában Raetia többi részén is inkább a Drexel II csoportba tartozó edények dominálnak. Ezzel szemben Pannoniában a Drexel I és III típus jóval nagyobb számban mutatható ki. A savariai leletanyag is azt látszik igazolni, hogy e két díszítőstílust jobban kedvelték, és a helyi gyártmányokon is ezeket alkalmazták.

A patkómotívumokat (CASTELLA-MEYLAN KRAUSE 1994, 54 Pl. 159.2) olykor agyaggömbökkel díszített, kettős koncentrikus, kör alakú motívumokkal együtt alkalmazták az edények felületén. Pannoniából eddig ilyen motívummal díszített töredék nem került publikálásra.

A Drexel III csoport edényeit váltakozó sűrűségű, rovátkolt díszítésű mezők tagolják.

Fischer a Regensburg-i temető anyaga alapján (FISCHER 1986, 24 skk.; FISCHER 1990, 56; SCHNURBEIN 1977, 37) ezt a díszítőcsoportot is tovább finomította.

Drexel IIIa: az edények felületét szélesebb rovátkolt sávokkal díszítették, Drexel IIIb: az edényeken keskeny rovátkolt sávok jelennek meg.

A díszítőelemek elnevezése a szakirodalomban igen változatos: Drexel Ia – rozetta, csillag, kerék-

küllő, sugárnyaláb, csepp, bütyök, dudor, szemölcs, apró gombdíz, gyufaszál, hangjegy, hajtű, kalász, halszálka, cikcakk, rácsminta, fullánk, tüske, András-kereszt, „Schachtelwinkel”, Fachwerk; Drexel II – patkó, pikkely, lunula, torques, croissant, félholdalkú sarló; Drexel III – Rädchenverzierung, Ratterdekor.

A díszítőmotívumok többsége kelta eredetre vezethető vissza, illetve egyes elemek a hellenisztikus kori megarai csészéken (ETTLINGER–SIMONETT 1952, 52; SZÖNYI 1973, 88) alkalmazott motívumok változataiként értelmezhetők.

A kelta eredetre visszavezethető lunula, croissant és a hajtűformát mutató elemekkel borított edények az Aventicum-i (KAENEL 1974, 86–87. Pl. XXIII.8–9; CASTELLA–MEYLAN KRAUSE 1994, 18 10.2, 39 89.2) és Schwabmünchen-i műhelykörzetben (CZYSZ–SOMMER 1983, Taf. 14.1–7) is előképként tekinthetők a raetiai típusú edények díszítésének kialakulásában. A barbotin technikával felhelyezett, kettős agyagszálakból álló motívumokat eredetileg nem tagoltál agyaggömbökkel, ez csak a későbbi raetiai típusokon figyelhető meg.

A barbotin technikával kialakított díszítőelemek mellett csak ritkán jelenik meg a *figurális ábrázolás*. Egy Drexel I típushoz sorolható faimingeni edényen kettős keresztből, patkó és rozettamotívumokból álló panelek között caduceust viselő Mercur alakja tűnik fel (MÜLLER 1999 53, Grab 13.3) kezében börtasakkal, mellette pedig egy kakas látható.

Az aventicum-i műhelykörben gyártott barbotindíszes edényeken a raetiai edényekre oly jellemző geometrikus motívumok (KAENEL 1974, 84–87 Pl. XXII–XXIII) mellett, megjelennek a rovátkolt díszítésávokkal vagy apró agyaggömbökkel határolt mezőben álló madáralakok (KAENEL 1974, 76–79 Pl. XVIII–XIX) is. A savariai műhely egyik A formát mutató tál töredékein szintén madár alakok láthatók (11. kép 7, 12. kép 12).

Az importból származó gyakran szürkésfekete, a helyi utánezatokon többnyire vörösesbarna bevonat mellett a *zöld mázzal* való díszítés is több helyen megfigyelhető, így Sorviodurum (WALKE 1965, 43 Taf. 49.11), Königshofen (HENNING 1912, Pl. XV 9), Seebuck (COMFORT 1959, 277–278 Pl. 72.1–2), Vindonissa (ETTLINGER–SIMONETT 1952, 52 Nr. 239), Pons Aeni (CZYSZ 1976, 36), Pannonia területén Arrabona – Homokgödri temető (BÓNIS 1960, 101 Abb. 28.10) és Páty-Herceghalom (OTTOMÁNY–GABLER 1985, 203–204 Tab. XIX 6, 6a) leletanyagában fogható meg.

A leginkább hasas poharakon, fazekakon, félgömb alakú tálakon és korsókon alkalmazott díszítés, a laufenburgi villa (ROTHKEGEL 1994, 233 Taf. 46.14) leletanyagában egy galléros peremű tálon is megfigyelhető.

A félgömb alakú, tagolt peremű tálaknál a jellegzetes ‘Karniesrand’, míg a kihajló peremű poharak, olykor korsók esetében a tölcseresen kihajló ‘Trichter-rand’ formát alkalmazzák. A faimingeni Apollo Granus szentély leletanyagában (EDEL 1981, 178–187) három peremtípust lehetett megfigyelni: 1. vízszintesen kihajló, 2. függőleges peremű és 3. meredeken ívelő. Az Augusta Raurica-i fürdők területéről előkerült raetiai edények (ETTLINGER 1949, 85–86) esetében bevonatuk alapján három, formájukat tekintve hat csoportot lehetett elkülöníteni.

Faimgenben az egyes díszítőcsoportokhoz sorolható edények bevonatának színe is jól elkülöníthető (MÜLLER 1999, 52). A Drexel I csoport edényei külső oldalukon fekete bevonattal rendelkeznek, belső oldalukon vörös. A Drexel IIa típusú edények csillogó fekete bevonatot mutatnak, aljrészük majdnem mindig vörös színű.

A Drexel IIb csoport edényeit sötétbarnától vörösig terjedő színű bevonat fedi. A Drexel IIIa csoportnál az edények közel egész felületét vörös és fekete bevonat fedi. Csak kevés IIIb típusba tartozó edény mutat fekete, illetve sötétbarnától feketéig terjedő színű, alkalomadtán fémesen csillogó bevonatot.

A bevonatok színe az import és helyben készült edények esetében is, a helyi agyagtól, a belőle előállított (bizonyos esetekben adalékanyagokat is tartalmazó) szlip minőségétől, az égetési hőfoktól és az import darabok utánezására való törekvés mértékétől függően változott. Carnuntumban, a polgárvárostól D-re eső temető leletanyagában (ERTEL–GASSNER–JILEK–STIGLITZ 1999, 38–39) a raetiai árut agyaga és bevonata alapján két csoportra lehetett osztani: 1. világos agyagszín, barna, fémes szürkén csillogó bevonat, 2. szürke agyag, fekete bevonat. Ez utóbbi, Drexel I stílusban díszített edények, agyaguk színe és minősége alapján a vékonyfalú kerámia (E Fabrikat) utánezatára hasonlítanak. Feltehetően egy helyi fazekasmester őrizte meg ezt a technikát és alkalmazta a későbbi, a temető 2. század második felére keltezhető raetiai edényformáin.

Kronológia

Drexel az I csoport kezdetét i.sz. 100 körülre helyezte (DREXEL 1911, 81), a legkorábbi leletek, az ez idő tájában felhagyott Vindonissa-i legiotáborból származnak. A raetiai áru még hiányzott Gautingból (MÜLLER–KARPE 1952, 270), a Traianus kori rétegekből.

A II csoport valószínűleg egy ideig a I csoporttal párhuzamosan létezett, az i.sz. 2. század közepén kezdődhetett és i.sz. 2. század legvégén fejeződhetett be. A III csoport pedig időbeli átfedéssel szakította

meg a II csoportot (DREXEL 1911, 81; MÜLLER 1999, 51).

Fischer (FISCHER 1990, 56) a regensburgi leletanyag alapján új keltezési szempontot vet fel, mely szerint a Drexel IIa és IIIa egy időben létezett, ahogyan a Drexel IIb és IIIb is, de ezek időben későbbre helyeződnek, mint az előbb megnevezettek. A Faimingen K-i temetőjéből származó leletanyag kronológiailag alátámasztja Fischer eredményeit:

Drexel	I – A2 periódus	i.sz. 120–170
	IIa– A2 periódus	i.sz. 120–170
	IIIa– A2 periódus	i.sz. 120–170
	IIb– B periódus	i.sz. 180–260
	IIIb– B periódus	i.sz. 180–260

Müller szerint, Fischernek kevés tárgy állt a rendelkezésére, így az ő kutatási eredményeit, melyek a raetiai kerámia abszolút kronológiájával foglalkoznak, nagy óvatossággal kell megítélni (MÜLLER 1999, 51–54). Ezért a Drexel I, IIa és IIIa csoportok egyidejűségét, amelyre Fischer utal, nem lehet elfogadni. A három fő csoportot (Drexel I, Drexel IIa és IIIa, Drexel IIb és IIIb) időben megközelítőleg meg lehet feleltetni a Drexel I, II és III csoporttal.

A Drexel-féle raetiai kerámia kronológia újabb módosítása révén a típus megjelenésének kezdődátuma Ebner (EBNER 1997, 46–48) szerint az i.sz. 2. század fordulójára tehető. Ugyanis ezek az i.sz. 1. századi Duna menti táborokban még hiányoznak: Aislingen, Burghöfe, Oberstimm, Nersingen, Burlaufingen, Rottweil II. tábora, valamint Kempten és Keckwiese i.sz. 1. századi temetőiben sem foghatók meg. Cambodunumban a késő Flavius, illetve a Flavius kor utáni 4. periódusban jelenik meg.

Az egyes díszítőcsoportok egymás mellett élését jól mutatja a Schwabmünchen-i temető 37. és 149. sírja, ahol a Drexel I és III csoportba sorolható edények együtt fordulnak elő (EBNER 1997, 47). A 149. sz. sírban minden edény *a* peremformát mutat, a 37. sírban pedig mindhárom stíluscsoport együttesen jelentkezik. Hasonló a Faimingen K-i temető 1. számú sírja is (i.sz. 190/200 k.), ami IIb és IIIb stílusú poharat tartalmaz.

Edel az *Apollo Grannus Heiligtum* területén előkerült leletek alapján a Drexel I és III stíluscsoport egymás mellett élését mutatta ki az i.sz. 2–3. századi rétegekben (EDEL 1981, 178–187), ezek közel azonos mennyiségben jelentkeznek, míg a II csoport szerényebb mennyiségben mutatkozik. Itt és Schwabmünchenben is a Drexel I csoporthoz az *a* peremforma társul, míg a II és III stíluscsoportnál az *a* és *b* peremforma is megtalálható.

Pannoniában, az Ad Statuas-i erőd leletanyagában, az Antoninus kori rétegeiben mindhárom stíluscsoport képviseltetve van, ami a stíluscsoportok közös,

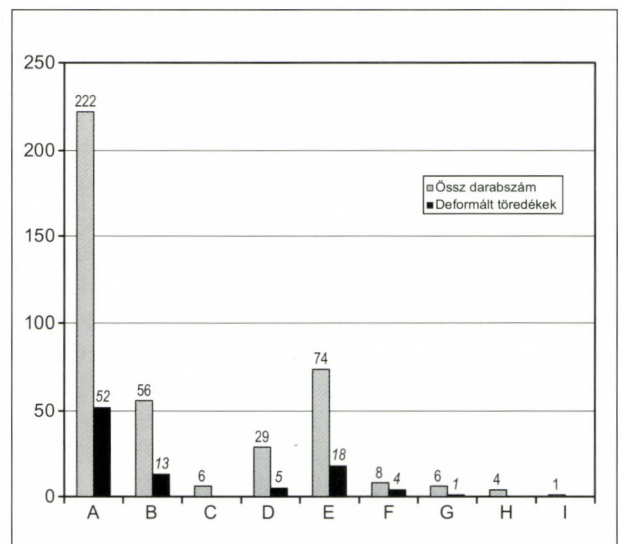
egymás mellett való élését bizonyítja (GABLER 1989, 469).

A Fleinheim-i villa feltárása során – az utolsó fa periódus planírozási rétegebe mélyítve – feltehetően egy építési áldozat céljára szolgáló Drexel I csoportba tartozó füles csésze került elő, Hadrianus középbronzával (SÖLCH 1993, 233 Abb. 37.1). A villa leletanyagában mindhárom raetiai díszítőcsoport edényei megfigyelhetők voltak.

Fischer a *Regensburg* környéki területről I(a), IIa és IIIa csoportba tartozó darabokat talált az A2 periódusból (i.sz. 120–170), illetve IIb és IIIb stíluscsoportba tartozó darabokat a B periódusból (i.sz. 180–260). A regensburgi temetőt Fischer a B periódusra helyezte, mely kizárólag csak IIIb formájú poharakat tartalmaz, melyek mind meglehetősen kicsik és vastag falúak. Ez szintén azt mutatja, hogy a raetiai poharak perem- és edényformája a keltezésnél meghatározóbb jellegű, mint a díszítőmotívum.

Készítéstechnológia

A szakdolgozatban összesen 406 darab raetiai típusú edény lett formai, díszítésbeli és technikai kivitelezése alapján beválogatva (2. kép). Ennek közel negyede (99 darab) mutatott olyan tulajdonságokat (kiégetés során való deformáció, bevonat teljes/részleges hiánya, díszítőmotívumok hibás/hiányos felhelyezése – melyek a helyi és egyben sajátos formátípusokat alkalmazó gyártást bizonyítják. Mivel a raetiai kerámia, mint edénytípus nem formatál alkal-

2. kép Szombathely. A savariai műhely raetiai típusú edényeinek formai elosztása

Abb. 2 Szombathely. Formale Verteilung der Gefäße rätischen Typs der savarischen Werkstatt

mazásával készült – ahogyan a terra sigillata – minden egyes edény technikai kivitelezését tekintve egyedi, különálló darabként kezelendő.

Az egyes edényformákon megjelenő, adott díztílushoz tartozó mintakincsek változatos formákat mutatnak (3. kép). A fazekas, illetve a díszítőműveket az edény felületére helyező inas gyakoriságától, kezűgyességétől függött, hogy az egy mű-

helyben készült edények díszítőelemei mennyire hasonlítottak egymásra. Az általam feldolgozott leletanyagban is lehetnek olyan töredékek, melyeket én különálló edények darabjaiként értelmeztem, hiszen egy-egy kisméretű töredékből nem lehet minden esetben az egész edény felületét beborító díszítésre következtetni. Így nem lehet, illetve az eddigi megfigyelések során nem lehetett konkrét, a szó szoros

Drexel Ia						
Drexel Ib						
Drexel Ic						
Drexel Id						
Drexel Ie						
Drexel II	Egyéb patkóformák					
Drexel III						
Egyéb rovátkolt díszítő elemek				Figurális ábrázolás		

3. kép Szombathely. Az ún. raetiai típusú kerámia díszítőelemei
Abb. 3 Szombathely. Zierelemente der Keramik sog. rätischen Typs

értelmében vett műhelysorozatba tartozó edényeket – már csak a leletanyag töredezettsége miatt is – kimutatni. Mivel a töredékeken megjelenő díszítőmotívumok igen változatos formákat mutatnak, nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy akár két egyforma edény is szerepelne közöttük. Az általam megvizsgált edényeken nem volt megfigyelhető előre bekarcolt, a díszítőelemek könnyebb el-, illetve felhelyezését segítő „segédvonal”, sem olyan nyom, mely a fazekas működés közbeni fázisait jelezne. A vindobonai Michaelerplatz leletanyagában, a raetiai kerámiatöredékeken viszont megfigyelhetők olyan bekarcolt segédvonalak, melyek a fazekas munkájának megkönnyítésére szolgáltak (DONAT 1999, 32–46).

Az edények felületén, többnyire a tálak és poharak alsó harmadában, a talpgyűrűk környékén (9. kép 1; 11. kép 15; 12. kép 3; 19. kép 7), esetenként a peremsávban (8. kép 8; 13. kép 5; 18. kép 4) fazekas ujjnyomok figyelhetők meg, melyek az edény fémoxidokban gazdag szlipbe való mártása során maradtak matt színűek. Általánosan elfogadott az a nézet, miszerint az edényeket ily módon vonták be a fémes csillogást biztosító, speciális agyagmázzal, a Boiodurumból származó töredékeken viszont (SCHÖNBERGER 1956, 70) a bevonat tiszta határolóvonal nélkül, hanyagul lett az edényekre felhelyezve, ami arra enged következtetni, hogy itt ecsetet alkalmaztak. Emellett túlfolyó bevonatcseppek szintén több alkalommal megfigyelhetők a savariai műhelyben gyártott edények felületén (14. kép 4; 18. kép 13).

A sűrű, rovátkolt díszítést feltehetően csontból vagy fémből készült ütő/lyukasztó szerszámmal, a barbotin technikával felhelyeztetett, kettős agyagszálakból álló motívumokat és agyaggömböket pipettaszerű eszközzel alakították ki. Szerencsés módon, még ha nem is nagy számban, fazekasműhelyek feltárásai során az agyag kinyerőhely, iszapolókádák, rongtolt edénytöredékek mellett a díszítőmotívumok kialakításához használt csont-, fémszerszámok (GROLLER 1907, 141 Fig. 60.4, 62.6), valamint a kemencék betöltésénél az egyes edényeket elválasztó agyagkorongok, kúpos vagy téglalap alakú támasztóelemek is felszínre kerülnek (CZYSZ–SOMMER 1983, 18 Abb. 2; HEILIGMANN 1992, 84 Abb. 61).

Sajnos, erről a jellegzetes díszítőjegyeket magán viselő kerámiatípusról sem írott, sem képi ábrázolás nem ismert az ókorból, vagy legalábbis eddig még nem kerültek publikálásra. Bár a leletek alapján igen nagy a területi elterjedésük (Raetia, Germania, Noricum, Pannonia, Barbaricum) fazekas bélyeg nem köthető a gyártásukhoz. Sem az importból származó, sem a helyi gyártmányokon, így a savariai leletanyagban sem volt megfigyelhető olyan töredék, amely karcolt jelzést, esetleg tulajdonjegyet viselt volna

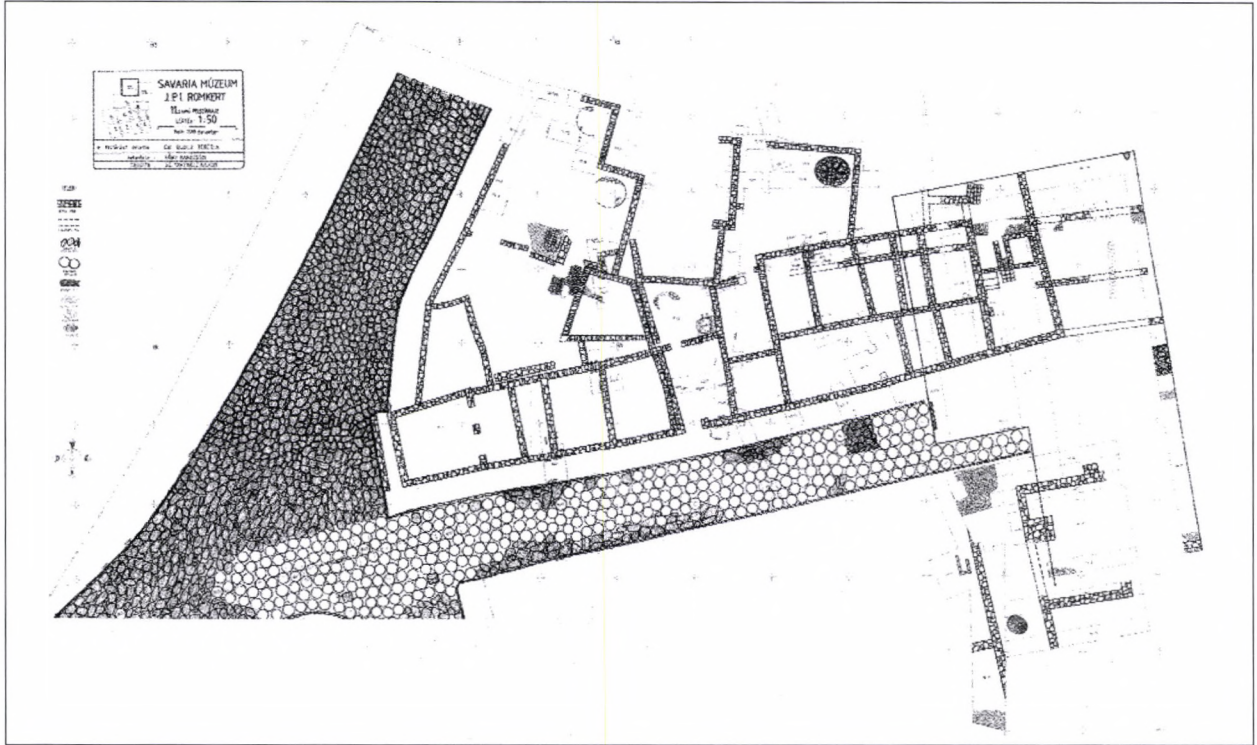
magán. Bár érdemes megemlíteni, hogy az Aare vidéken gyártott (TSCHUMI 1938a, 87–97), díszítőmotívumaiban kelta előképet használó ‘raetiai típusú’ edények egyikén SATVRVS névbélyeg olvasható (TSCHUMI 1938, 97, Rossfeld 28. sír). Ezenkívül Pons Aeni területéről ismert egy Drexel III csoporthoz kapcsolható díszítésű edény, melynek felületén a westerdorfi sigillataműhely egyik fazekasának névbélyege: STABILIS (CZYSZ 1976, 28 Abb. 16.6) olvasható. Funkciójukat tekintve ivásra, folyadéktárolásra, illetve étkezésre használták őket, a bevonatuk vízhatlanságot biztosított, a felületükön alkalmazott díszítés esztétikai célon túl, talán a könnyebb fogást is elősegített.

A savariai fazekasműhely

A szakdolgozatba bevett töredékek az egykori Püspökkert és közvetlen környékének (Ady E. tér, buszmegálló) különböző éveiben történő feltárása során – 54 rétegből összeválogatva – kerültek elő. Ezen kívül a katalógusban szerepel egy pontos lelőhely nélküli (16. kép 11, ltsz: 17/1861) és egy 1939-ben ajándékozás útján (6. kép 3 – Faludy F. utca) a múzeumba került darab, továbbá néhány szórvány töredék is. Jó néhány esetben az egy edényhez tartozó töredékek különböző rétegekből kerültek elő, melyek nem minden esetben tartalmaztak terra sigillata, érem vagy egyéb a kormeghatározást segítő leleteket.

Az 1954. évi és az 1960-as évektől folyó romkert feltárások a római rétegekből újabb és újabb raetiai kerámiatöredékeket hoztak napvilágra. 1963-ban a Romkert Cukrászda alagsorában feltárt épületcsoporthoz – amely hypocaustum rendszerrel ellátott lakórészt, üzlet és raktárhelyiségeket foglalt magában – fazekasműhely is tartozott (4. kép). A korábbi periódusból éppúgy, mint a későbbi időszakból fazekaskemencék kerültek napvilágra (BUOZ 1976, 607–608). A kemencék körül nagymennyiségű kerámiatörmelék hevert közöttük negatív formák, mécsesek, dörzs-tálak, arcsodények, crustulumok, mázas-, márványozott festésű edények, korsók, tálak, fedők, raetiai típusú edények, homokszem beszórásos Faltenbecherek, ovális alakú, üvegcsiszolást utánzó díszítéssel és fémes bevonattal ellátott, égetés során deformálódott edények is megfigyelhetők voltak. Az 1963-ban a Cukrászda épület C árkanak D-i felében, rheinzaberni terra sigillata (Drag 31, Drag 37) alapján, késő Antoninus-Severus korra keltezhető rétegből A formához (6. kép 4, 5; 12. kép 14) tartozó raetiai töredékek kerültek elő.

Az 1966. évi ásátás során az egykori Várház épületében, mely az itt talált bronz vámpecsétlőről (BUOZ 1969, 300–304) kapta a nevét, a terrazzo feletti – közép-galliai (Drag 37) és rheinzaberni (Drag 31 és Drag 37) terra sigillatakat tartalmazó, késő Antoninus-Severus korra datálható – szinten a kerámiatöredékek között C formához (15. kép 11) tartozó edénytöredék is megfigyelhető volt. Ezek és a

4. kép Szombathely. A Járdányi Paulovics István Romkertben, az útelágazás mentén feltárt római kori fazekasnegyed részlete

Abb. 4 Szombathely. Detail des an der Wegabzweigung freigelegten römerzeitlichen Töpferviertels im István-Járdányi-Paulovics-Ruinengarten

korábbi rétegmegfigyelések arra engednek következtetni, hogy a fazekasműhely, az i.sz. 2. század második felétől kezdte el a raetiai kerámia helyi gyártását.

A Romkert területén az 1974. évi műemléki helyreállítás során a római kori Savaria városának újabb részletei kerültek napfényre. A Ny-i városkapu térségében, a bazaltkővel fedett É-D-i és a K-Ny-i út kereszteződésében (BUO CZ 1979; 119–125, BUO CZ 1991, 13–25) két nagy periódust lehetett elkülöníteni: I. Traianus-Hadrianus kora (i.sz. 105–110; Traianus nagybronz); II. Severus kor (i.sz. 247 előtt, a II. periódus felett Philippus viminaciumi verete és mázas kerámia feküdt). Itt került feltárára az ókori Savaria fazekas- és műhelynegyede (2. kép), a Vámház, valamint a közelben fekvő, mozaikpadlójáról híres (közel hat insula nagyságú területét lefedő) i.sz. 4. századi palotaegyüttes.

Az 1974-ben elkezdett Műemléki helyreállítás (I ütem) során a feltárási adatait tartalmazó ásatási naplóban négy helyen van kiemelve olyan nap, illetve területi egység, ahol nagy számban került felszínre raetiai kerámia.

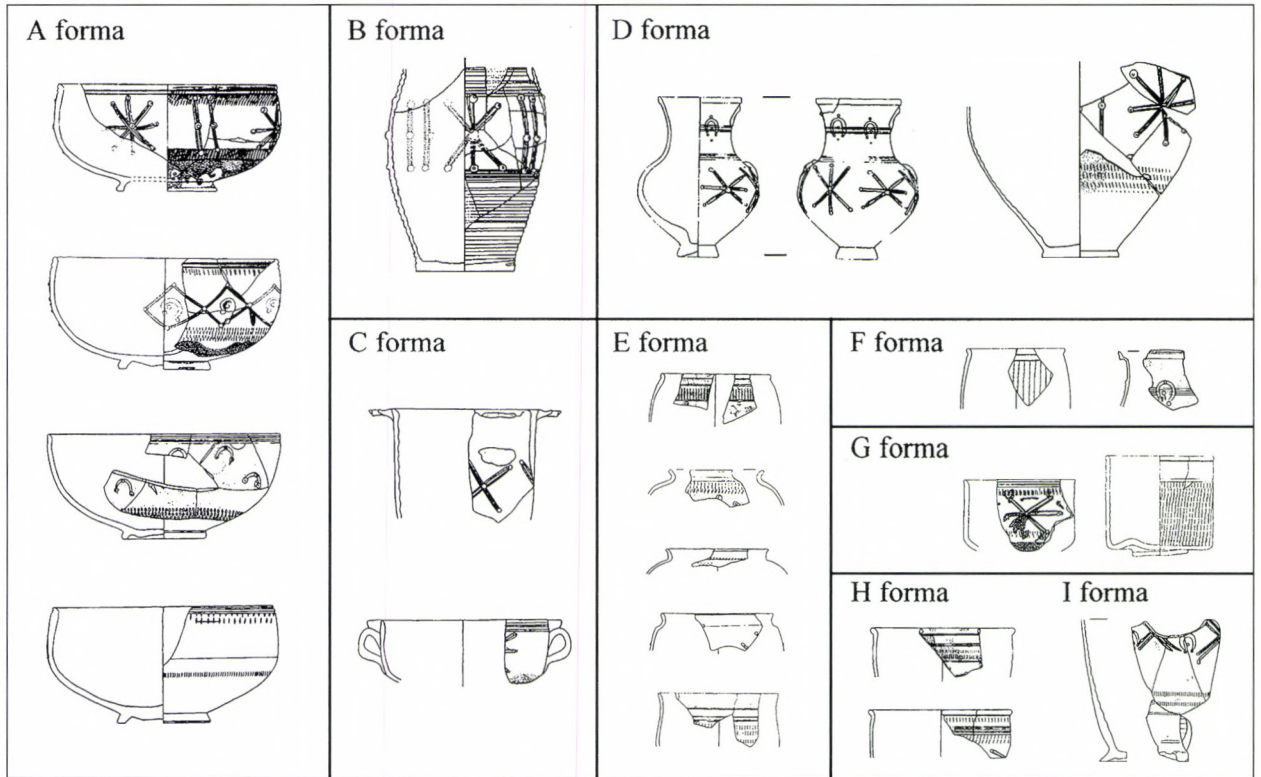
1. 1974. május 28. – Az OB-OC mezőben, az É-D-i fal Ny-i oldalán sok raetiai edénytöredék hevert. Ez a réteg külön 'raetiai edényréteg' megnevezéssel szerepel a leltárkönyvben. Ebből a rétegből homokszem beszórásos poharak, urnatöredékek, firmamécsesek (CRESCES) mellett, közel 50 pohár és táltöredék került elő, többségük rovátkolt díszítésű, valamint kettős agyagszálakból kialakított rozetta és kettős kereszt motívumokkal díszített. Ehhez a réteghez tartoznak

többek között az A (7. kép 11–14; 11. kép 7), D (16. kép 3), F (19. kép 12), G (20. kép 1) és I (20. kép 8) formát mutató töredékek. A fazekaskemencék feltárási során nem lehetett egyértelműen egy, esetleg több kemencéhez kötni az itt talált égetés során deformálódott edények töredékeit. Sőt, az sem dönthető el egyértelműen, hogy a „raetiai edényréteg” elnevezésű rétegben talált töredékek nagy mennyisége egy-egyszeri, hibás kiégetés végtermékeként, vagy több hasonló eset rontott darabjaiként azonosíthatók.

2. 1974. június 19. – A C1-D1 mezőben a megmaradt küszöbök alatti É-D-i fal K-i oldalán mécses negatív, dörzstál és korsó került elő a sárga agyagból. A fal Ny-i oldalán vörös réteg és szürke padlószint jelentkezik. A fal zokliján számos raetiai edénytörmelék nyilván a padozat erősítésére szolgált. Ebben a rétegben kerültek elő többek között az A (7. kép 11; 12. kép 6) és E (18. kép 12; 18. kép 17) formához tartozó töredékek.

3. 1974. június 21. – A C1-D1 mezőben a küszöbök alatt sárga, faszénnel kevert réteg jelentkezett. Benne mécses negatív, mécses, terrakotta, fekete kerámia és raetiai töredékek. Ehhez a réteghez tartoznak a következő A (8. kép 10; 9. kép 2,5–7; 11. kép 10,11; 12. kép 5; 13. kép 13), B (14. kép 5, 9, 19), D (16. kép 5) és E (18. kép 9, 18) formát mutató töredékek.

4. 1974. június 27. – Az E-F 2–3 mezőben, az É-D-i fal Ny-i oldalán kis szobortöredékek mellett, számos kerámia, köztük horpasztott falú, és raetiai edény is elő került. Ebből a rétegből kerültek elő a következő A (8. kép 1; 9. kép 1; 9.

5. kép Szombathely. Az ún. raetiai típusú kerámia formaváltozatai
Abb. 5 Szombathely. Formvarianten der Keramik sog. rätischen Typs

kép 3, 7, 9–12; 11. kép 12, 13; 12–kép 3; 12. kép 9, 12; 13. kép 14), *B* (14. kép 10–14), *D* (16. kép 1, 2, 5), *E* (18. kép 5, 6, 10, 11, 13; 19. kép 1, 2) és *I* (20. kép 8) formához tartozó töredékek.

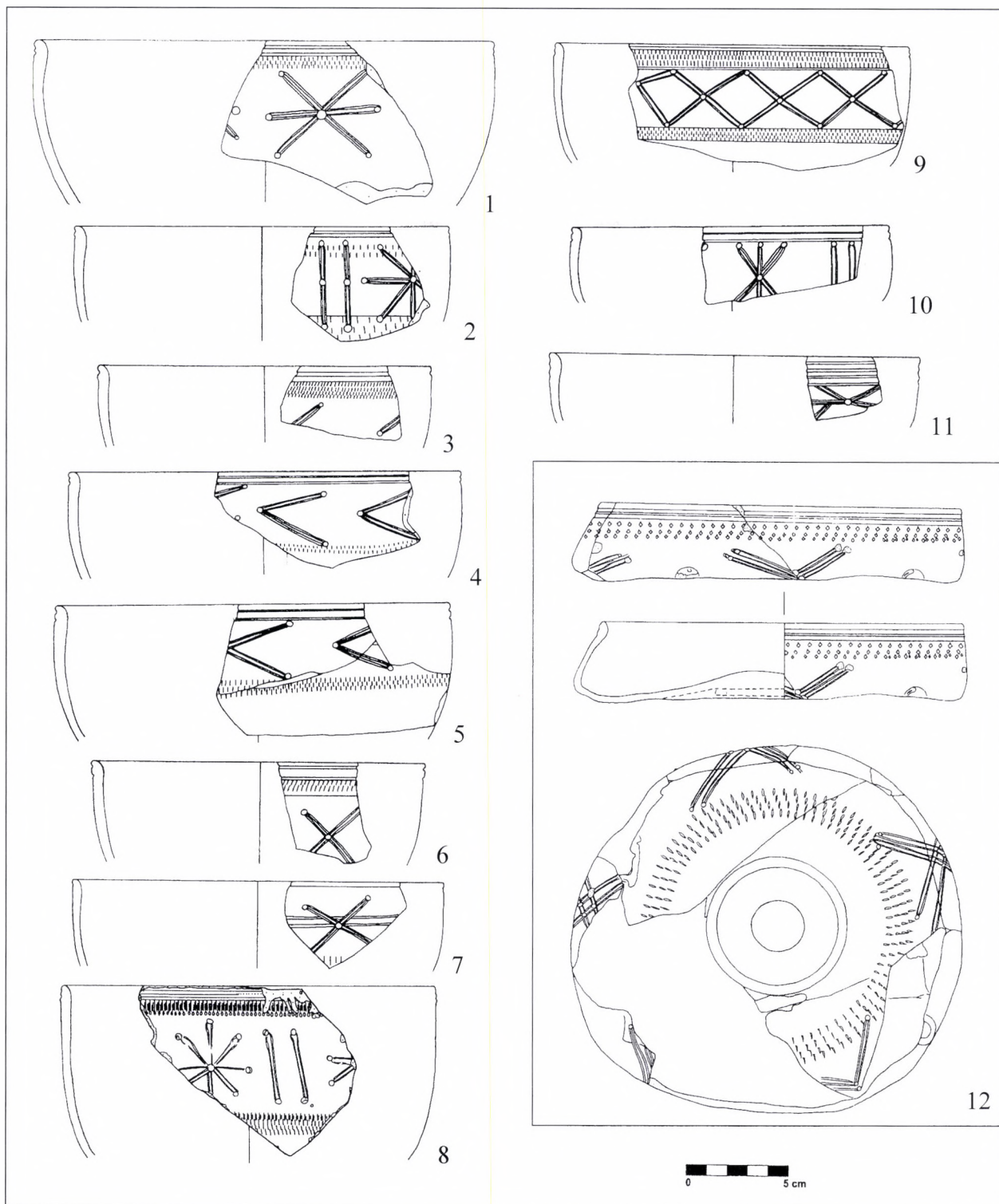
A említett 54 rétegből az alábbi 32 tartalmazott – a helyi gyártást bizonyító – égetés során eldeformálódott, illetve hibásan/hiányosan kialakított díszítésű raetiai edénytöredékeket. 1966. évi ásátás:

1. 13. árok K-i fele, a faltól K-re, 60–200 cm (1966.06.20.) – *D* formához tartozó (17. kép 5) korsótöredék.
 2. 11. árok, a K-Ny-i faltól D-re, agyagos réteg 170–200 cm (1966.07.15.) – *A* formához tartozó (6. kép 11) táltöredék.
 3. 10. blokk É-D-i irányú faltól Ny-ra, vörös agyagos réteg, 160–180 cm (1966.07.18.) – *A* formához tartozó Drexel I (6. kép 12) és Drexel III (12. kép 8) táltöredékek.
 4. 10. blokk É-i sarka, 200–220 cm (1966.07.21.) – *A* formához tartozó (7. kép 15) táltöredék.
1970. évi ásátás:
5. 4. árok É-i vége, a K-Ny-i fal É-i oldalán, 220 cm (1970.10.01.) – *A* formához tartozó (7. kép 7) táltöredék.
 6. 5. blokk, az É-D-i fal fölött, sárgásszürke réteg, 110–160 cm (1970.10.14.) – *B* formához tartozó (15. kép 3) aljtöredék.
 7. 5. blokk D-i vége, az É-D-i faltól K-re, a kemencétől D-re, 160–180 cm (1970.10.14.) – *A* formához tartozó Drexel I (7. kép 8), Drexel III (12. kép 8), *B* (15. kép 1) és *E* (18. kép 16) formát mutató töredékek.
 8. 11. árok, a faltól Ny-ra, a törmelékben, 120–180 cm (1970.10.30.) – *A* formához tartozó (7. kép 10) táltöredék.

9. 12. árok É-i vége, égett salak, 150–170 cm (1970. 11. 04.) – *E* formához tartozó oldaltöredékek.

1974. évi ásátás:

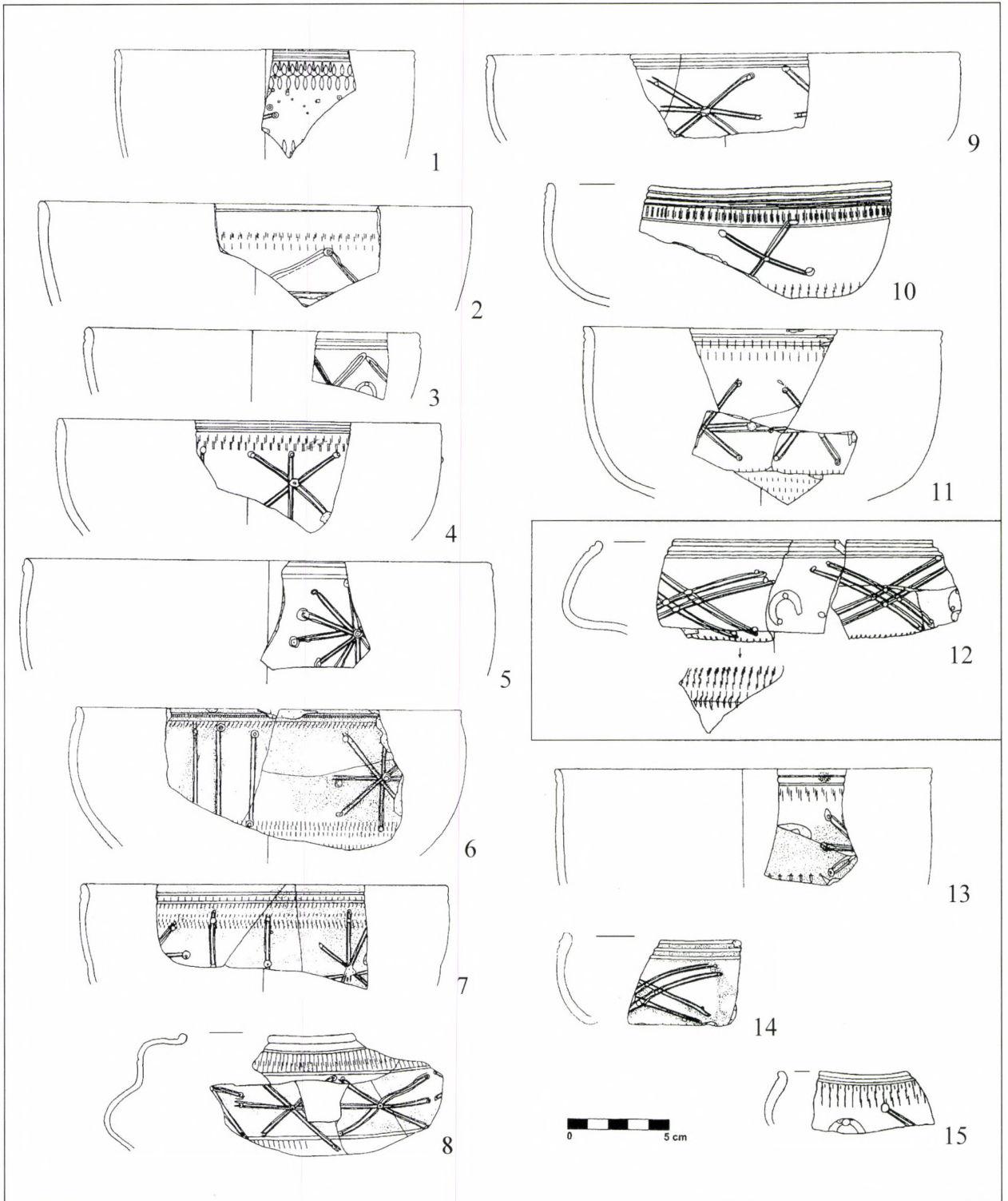
10. H6 mező, az akácfa kivágásánál (1974.05.14.) – *F* formához tartozó (19. kép 11) aljtöredék.
11. OB-OC mező, az É-D-i fal Ny-i oldalán, „raetiai edényréteg” (1974.05.28.) *A* formához tartozó (7. kép 12, 14) táltöredékek.
12. OH-I mező, felső, égett réteg (1974.05.30.) – *A* formához tartozó (7. kép 15; 11. kép 8) táltöredékek.
13. C1 mező, az É-D-i irányú faltól Ny-ra, sárga agyag felletti vörös réteg, a küszöbtől 80 cm (1974.06.19.) – *B* és *E* formához tartozó (18. kép 17) töredékek.
14. C1 mező, a Ny-K-i irányú fal tövében, sárga agyagban, a küszöbtől 110 cm (1974.06.20.) – *A* formához tartozó (8. kép 5) töredék.
15. C1-C2 mező, a Ny-K-i irányú faltól É-ra, vörös törmelékréteg (1974.06.20.) – *A* formához tartozó Drexel I (11. kép 9) és Drexel III (13. kép 12) töredékek.
16. C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyag, a küszöbtől 120–140 cm (1974.06.21.) – *A* (9. kép 7; 13. kép 13), *B* (14. kép 9) és *E* (18. kép 9) formához tartozó töredékek.
17. D1 mező, az É-D-i irányú faltól K-re, sárga agyagfalban, a küszöbtől 90 cm (1974.06.21.) – *A* (9. kép 4) és *B* (14. kép 8) és *E* (19. kép 6) formához tartozó töredékek.
18. B6–B7 mező, a leomlott fal D-i szakaszának lebontásakor, vörös égett réteg, a leomlott faltól 25–50 cm (1974.06.25.) – *A* formához tartozó (9. kép 8) töredék.

6. kép Szombathely. Drexel I stílusban díszített A formához tartozó tál töredékek (Kat. 1–12)
 Abb. 6 Szombathely. Fragmente von im Stil Drexel I verzierten Schale der Form A (Kat. 1–12)

19. D2 mező, az É-i fal D-i felén, a kemence teteje felett 28 cm (1974.06.26.) A formához tartozó (8. kép 1) töredék.

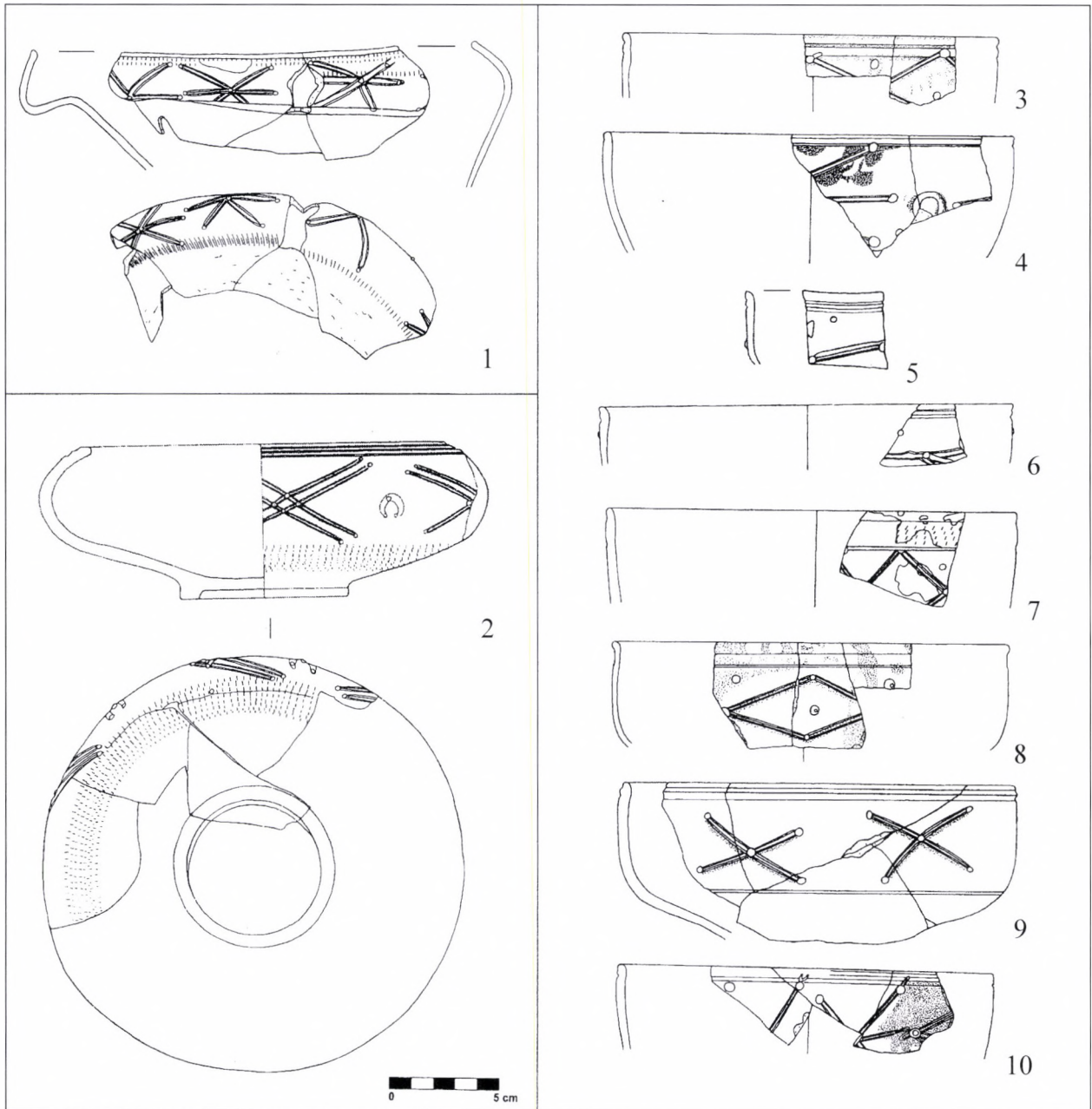
20. E2-F2 mező, a kemencétől K-re lévő É-D-i fal tetejétől 28 cm, szürkés, tömött agyagréteg kővel, téglával és cseréptörmelékkel (1974.06.26.) – E formához tartozó (19. kép 1)

7. kép Szombathely, Drexel I stílusban díszített A formához tartozó tál töredékek (Kat. 14–27)
 Abb. 7 Szombathely. Fragmente von im Stil Drexel I verzierten Schalen der Form A (Kat. 14–27)

töredékek. 21. 2–3 E mező, az ikerkemence előtt az É-D-i fal Ny-i oldalán, törmelékes réteg, sárga homokfoltok, égett vörös agyagfoltok, 50 cm (1974.06.26.) – A formához tartozó (10. kép 1) töredék.

22. E3 mező, a kemencétől D-re, vörös égett réteg, az É-D-i fal tetejétől 70 cm (1974.06.27.) – A (14. kép 1) és E (18. kép 14; 19. kép 3) formához tartozó töredékek.

8. kép Szombathely, Drexel I stílusban díszített *A* formához tartozó tál töredékek (Kat. 28–37)
 Abb. 8 Szombathely. Fragmente von im Stil Drexel I verzierten Schalen der Form *A* (Kat. 28–37)

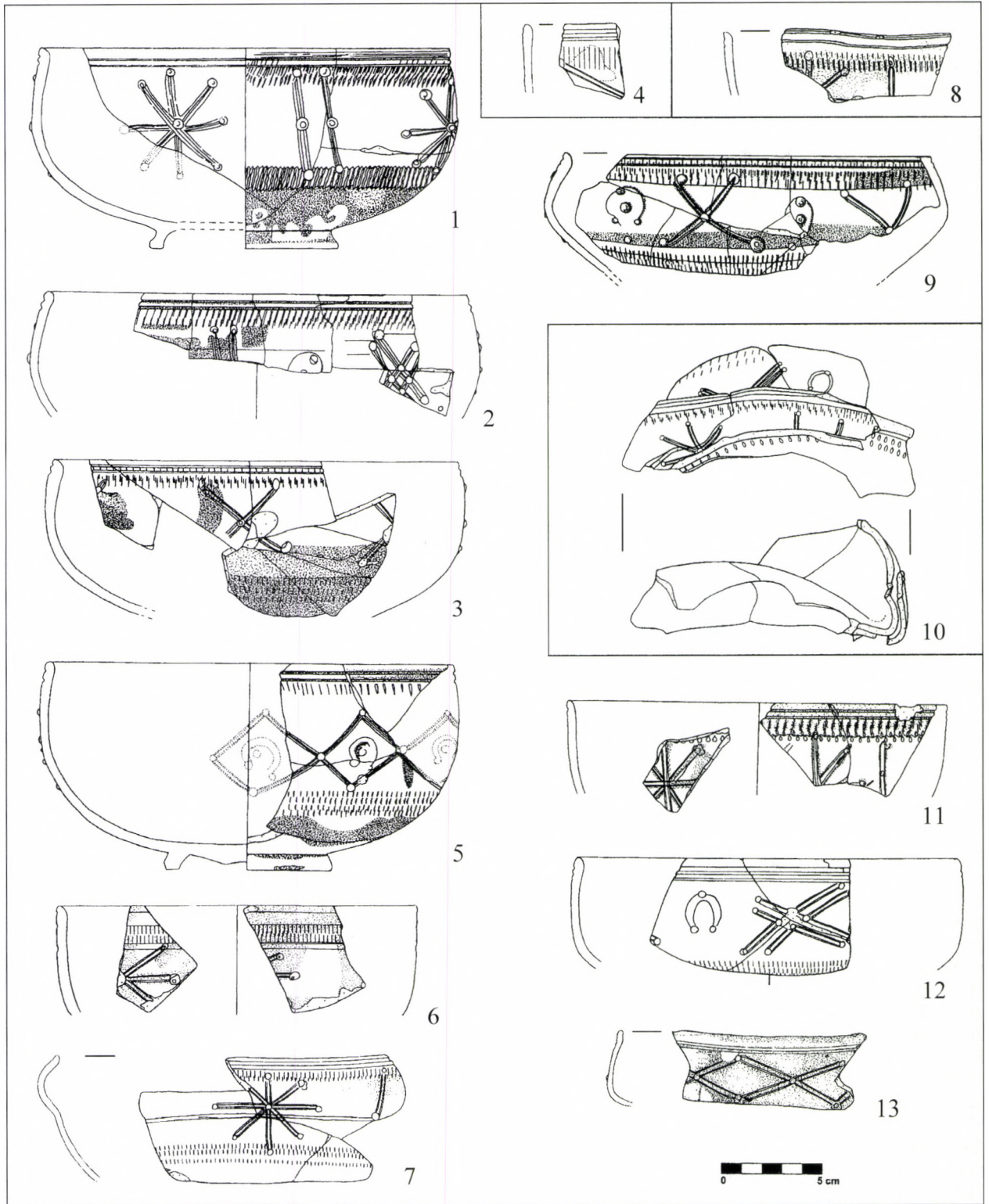
23. 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm (1974.06.27.) – *A* (8. kép 1; 9. kép 7, 9; 10. kép 11; 11. kép 12,13; 13. kép 14), *B* (14. kép 10–14), *D* (16. kép 1,2; 17. kép 2), és *E* (18. kép 13; 19. kép 1,2) formához tartozó töredékek.

24. D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i faltól Ny-ra, az É-D-i fal tetejétől 60–90 cm, vörös, égett réteg (1974.06.28.) – *A* formához tartozó Drexel I (10. kép 11; 10. kép 2) és Drexel III (13. kép 1–3, 9,10; 14. kép 3) töredékek.

25. D2 mező, a kemencétől É-ra lévő K-Ny-i fal tetejétől 20–60 cm, vörös, égett réteg faszénnel (1974.07.01.) – *A* (11. kép 15), *F* (19. kép 8, 10) és *G* (20. kép 3) formához tartozó töredékek.

26. D2 mező, a kemencétől É-ra lévő K-Ny-i fal tetejétől 50–80 cm, vörös, égett réteg faszénnel (1974.07.01.) – *A* formához tartozó (13. kép 4), *D* (15. kép 13; 17. kép 1) és *E* (18. kép 3) formához tartozó töredékek.

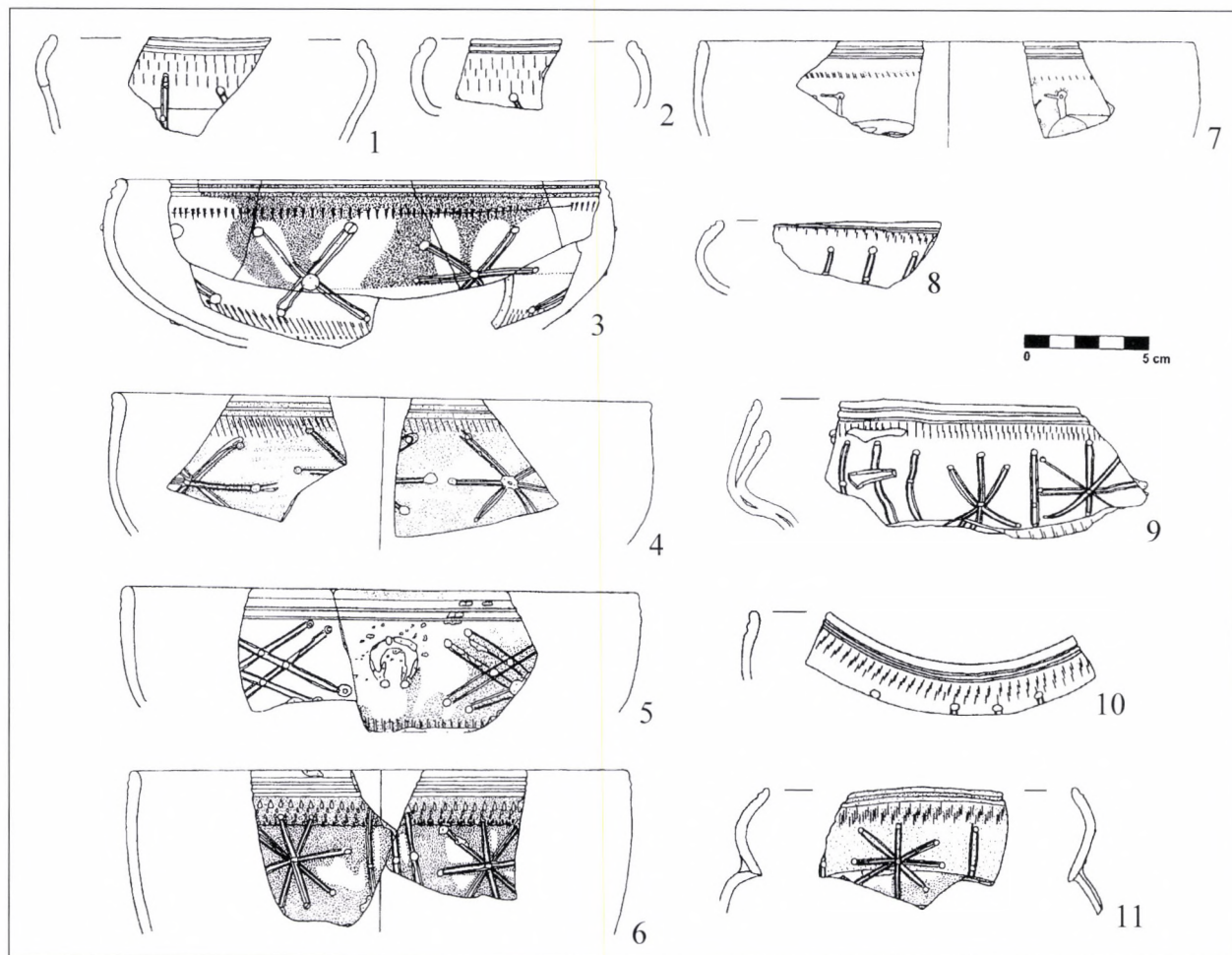
27. D2 mező, az É-D-i és K-Ny-i fal sarkában, kevert római töltés, a kemencétől É-ra lévő fal tetejétől 20–100 cm

9. kép Szombathely, Drexel I stílusban díszített A formához tartozó tál töredékek (Kat. 38–50)
 Abb. 9 Szombathely. Fragmente von im Stil Drexel I verzierten Schalen der Form A (Kat. 38–50)

(1974.07.01.) – A (13. kép 5,6; 14. kép 2), B (14. kép 15) és F (19. kép 13) formához tartozó töredékek.

28. E3 mező, a kemence előtt, vörös, sárga agyagréteg, a kemence melletti fal tetejétől 60 cm (1974.07.01.) – A (13.

10. kép Szombathely, Drexel I stílusban díszített *A* formához tartozó tál töredékek (Kat. 51–61)
Abb. 10 Szombathely. Fragmente von im Stil Drexel I verzierten Schalen der Form *A* (Kat. 51–61)

kép 8) és *E* (18. kép 4; 19. kép 4) formához tartozó töredékek.

29. E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra lévő fal tetejétől 90 cm, vörös égett agyagréteg faszénrel (1974.07.02.) – *A* formához tartozó Drexel I (11. kép 5; 12. kép 1), Drexel III (13. kép 5, 6, 11) töredékek.

30. E2 mező, a kemencétől D-re, a kemencétől K-re lévő É-D-i fal tetejétől 60–80 cm, vörös égett agyagréteg (1974.07.02.) – *A* (10. kép 8–10; 11. kép 16), *B* (14. kép 16, 17; 15. kép 2) és *E* (18. kép 15) formához tartozó töredékek.

31. E2 mező, a kemence előtt, a kemencétől K-re lévő É-D-i fal tetejétől 60–85 cm (1974. 07.02.) – *A* formához tartozó (10. kép 11; 11. kép 1, 2) töredékek.

1985. évi ásatás:

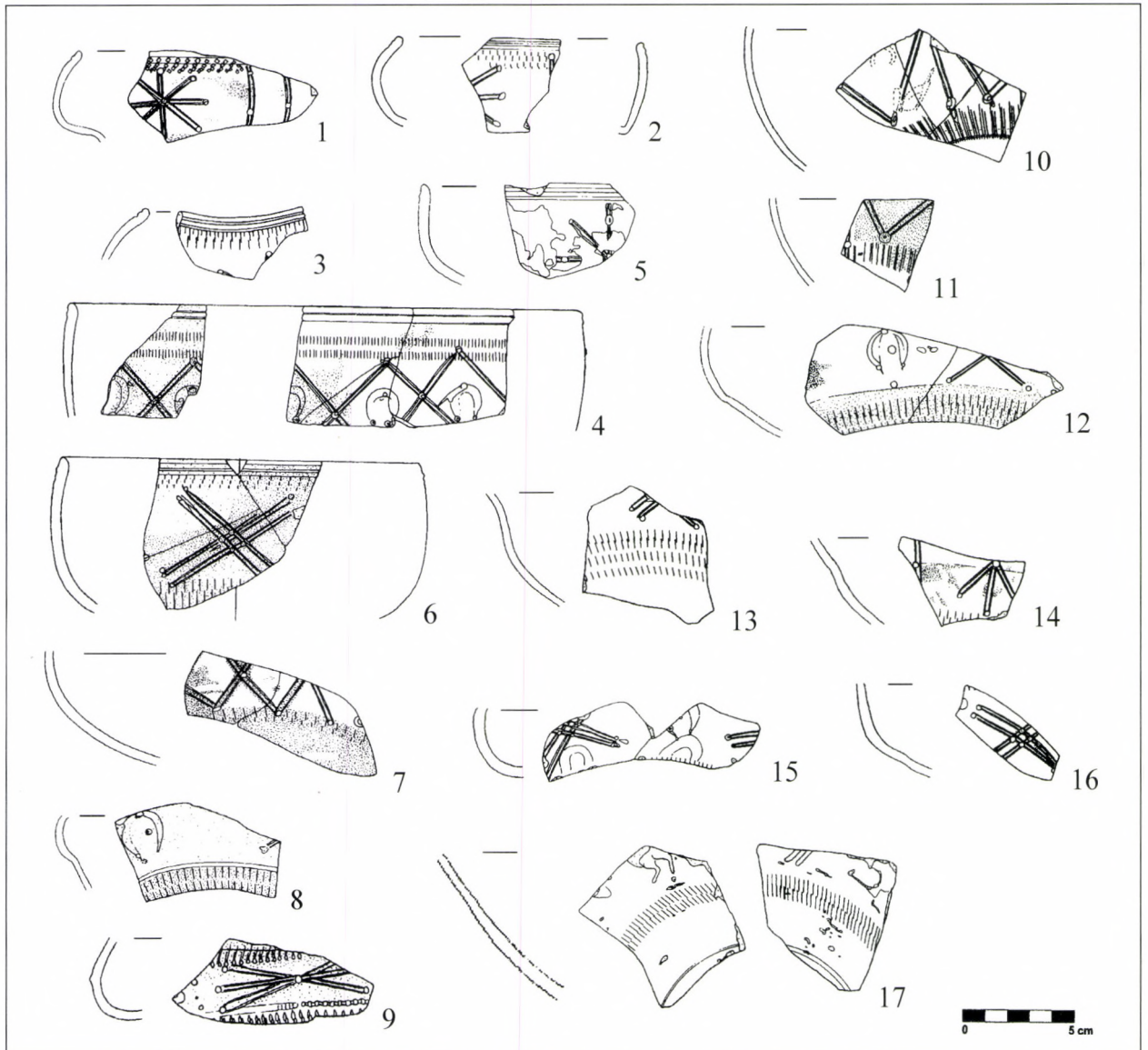
32. Cukrászda előtti épületben, a szögletes kemence körül, vörös réteg (1985.09.03.) – *A* formához tartozó (12. kép 2) töredék.

Emellett szerepelnek a katalógusban szórványként beletárolt *A* (11. kép 3, 6) és pontos rétegadatok nélküli *A* (6. kép 1, 2), *B* (14. kép 6,7) és *C* (15. kép 8) formához tartozó töredékek is.

A savariai műhely edénytípusai

Az edényformák elnevezésénél meghagytam a Szőnyi által alkalmazott (SZŐNYI 1973, 96 Abb. 6) beosztást – *A* forma: félgömb alakú, tagolt peremű tál; *B* forma: hordó alakú edény és *C* forma: kétfülű csésze/tálka.

A szakdolgozatba bevett és feldolgozott anyagban további olyan kerámiaformák voltak elkülöníthetők, melyek az oly jellegzetes raetiai típusú kerámia csoport díszítőelemeit viselik magukon. Ezek a következők: *D* forma: ívesen kihajló peremű, öblös hasú korsó, két-, illetve három osztatú szalagfüllel; *E* forma: kihajló, ill. tagolt peremű 'Becher' pohár; *F* forma: kisméretű pohár; *G* forma: Drag 30 forma utánzata, *H* forma: *G* forma altípusa, kihajló peremű, hengeres testű tál; valamint az Isings 21 üveg serlegformáját utánzó *I* forma (5. kép).

11. kép Szombathely, Drexel I stílusban díszített *A* formához tartozó tál töredékek (Kat. 62–78)
 Abb. 11 Szombathely. Fragmente einer im Stil Drexel I verzierten Schalen der Form *A* (Kat. 62–78)

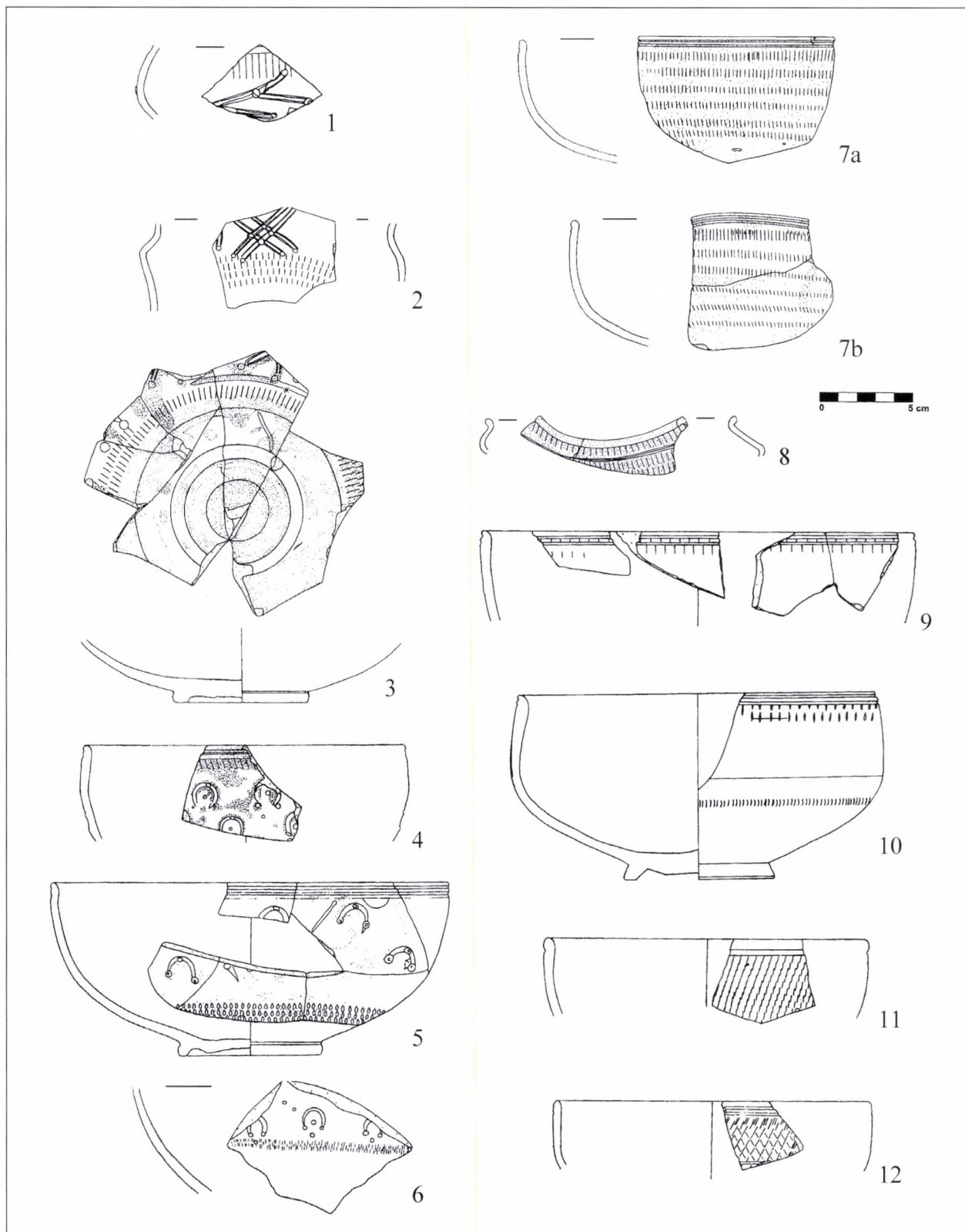
Az *A* formához – félgömb alakú, tagolt peremű tál – 222 darab tartozik, melyek közül a *Drexel I* típusba sorolható peremet 107 db képviseli (ebből 24 deformált), továbbá 52 oldal (ebből 9 deformált) és 3 aljtöredék.

A tagolt peremsáv alatti mezőben általában megjelenik a jellegzetes rovátkolt díszítés, de néhány esetben ezt elhagyják (6. kép 4, 7, 10; 7. kép 3, 5, 9, 12, 14; 8. kép 2–6, 8–10; 9. kép 12–13; 10. kép 5; 11. kép 5). A rovátkolt mező olykor felfut a tagolt peremsávba (7. kép 6, 7; 9. kép 1, 3, 9), más esetekben váltakozó sűrűségű (9. kép 1; 10. kép 4), illetve olykor egy-egy sávban meg is szakad (8. kép 1; 10. kép 3). Egyes ese-

tekben pedig a tagolt peremsáv alatt külön mezőben fut a rovátkolt díszítés (6. kép 6; 7. kép 8, 10; 9. kép 6).

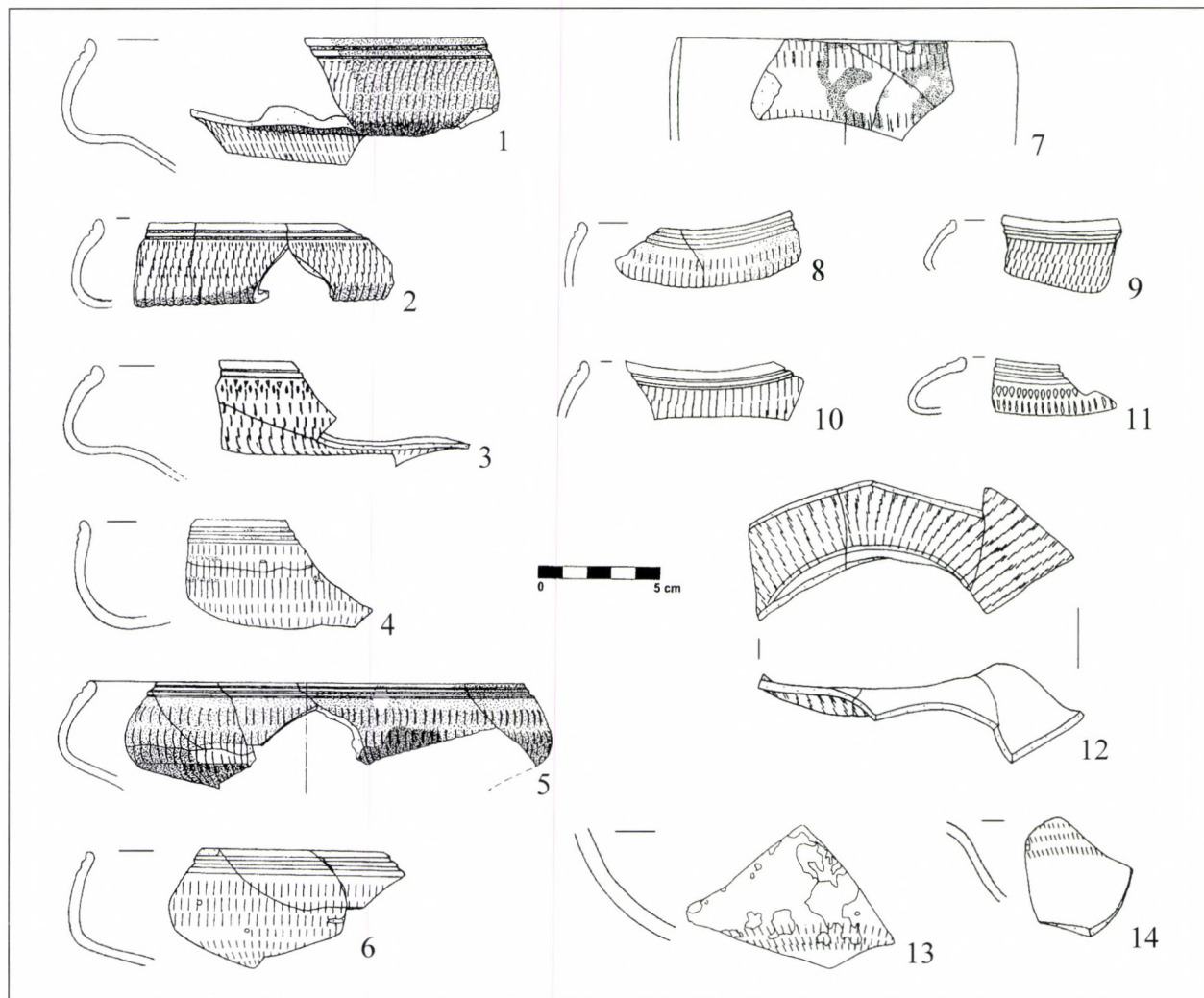
A rovátkolás alakja általában egyenletes, apró bekarcolt vonalakkból áll, de előfordul csepp (6. kép 8; 7. kép 1; 9. kép 11; 10. kép 6; 11. kép 9) vagy apró rombuszformát (6. kép 12; 11. kép 1) mutató is. Az *A* formára egyébként oly jellemző peremtagolását (*Karniesrand*) sem alakították ki minden esetben végig az edény felületén, csak részben (6. kép 7; 7. kép 2; 8. kép 1, 10).

A barbotin technikával felhelyezett, geometrikus díszítőelemek közül, a *Drexel Ia* típushoz sorolhatók a

12. kép Szombathely. Drexel I stílusban (1–3), Drexel II stílusban (4–6), Drexel III stílusban díszített (7–12) A formához tartozó tál töredékek (Kat. 79–90)

Abb. 12 Szombathely. Fragmente von im Stil Drexel I (1–3), Drexel II (4–6), Drexel III (7–12) verzierten Schalen der Form A (Kat. 79–90)

13. kép Szombahely. Drexel III stílusban díszített *A* formához tartozó töredékek (Kat. 91–104)
 Abb. 13 Szombathely. Fragmente von im Stil Drexel III verzierten Schalen der Form *A* (Kat. 91–104)

következő darabok: 6. kép 1; 7. kép 4, 5, 8, 9, 11; 8. kép 1, 4, 10; 9. kép 6; 10. kép 4; 11. kép 5, 9. Ezeket kettős agyagszálból kialakított, általában hat-, illetve nyolcságú rozetták láthatók, végein és a kereszteződési pontban agyaggömbbel. Mellettük agyaggömbökkel díszített patkók is előfordulnak (8. kép 4), olykor pedig szorosan egymás mellett elhelyezve, közös agyaggömbben végződnek (7. kép 2; 11. kép 10).

Drexel Ib díszítés figyelhető meg a 6. kép 6, 7; 7. kép 10; 8. kép 9; 9. kép 3, 9. számú edényein. Itt kettős agyagszálból kialakított, X-formát mutató díszítést alkalmaznak, egyes esetekben agyaggömbökkel tagolt patkók is megjelennek mellettük (9. kép 8; 11. kép 12).

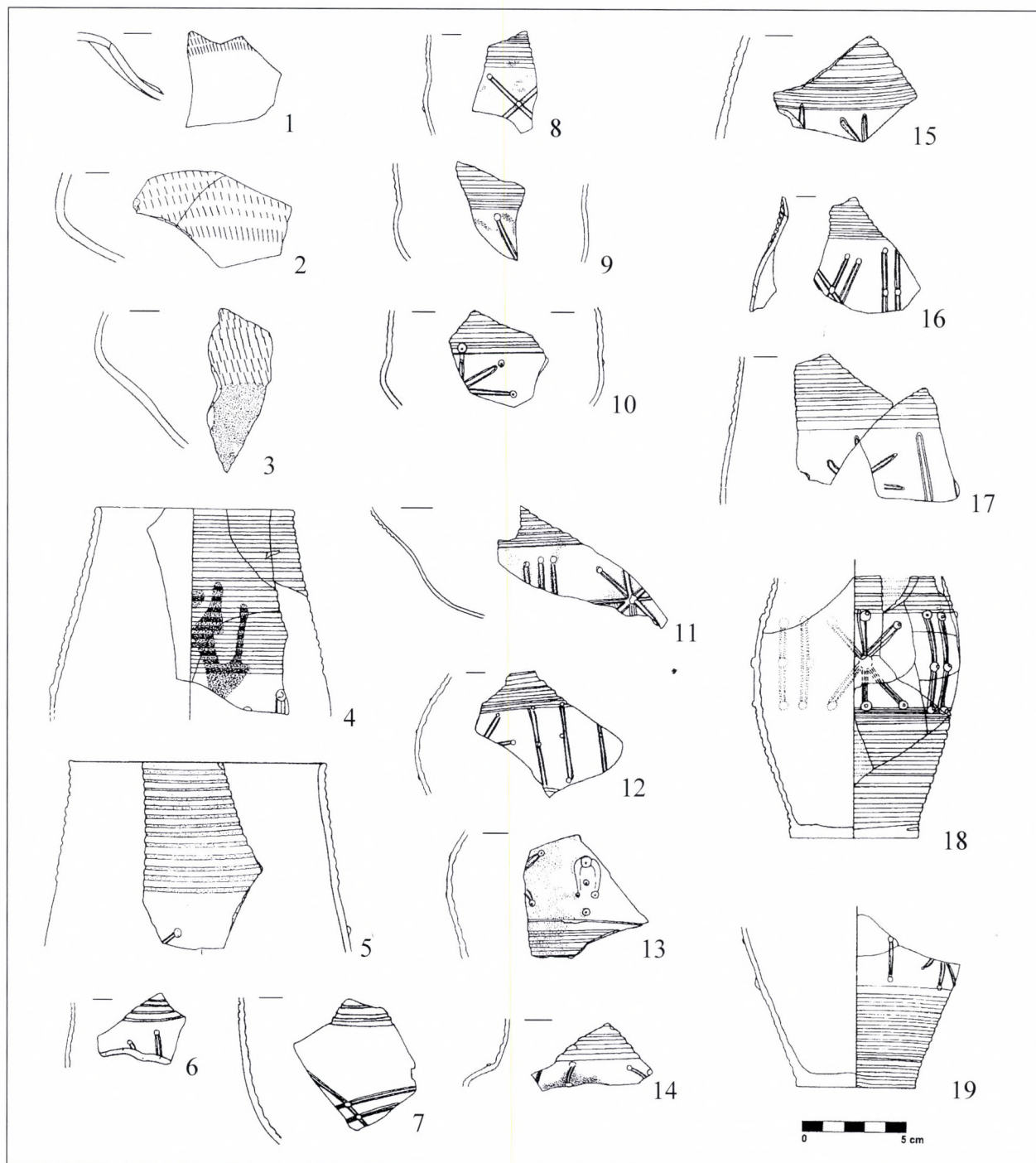
Drexel Ic típust képviselik a 6. kép 12; 7. kép 12, 14; 8. kép 2; 9. kép 10, 12; 10. kép 5; 11. kép 6, 13, 15, 16; 12. kép 2. számú darabok. Ezt a díszítőmotívumot

kettős agyagszálból álló, duplán egymásra fektetett kettős keresztet adják. Mellettük gyakran jelenik meg az agyaggömbökkel tagolt patkómotívum (6. kép 12; 7. kép 12; 8. kép 2; 10. kép 5; 11. kép 15).

A *Drexel Id* típusához tartozó, kettős agyagszálból álló, függőlegesen felhelyezett, agyaggömbökkel tagolt pálcikák (10. kép 8, 10) önmagukban ritkán fordulnak elő.

A *Drexel Ie* típusához kettős agyagszálból álló, agyaggömbökkel tagolt ék- (6. kép 3–5) vagy rács alakban (6. kép 9; 7. kép 3; 8. kép 7, 8; 11. kép 7) kialakított motívumokat gyakran térkitöltő agyaggömbök (8. kép 3) vagy patkók (9. kép 5; 11. kép 4) egészítik ki.

Az agyaggömbökkel való térkitöltésre jó párhuzamot ad egy Avenches környékén előkerült (CASTELLA–MEYLAN-KRAUSE 1994, 55 Pl. 161) tál.

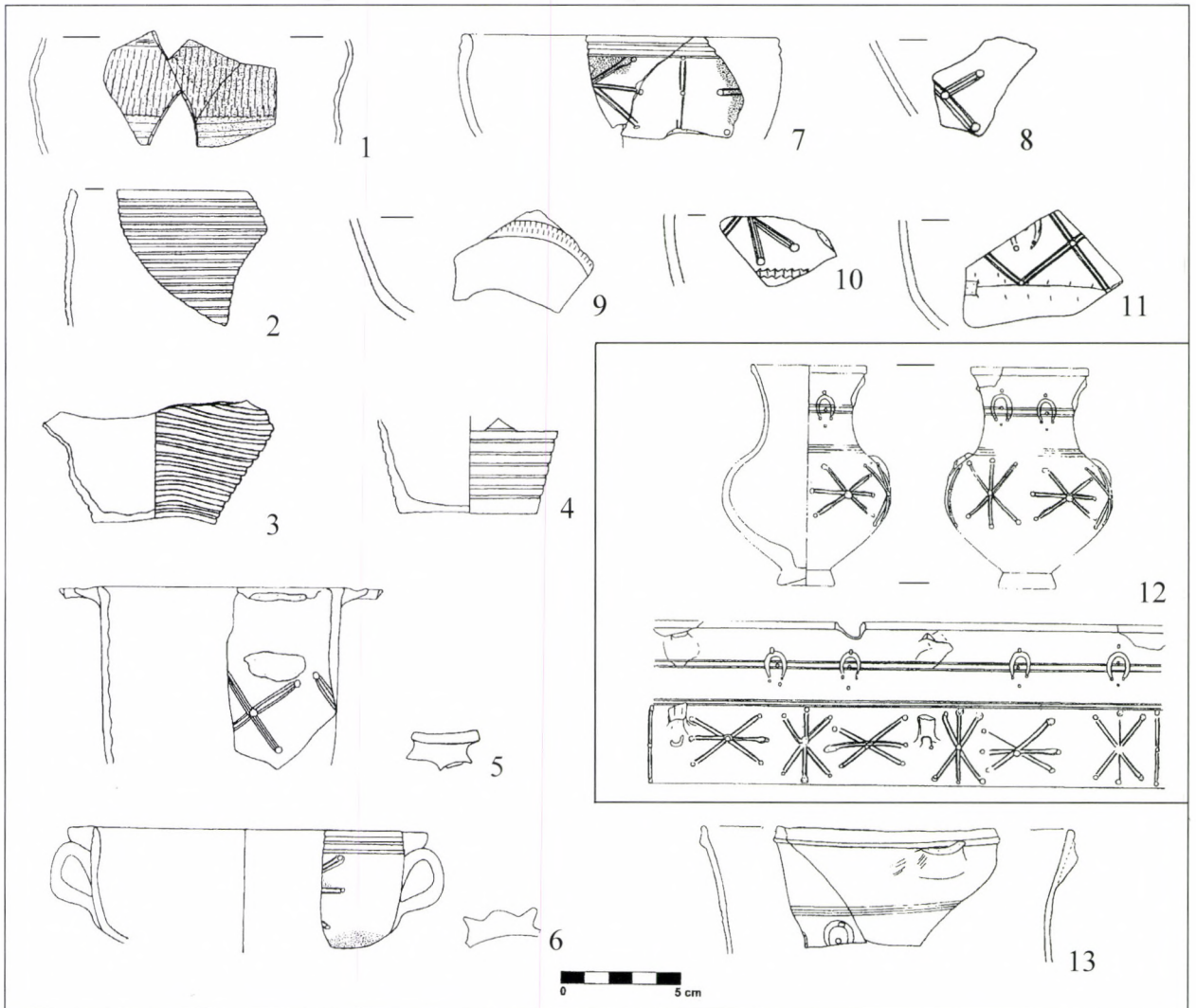

14. kép Szombathely. Drexel III stílusban díszített (1–3) *A* formához tartozó, valamint Drexel I stílusban díszített (4–19) *B* formához tartozó pohár töredékek (Kat. 105–123)

Abb. 14 Szombathely. Fragmente von im Stil Drexel III verzierten Schalen der Form *A* (1–3) und von im Stil Drexel I (4–19) verzierten Bechern der Form *B* (Kat. 105–123)

Számos esetben a Drexel *Ia* és *Id* (6. kép 2, 8, 10; 7. kép 6, 7; 9. kép 1, 7, 10, 11; 10. kép 1, 6, 9–11; 11. kép 1, 2, 14), az *Ia* és *Ib* (10. kép 3), valamint az *Ic* és *Id* díszítőelemek (9. kép 2) együttesen jelennek meg az edények felületén.

A 6. kép 7. számú edényén két vízszintesen körbefutó vájatra helyezték a kettős agyagszálakból álló motívumot. A 6. kép 11. és 8. kép 6. számú edényén érdekes, kissé furcsán elágazódó agyagszálakból álló díszítés látható. A kettős agyagszálakból álló pálcikák

15. kép Szombathely. *B* formához tartozó pohár töredékek (1–4), Drexel I stílusban díszített (5–11) *C* formához tartozó csésze-, és *D* (12–13) formát mutató korsó töredékek (Kat. 124–136)

Abb. 15 Szombathely. Fragmente von Bechern der Form *B* (1–4), im Stil Drexel I verzierten Tassen der Form *C* (5–11) und eines Form *D* aufweisenden Kruges (12–13) (Kat. 124–136)

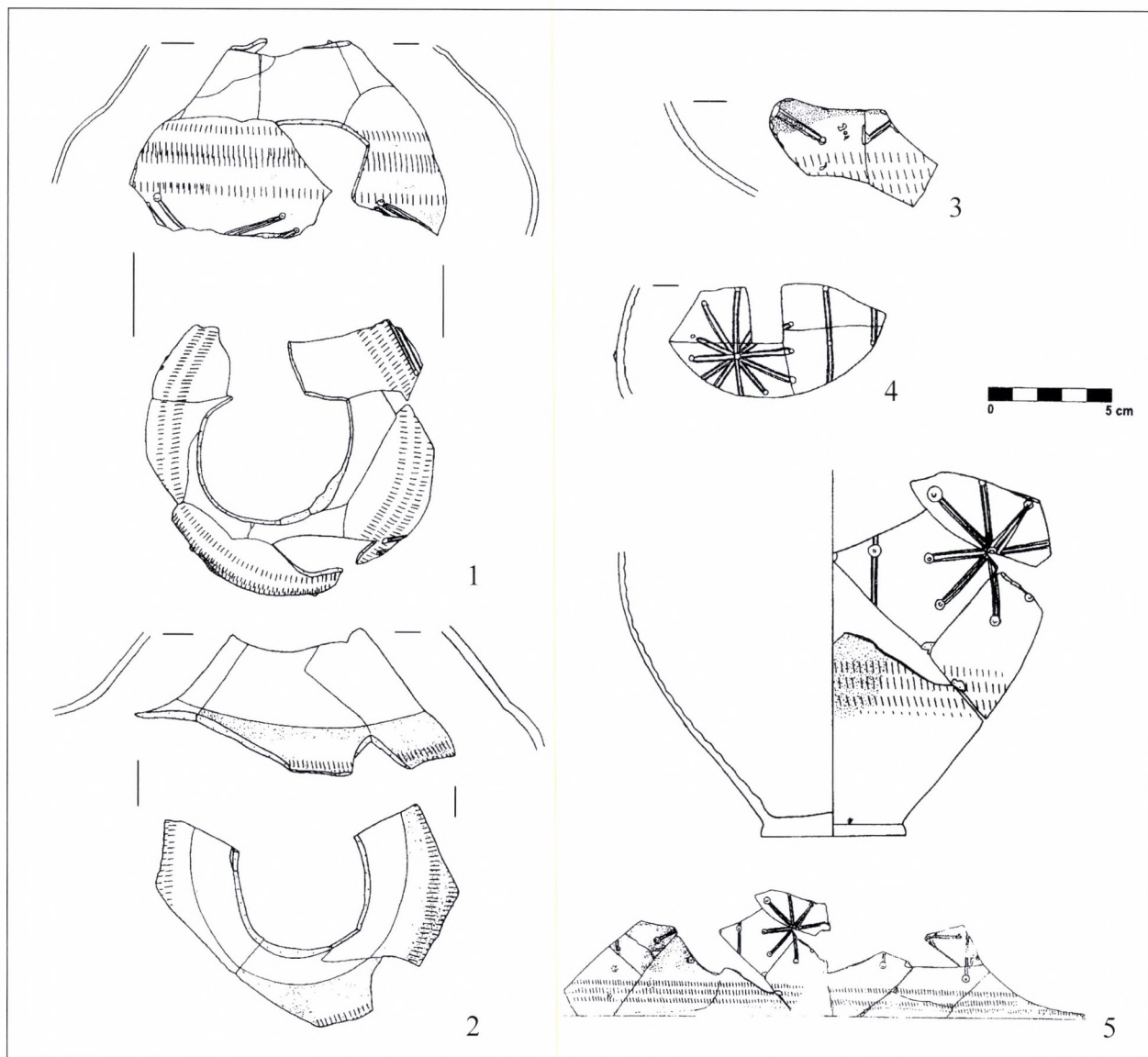
végéről olykor le hagyják az agyaggömböt (6. kép 11; 7. kép 3), máskor nem az agyagszálak legvégére kerülnek, hanem kissé elcsúsznak attól (6. kép 12; 7. kép 7, 9; 8. kép 1, 10; 11. kép 5; 11. kép 10). Olykor pedig a kettős agyagszálakból kialakított motívumoknak hiányzik az egyik szára (6. kép 8; 10. kép 3, 9).

Ezek mind a fazekas, illetve a díszítőelemeket az edényre felhelyező mesternek a figyelmetlenségéből, illetve nem túl gyakorlott technikai tudásának köszönhetőek.

A kiégetés során – a nem megfelelő hőfokot elérő eljárásnak köszönhetően – egyes edények egymásba csúsztak és összeégtek, erre szép példát adnak a 9. kép 10. és 10. kép 9. számú töredékei. Az 11. kép

5. számú töredék felületén agyagrarakódás nyomai láthatók, melyek feltehetően szintén a rossz kiégetésnek köszönhetően (számunkra szerencsés módon) maradtak meg.

Több lelőhely anyagában is megfigyelhető az a jelenség, miszerint az edények felső részén a bevonat fényesen csillog, míg az alsó részük mattabb vöröses-barna. Ez a színváltozás a kemencében egymásba helyezett edények égetése során alakult ki (ETTLINGER 1949, 85). A fémoxidokban gazdag (csillámpalát tartalmazó szlip) bevonat ezüstös színben csillog ott, ahol vastag rétegben vitték fel, vagy ahol domború a díszítés az edény felületén. A (mattabb) fekete, barna vagy vörös szín ott jelentkezik, ahol csak vékony rétegben fedi az edényt.

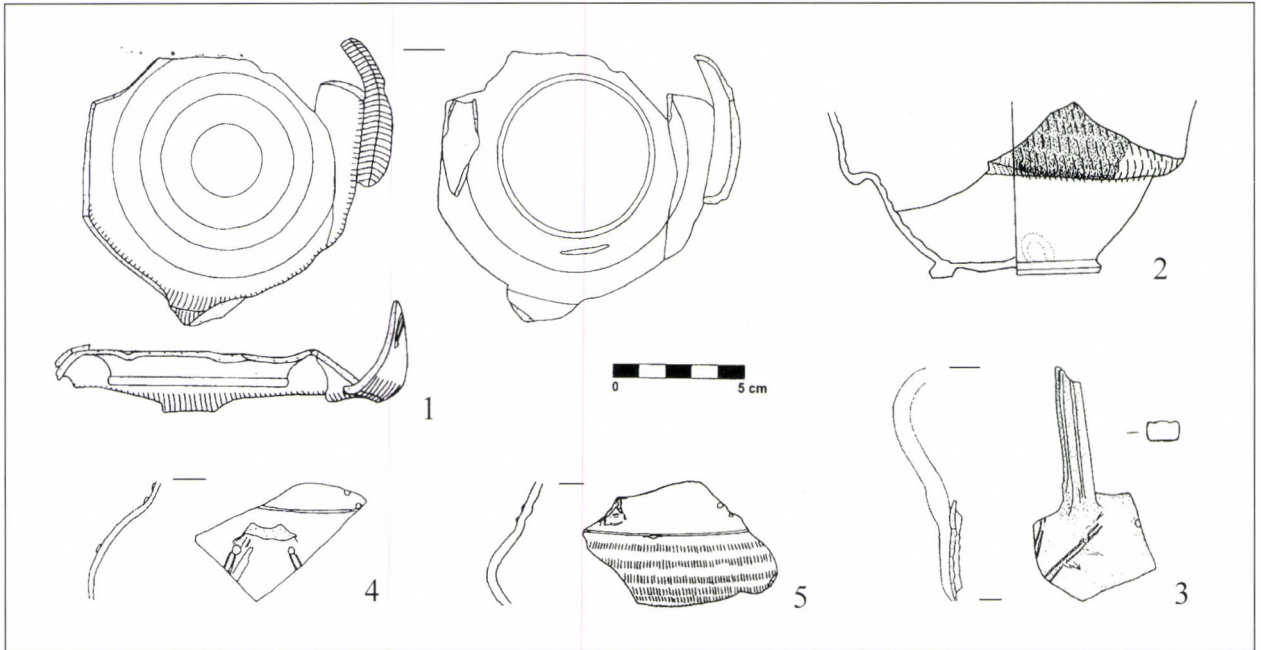
16. kép Szombathely. Drexel I stílusban díszített *D* formához tartozó korsó töredékek (Kat. 137–141)
 Abb. 16 Szombathely. Fragmente eines im Stil Drexel I verzierten Kruges der Form *D* (Kat. 137–141)

A talpgyűrűn és környékén a matt, bevonat nélkül maradt ujjnyomok helyei (9. kép 1, 12. kép 3) azt bizonyítják, hogy a fazekas itt fogta meg és mártotta bele a kerámiát a finom minőségű, fémoxidokat is tartalmazó agyagszlipbe. A 11. kép 10–11. számú töredékei viszont teljesen matt, nyers agyagszint mutatnak mind a külső, mind a belső felületükön, bizonyítva ezzel is a helyi gyártást.

A geometrikus díszítőelemek mellett figurális ábrázolás is megfigyelhető az egyik edény esetében (10. kép 7, 11. kép 17), ahol barbotin technikával felhelyezett hosszú csőrű, viszonylag rövid nyakú és nagy begyű madarak alakjai láthatók. Hasonló madár

(strucc?) alakú ábrázolás látható az aventicum (Avenches) műhelykör raetiai típusú edényein is (KAENEL 1974, 79 Pl. 1–10).

Az ebbe a formai csoportba tartozó edények átlagos falvastagsága 0,2–0,5 cm között mozog. A törésfelületen megfigyelhető agyag színe általában narancsvörös (7.5YR 7/6; 5YR 6/6), a deformált daraboké nagyrészt kékesszürke árnyalatot mutat. A fémes, olykor ezüstösen irizáló bevonat nem egy deformált töredék felületén figyelhető meg, ami arra enged következtetni, hogy az utánzatokra jellemző mattabb, vörösesbarna festés mellett, fémoxidokban gazdag szlipet is alkalmaztak. A külső és belső

17. kép Szombathely. Drexel I (1,3–5) és Drexel III (2) stílusban díszített D formához tartozó korsó töredékek (Kat. 142–146)

Abb. 17 Szombathely. Fragmente eines im Stil Drexel I (1, 3–5) und Drexel III (2) verzierten Kruges der Form D (Kat. 142–146)

oldalon a bevonat színe a narancsvöröstől (2.5YR 6/6) a lilásrózsaszínen (5YR 6/2; 2.5YR 6/2) át, egészen a sötét vörösesbarnáig (2.5YR 4/6; 2.5YR 4/8) változik.

A *Drexel II* típusú díszítés 2 tál peremen (12. kép 4, 5) és egy oldaltöredéken (12. kép 6) jelentkezik. A barbotin technikával kialakított patkók ívén, a két szár végén, illetve a szárak között apró agyaggömböket helyeztek el. Ez a díszítőtípus, számarányát tekintve a legkisebb mennyiségben fordul elő az összes többihez képest.

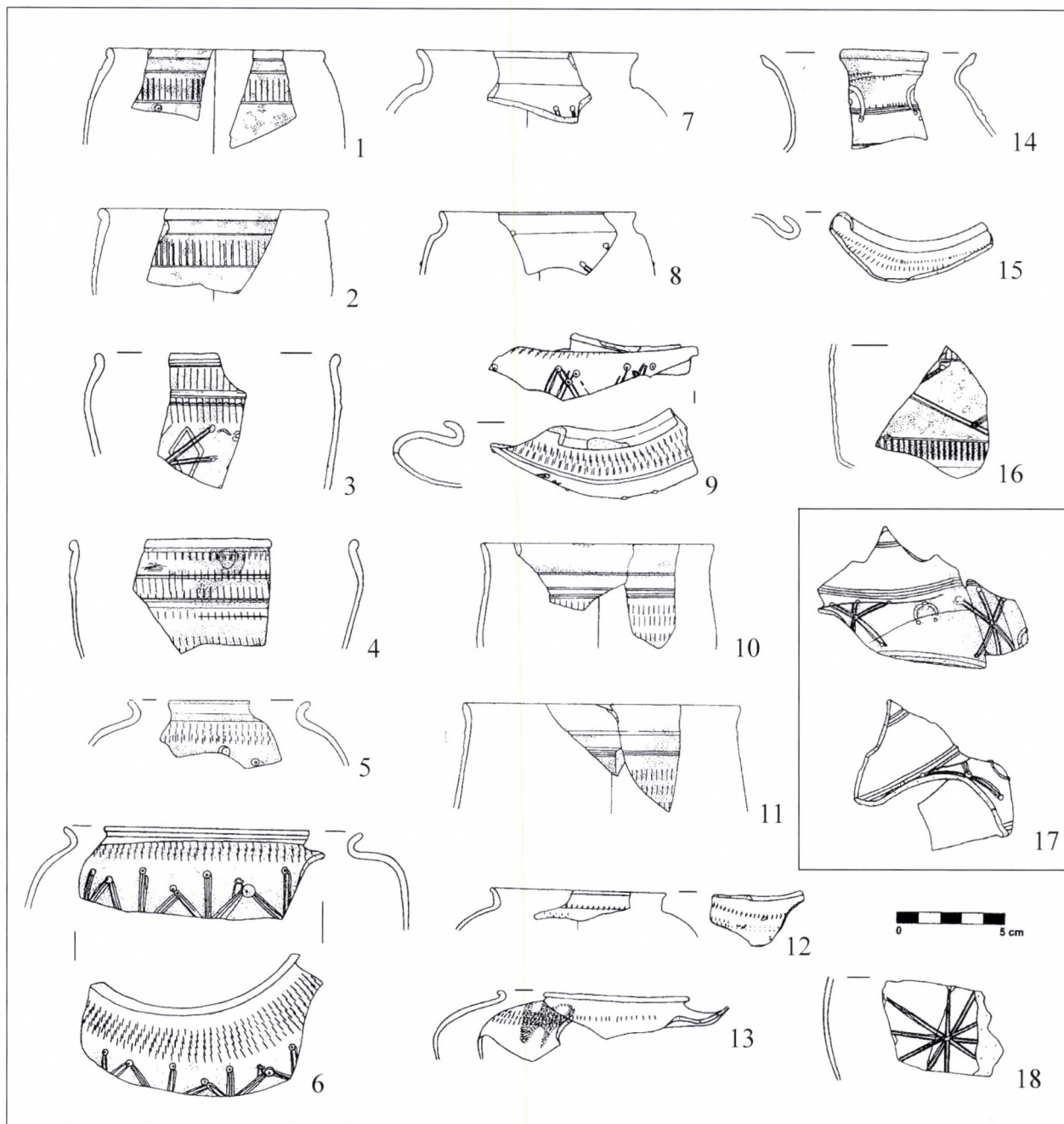
Az edények falvastagsága általában 0,4–0,5 cm, az agyag színe narancsvörös (7.5YR 7/8) és vörös (2.5YR 4/8), bevonatuk a vörösesbarnától (10R 5/6) a sötétbarnán (10R 3/4) át a lilásszürkéig (2.5YR 5/2) terjed.

A *Drexel III* típusú díszítés – különböző sűrűségű rovátkolt sávokból álló mezők – 37 db peremen (ebből 14 deformált), 20 db oldaltöredéken (ebből 5 deformált) figyelhető meg. A rovátkolt díszítés olykor az egész edény felületét beboríthatja (12. kép 7a, 7b, 11, 12; 13. kép 1–6, 12), máskor csak a perem alatti sávban és a has alsó harmadában jelentkezik (12. kép 9, 10). A rovátkolás általában finoman, hol függőleges (12. kép 7a, 7b, 13. kép 4; 13. kép 9, 10), hol kissé rézsútos irányban (12. kép 11; 13. kép 12) van kialakítva, néhol csepp (13. kép 11), más esetben

pedig apró, rácsszerű (12. kép 12) mintát mutat. A rovátkák váltakozó sűrűsége (12. kép 7a, 7b) és részleges megszakadása (12. kép 9, 10; 13. kép 5, 6) itt is megfigyelhető. A nem megfelelő hőfokon való kiégetést a megrogyott oldalfalú (13. kép 1–6, 11, 12; 14. kép 3) töredékek bizonyítják. Egy elkeskenyedő végű, mindenféle peremtagolást nélkülöző töredék (13. kép 7), mely szintén rovátkolt díszítéssel és fémes bevonattal van ellátva talán fedő(?), mintsem tál perem mutat.

A *Drexel III* típusba sorolható töredékek falvastagsága általában 0,3–0,5 cm, agyaguk olykor világosabb (7.5YR 7/4), vagy sötétebb narancsvörös (7.5YR 7/6, 5YR 5/8), a deformált darabok esetében gyakran kékesszürke. Fémesen csillogó bevonatuk vörösesbarna (10R 4/6) alapon lilásszürke (2.5YR 5/2) és sötétbarna (2.5YR 3/4) foltokban figyelhető meg.

A *B* formához – a kelta eredetre (BÓNIS 1942, 16 Taf. XXXVIII 13) visszavezethető hordó alakú poharak – összesen két darab *Drexel I* díszítéstílusban kialakított perem (14. kép 4, 5), 40 darab oldal- (ebből 8 deformált) és két aljtöredék tarozik. A perem alatti, illetve a has alsó harmadától lefelé eső részt vízszintesen körbefutó mély hornyolt sávokkal tagolják. Az általuk közrezárt mezőben helyezték fel a barbotin technikával kialakított, kettős agyagszalakból álló geometrikus motívumokat, illetve rovátkolt díszítést.

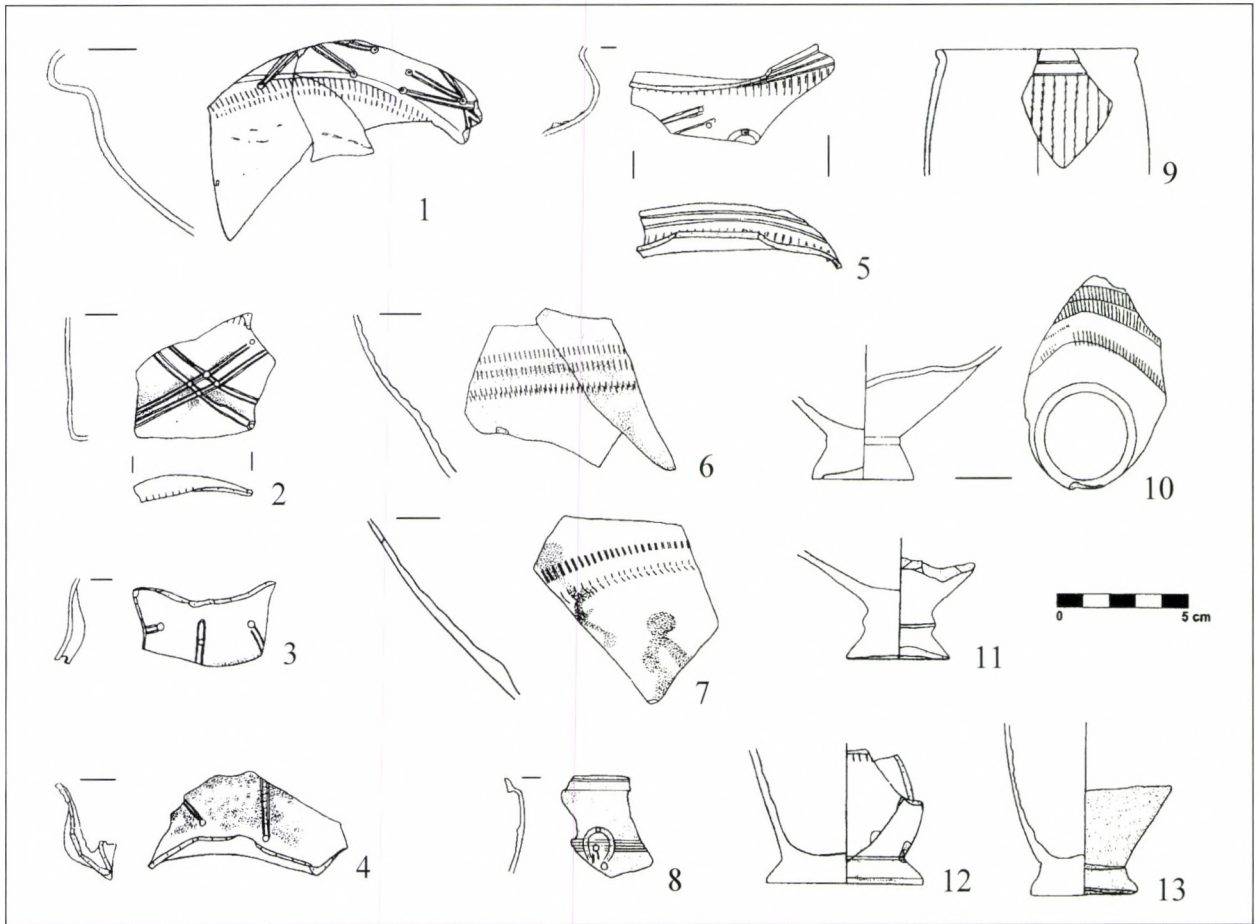
18. kép Szombathely. Drexel I (1–3, 5–9, 16–18), Drexel II (14) és Drexel III (4, 10–13, 15) stílusban díszített *E* formához tartozó pohár töredékek (Kat. 147–164)

Abb. 18 Szombathely. Fragmente von im Stil Drexel I (1–3, 5–9, 16–18), Drexel II (14) und Drexel III (4, 10–13, 15) verzierten Bechers der Form *E* (Kat. 147–164)

Ez az edényforma Drexel *Ic* stílusban Avenches (CASTELLA–MEYLANKRAUSE 1994, 19 Pl. 13), Sorviodurum (WALKE 1965, 43 Taf 48/7) és Sindefingen (SCHEMP 1967, 117 Taf. 179/4) területén is megfigyelhető.

Ennél az edényformánál közel valamennyi, a Drexel I stílusra jellemző díszítőmotívum megfigyel-

hető: Drexel *Ia* (14. kép 4–6, 10), Drexel *Ib* (14. kép 8, 13), Drexel *Ic* (14. kép 7). A Drexel *Id* motívum együtt jelenik meg az *Ia* (14. kép 11, 12, 14, 15, 17–19) és *Ic* (15. kép 16) típusú díszítőelemekkel. Drexel *Ie* típusú motívummal díszített hordó alakú pohár a feldolgozott anyagban nem volt kimutatható. Az egyes díszítőelemek kivitelezésben itt is megfigyel-

19. kép Szombathely. Drexel I (1–7) stílusban díszített *E* formához tartozó; Drexel II (8) és Drexel III (9, 10, 12) valamint nem meghatározható díszítésű (11, 13) *F* formához tartozó pohár töredékek (Kat. 165–177)

Abb. 19 Szombathely. Fragmente von Bechern, verziert im Stil Drexel I (1–7) der Form *E*, im Stil Drexel II (8) und Drexel III (9, 10, 12) sowie unbestimmbar verziert (11, 13) der Form *F* (Kat. 165–177)

hető a hiányos, hibás kialakítás, mint például a rozetták és függőlegesen álló agyagpálcikák végéről lehangyott agyaggömb (14. kép 15, 17). A rosszul felügyelt égetést bizonyítják a megnyomódott oldalfalú, deformált töredékek (14. kép 8–14, 16, 18).

A *Drexel III* stílushoz köthető, vízszintesen körbefutó hornyolt sávok között kialakított sűrű rovátkolt díszítés csak néhány töredéken jelentkezik (15. kép 1).

A díszítése alapján nem meghatározható csoportba tartozó töredékek (4 perem-, 2 oldal- és 3 alj) között is megfigyelhetők deformált darabok (15. kép 2, 3).

A *B* forma edénytöredékeinek falvastagsága átlagosan 0,2–0,4 cm között mozog. Az edények agyaga szinte kivétel nélkül narancsvörös (7.5 YR 7/6) színt mutat, külső és belső oldalukon olykor nagyobb bevonatcseppek, bevonat ráfolyások (14. kép 14) láthatók, melyeknek színe a lilásrózsaszíntől (2.5 YR 4/6, 2.5YR 5/6) a vörösesbarnáig (2.5 YR4/8 2YR 3/3) terjed.

A *C* formát – kétfülű, kehely formájú csésze/tálka – csak néhány töredék képviseli (15. kép 5–11), peremkiképzésük alapján ezeket két alcsoportra lehet osztani. Az egyik (C1), Drexel Ib stílusban díszített, függőleges falú, a letört szalagfül felett, arra merőleges, háromszögletű fogóval ellátott (15. kép 5) kehely formájú edény. A másik (C2), Drexel Ia stílusban díszített, tagolt peremű, ívelt oldalfalú, a háromszögletű szalagfül felett háromszögletű fogóval ellátott csésze (15. kép 6). Ennek az edénynek a fülkiképzése nagyon hasonlít egy Gorsiumból publikált darabéhoz (SZÖNYI 1973, 106. Székesfehérvár, Szt. István Király Múzeum, ltsz: 64.79.2).

Az egyik oldaltöredéken (15. kép 11) Drexel Ie stílusban, kettős agyagszalakból kialakított, agyaggömbökkel tagolt, térkitöltő patkókkal díszített rács motívum látható.

A *C* formához sorolható töredékek falvastagsága általában 0,3–0,4 cm, az agyag színe világos (7.5YR

7/6) vagy sötétebb narancsvörös (5YR 6/6). Bevonatuk matt, vörösesbarna (5YR 5/6; 2.5YR 4/8), helyenként fémesen csillogó lilásbordó (10R 4/2; 10R 4/6) foltokkal.

A *D* formát képviselő lekerekített, olykor ívesen kihajló peremű, hasas testű korsók mellett a hozzájuk tartozó két-, ill. hármas osztatú szalagfülek is megfoghatók. A feldolgozott leletanyagban 4 db perem-, 12 db oldal-, 5 aljtöredék és 13 szalagfűl volt.

Az általam ehhez a formátípushoz besorolt oldaltöredékek falvastagságuk és az olykor fémesen csillogó bevonatuk alapján lettek elkülönítve az *E* formát képviselő, vékonyabb falú poharaktól. Bár ez az elkülönítési mód lehet, hogy nem minden esetben ad száz százalékos bizonyosságot, lehetséges, hogy a korsó oldaltöredékek mattabb belső oldala és a poharak belső oldalát borító, (részben befolyt) fémesen csillogó szlip megléte vagy hiánya ellenére egyes darabok formai besorolása nem megfelelő. A feldolgozott leletanyagban Drexel I és II díszítésű korsó töredékek figyelhetők meg.

Az egyik legjobb állapotban megmaradt, bár felületén kissé megkopott, kihajló peremű, ívelt nyakú, két (letört) szalagfűl indítását mutató, hasas korsót (15. kép 12) a Drexel I stílus *Ia* és *Id* motívumaival díszítették (BÓNIS 1960, 101 Taf. XX 5; SZÖNYI 1973, 88 Abb. 1.6. Ltsz.: 17/1861). Lelőhelye Szombathely, de ezen belül pontosabb lelőhelykörülménye nem ismert. Agyaga egészen sötétbarna, felülete igencsak megkopott, helyenként látható még rajta a sötét vörösesbarna, fémes csillogást helyettesítő festés nyoma. A nyakat és vállat szegélyező vízszintesen körbefutó (mára már halvány) hornyolatok két díszítőmezőre osztják az edény felületét. Felül agyaggömbökkel tagolt patkók, az edény hasán pedig kettős agyagszálakból álló végein és a kereszteződési pontban agyaggömbbel ellátott hatágú rozetták mellett egy függőlegesen felhelyezett agyagszál látható. Egy ehhez hasonló ívelt peremű, szalagfűl indítását mutató, agyaggömbökkel tagolt patkóval díszített, deformált vállú korsó töredéke figyelhető meg a leletanyagban (15. kép 13). A nem megfelelő égetési hőfokot bizonyítják a deformált vállú Drexel *Ic* (16. kép 1) és talán Drexel III (16. kép 2) típushoz sorolható, valamint a megrogyott oldalfalú Drexel *Ia/b* (17. kép 1) és Drexel III (17. kép 2) stílusban díszített töredékek.

A közel has magasságig megmaradt, nyolcágú rozetták és függőleges agyagpálcikák váltakozó sorával díszített korsó (16. kép 5) szintén szép példáját mutatja a Drexel I stílus *Ia* és *Id* motívumkincseinek együttes használatának. A kisebb oldaltöredékek között Drexel *Ib* (16. kép 3) és a leletanyagban egyedüli, tizenkét ágú rozettával díszített (16. kép 4) oldal-

töredék is megfigyelhető. A szalagfűl indítását mutató, illetve szalagfülrel rendelkező oldaltöredékek olykor rozettával (17. kép 3, 4) máskor sűrű rovátkolással (17. kép 5) díszítettek.

A *D* formához tartozó töredékek falvastagsága általában 0,2–0,4 cm, az agyag színe olykor szürkésbarna (10YR 6/3), narancsvörös (7.5YR 7/6) vagy vörös (2.5YR 4/6). Felületükön a bevonat színe olykor matt, narancsvörös (5YR 6/8), vagy barna (10R 4/6), máskor fémesen csillogó lilásrózsaszín (10R 5/4; 2.5YR 5/2) és szürkésbarna (10R 5/2) árnyalatok között váltakozik.

Az *E* formához sorolt poharakat peremkiképzésük alapján legalább 5 alcsoportra lehet osztatni.

Az *E1* csoportba lekerekített, tagolt peremű, finoman elvékonyodó oldalfalú, rovátkolt díszítésű (18. kép 2) sáv alatt agyaggömbbel díszített (18. kép 1), valamint Drexel III stílusban többsoros, váltakozó sűrűségű rovátkolással díszített töredékek tartoznak. Az egyik deformált, feltehetően hatágú rozettával díszített töredéken egy érdekes jelenség figyelhető meg. A kettős agyagszálakból álló rozetta felhelyezése előtt az edény felületében rombusz formájú 'jelet' véstek (18. kép 3). Hogy ez szándékos volt-e, vagy a fazekas figyelmetlenségének köszönhető, esetleg egy korábbi elrontott és talán lekaptart díszítés helye, nem tudni, mindenesetre a maga nemében egyedül. Hasonló, bekarcolt rombusz alakú motívummal díszített a faimingi temető egyik sírjából (MÜLLER 1999, 53 Taf. 28, 170/3. sír) származó edény is.

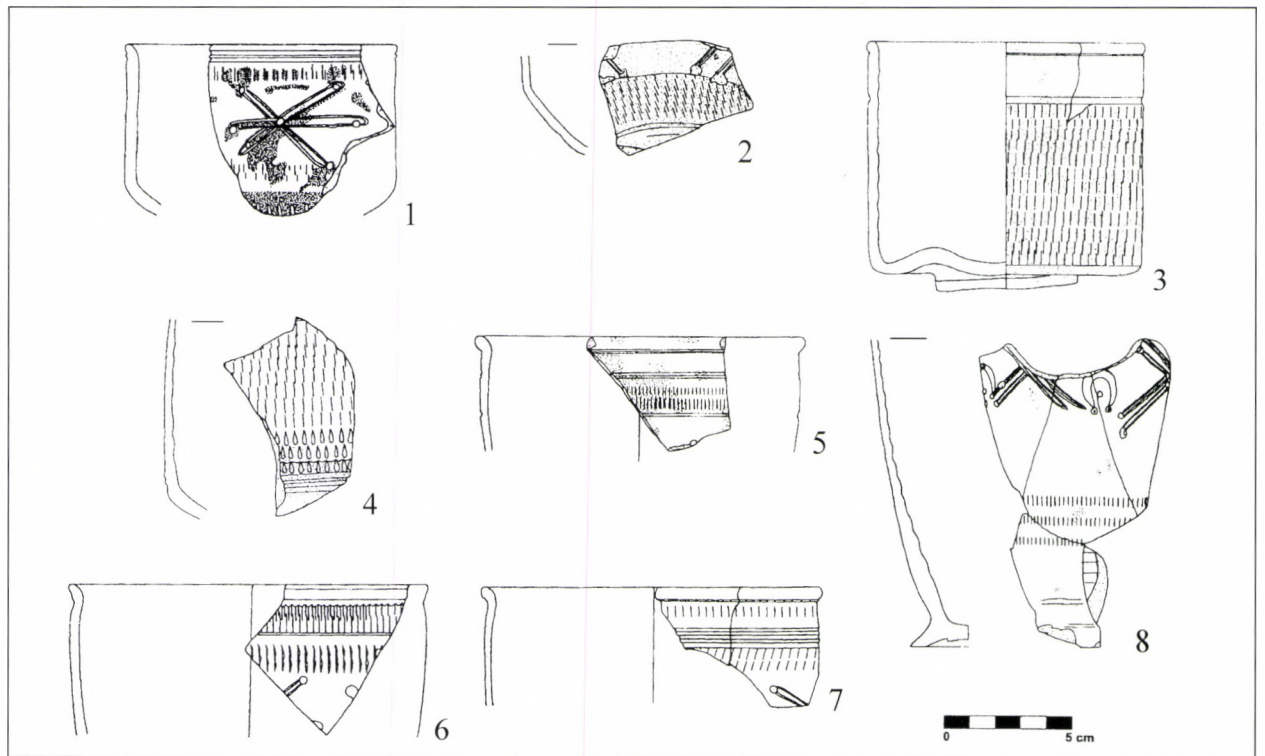
Az *E2* csoporthoz többek között két deformált, kihajló peremű pohár tartozik (18. kép 5, 6). Az egyiken, feltehetően hatágú rozettamotívumok vannak egymáshoz nagyon közel felhelyezve, úgy hogy az átlósan haladó száraz közös agyaggömbben végződnek (18. kép 6). Szintén ennél a darabnál figyelhető meg egy plusz, oda nem illő agyaggömbben végződő rozettaszár, mely szintén a fazekas figyelmetlenségének köszönhetően maradt rajta az edény felületén.

Az *E3* csoportot kihajló peremű, szögletes ívben megtört vállú töredékek képviselik. Ezeket Drexel *Ia* (18. kép 8), *Ic* (18. kép 9) és *Id* (18. kép 7) típusú díszítőelemek láthatók.

Az *E4* csoporthoz kihajló peremű, rovátkolt díszítésű (18. kép 10–11) töredékek tartoznak, melyeknek peremtagolása kissé lejjebb csúsztatva (válmagasságban) van kialakítva.

Az *E5* csoportot egy kissé kihajló, szinte függőleges, de alacsony nyakú, kiszélesedő vállú (18. kép 12) töredék képviseli. Felületén apró, fokozatosan elhalványuló rovátkolt díszítés látható.

További égetés során eldeformálódott, rovátkolt (18. kép 13, 15) és agyaggömbökkel ellátott patkókkal díszített (18. kép 14) peremtöredék is megfigyelhető,

20. kép Szombathely. Drexel I (1, 2) és III (3, 4) stílusban díszített *G* formához, Drexel I (5–7) stílusban díszített *H* formához, valamint Drexel I (8) stílusban díszített *I* formához tartozó töredékek (Kat. 178–185)

Abb. 20 Szombathely. Fragmente, der Form *G*, verziert im Stil Drexel I (1, 2) und III (3, 4), der Form *H*, verziert im Stil Drexel I (5–7) und der Form *I*, verziert im Stil Drexel I (8) (Kat. 178–185)

igaz nem a fenti csoportokba sorolva, de nagy valószínűséggel, az *E* pohárformához tartoznak.

Az oldal- és aljtöredékeken többségében a Drexel *Ia* (18. kép 17, 18; 19. kép 1), *Ic* (19. kép 2, 5), *Id* (19. kép 3, 4) és *Ie* (18. kép 16) típusú motívumok jelennek meg. A csak néhány soros, rovátkolt díszítésű oldaltöredékeket (19. kép 6, 7) nem lehet biztosan egyik típusba sem besorolni.

Az *E* formához tartozó töredékek átlagos falvastagsága 0,2–0,4 cm, az agyag színe általában narancsvörös (7.5YR 7/6), vörösesbarna (5YR 6/6), a deformált darabok estében kékesszürke. Bevonatuk helyenként matt, vörös (2.5YR 4/8), vagy fémesen csillogó lilásbordó (10R 4/4), lilásszürke (10YR 6/2; 10R 6/3) és sötétszürke (5YR 4/1) foltokkal.

Az *F* formához kisméretű, kihajló peremű poharak tartoznak. Az *F1* csoportot egy deformált, rézsútosan kihajló peremű, igen vékonyfalú, agyaggömbökkel tagolt patkóval díszített (19. kép 8) töredék képviseli. Az *F2* csoportba egy kihajló, tagolt peremű, Drexel III stílusban, sűrű rovátkolással díszített pohár tartozik (19. kép 9). Peremkiképzése alapján az *E1* típusú poharakkal mutat hasonlóságot, de kisebb mérete alapján külön formai besorolást kapott. Az *E*, esetleg *F* for-

mához tartozó, gyakran díszítés nélküli (19. kép 11, 13) pohár aljtöredékek között is számos égetés során eldeformálódott darab figyelhető meg. Néha csak apró rovátkolt sáv részlete (19. kép 12), máskor a Drexel III stílusra oly jellemző, többsoros rovátkolt díszítés (kisebb megszakítással) borítja a pohár alsó harmadát (19. kép 10). A peremtöredékek falvastagság 0,2 cm, az aljtöredékeké átlagosan 0,2–0,4 cm. Agyaguk színe általában kékesszürke, szürke (5YR 5/1), néha vörösesbarna (2.5YR 5/4; 5YR 6/8). Bevonatuk fémesen csillogó vörös (2.5YR 5/4), vagy lilásszürke (10R 6/3), helyenként sötétszürke (5Y 4/1).

A *G* formához tagolt peremű, függőleges oldalfalú, szögletes testű edények tartoznak. Formáját tekintve leginkább a Drag 30 terra sigillata edényhez hasonlítanak.

A díszítése alapján Drexel *Ia* típushoz köthető darabon a váltakozó méretű rovátkolt sávok között kettős agyagszálból álló, nem túl szimmetrikusan kialakított hatágú rozetta (20. kép 1) látható. A sűrű, rovátkolt sáv felett kettős kereszt motívummal díszített, *Ic* típusba sorolható töredék (20. kép 2) mellett, a Drexel III típus is képviselteti magát. A perem alatt üresen hagyott mezővel, majd sűrű, rovátkolt díszí-

téssel ellátott, deformált aljú edény (20. kép 3) bevonata fémesen csillogó, szürkés lilásrózsaszín (7.5YR 6/2; 10YR 5/1) árnyalatot mutat. Egy másik, szintén Drexel III stílusban díszített oldaltöredéken a rovátkolt sáv utolsó sorai cseppformát mutatnak (20. kép 4).

A *G* formához sorolható töredékek falvastagsága általában 0,3–0,4 cm, az agyag színe narancsvörös (5YR 6/6), vörös (2.5YR 5/6), illetve szürkésrózsaszín (5YR 6/2, 5YR 6/4). A bevonat helyenként fémesen csillogó lilásbordó (10R 4/4), lilásszürke (10R5/3) vagy vörösesbarna (2.5YR 4/8) árnyalatokat mutat.

A *H* forma hengeres testű, kihajló peremű, tagolt peremsávú tálatat foglal magában, melyek a *G* forma altípusának is tekinthetők. A kihajló, tagolt perem alatt vízszintesen körbefutó, vékony vonalakkal körülhatárolt mezőben váltakozó sűrűségű rovátkolt díszítést alakítottak ki. A Drexel I típusba sorolható töredékeken, a rovátkolt sávok alatt agyaggömbben végződő rozettaszárak töredékei láthatók (20. kép 5–7). Átlagos falvastagságuk 0,3 cm, agyaguk színe narancsvörös (7.5YR 7/6), vörös (5YR 5/8), bevonatuk fémesen csillogó sötétbarna (10R 3/4), vörösesbarna (10R 4/8) és lilásrózsaszín (2.5YR 5/2) árnyalatokban jelentkeznek.

A feldolgozott leletanyag egyik érdekes darabja, az *I* formai elnevezést kapta, mégpedig azért, mert formai hasonlóságot mutat az Isings 21 típusú üvegserleggel, annak kerámiában való kivitelezéseként értelmezhető (20. kép 8). Isings, üvegedényekről írt művében, ez a forma a legfinomabban kidolgozott serlegek közé tartozik, amelyet vésett vonalakkal, még gyakrabban lép- vagy méhsejt formájában vésett díszítéssel alakítanak ki (ISINGS 1957, 37–38 „Goblet on pad-base”). Az egyetlen fűjt darab Locarnoból származik, mely az i.sz. 1. sz. végére – 2. sz. elejére keltezhető. Ez a serlegforma megtalálható a Begram-i kincsleletben és Nijmegen „WW” temetőjében is, műhelyként Egyiptom vagy Szíria területe vetődik fel. Ezt a serlegformát az i.sz. 1. század végén kezdik el alkalmazni, a keltezhető darabok száma kevés, koruk az i.sz. 1. sz. vége – 2. századra tehető (BÓNIS 1943, 473–476; PÓCZY 1952, 104). A kis talpátmérővel rendelkező, elkeskenyedő oldalfalú serleget Drexel *Ic* stílusban díszítették (20. kép 8). A kettős agyagszálakból álló, agyaggömbben végződő kettős kereszt és agyaggömbökkel díszített patkók váltakozó sora alatt, rovátkolt mező látható. Agyaga világosvörös (2.5YR 6/6), külső és belső oldala egyaránt matt, vörös (10R 5/6).

Agyagtípusok

Az egykori colonia alatt húzódó agyagréteg – az ókortól egészen a legújabb korig – alkalmas volt a

fazekasiparban való felhasználáshoz. A római korból három agyaggyerőhely ismert: 1. a rohonci úttól Ny-ra fekvő terület, 2. a Perint patak jobb partja, a Poetiovioba vezető út mente (a mai Körmendy út), 3. a Perint patak bal partja (KOVÁCS 2003, 68–69). A 18. század második felétől a 20. század közepéig több téglagyár (Brenner, Matics, Wälder, Hübner) alkalmazta a térségben található magas SiO₂ és alacsony mésztartalmú agyagot. Az 1960-as évekig a mai Csónakázató területén is agyagbánya működött.

Savaria területéről számos téглаégető- és fazekas kemence ismert: Alkotmány u. 1–5.; Fő tér; Bólyai u. – Engels u. sarka; Gagarin u. 5.; Kőszegi u. 3/a; Mátyás király u. (VVCSV Irodaház); Rákóczy F. u. 4–8. (MAYER–TÓTH 1993, 61–63, 66, 72, 74). A város Ny-i határának nyomvonulatában, így a Romkert területén is a római kori fazekasnegyed vízellátását a Perint patak és fűrt kutak biztosíthatták.

A feldolgozott leletanyagból 93 db töredéke lett mikroszkópos vizsgálat alá vonva (a mikroszkóp típusa M?C-10 8x/23). A negyvenszeres nagyításban megfigyelt jellegzetességek alapján 5 különböző agyagcsoportot lehetett szétválasztani.

1. Porózus szerkezetű, csillámot, apró vasdarabkákat, mészzárványokat és szerves soványító anyagok maradványait tartalmazó agyag. A töréselfület színe a narancsvöröstől (5YR 5/6; 5YR 6/6), a vörösről (2.5YR 4/8; 2.5YR 5/6) át, a rózsaszín (5YR 7/4) és szürkésrózsaszín (7.5YR 7/2) árnyalatokat mutatta. Ebbe az agyagcsoportba sorolhatók többek között az: *A* (6. kép 8; 7. kép 1, 6, 9, 12; 8. kép 9–11; 9. kép 2, 3, 8, 9, 12, 13; 10. kép 5, 7; 11. kép 4, 6, 10, 11; 12. kép 3, 5; 13. kép 1, 13), *B* (14. kép 4, 19), *C* (15. kép 6, 7, 11), *D* (15. kép 12–13; 16. kép 5), *E* (18. kép 4; 19. kép 1), *H* (20. kép 5) és *I* (20. kép 8) formához tartozó töredékek.

2. Porózus szerkezetű, sok csillámot, apró mészzárványokat, vasdarabkákat tartalmazó agyag. A töréselfület színe kékesszürke és világosszürke (5Y 5/1) árnyalatokat mutat. Ehhez az agyagcsoportba sorolhatók többek között az: *A* (7. kép 8; 9. kép 10; 11. kép 16; 12. kép 8), *B* (15. kép 3), *E* (18. kép 1, 14, 16, 17; 19. kép 3, 4) és *F* (19. kép 10, 13) formához tartozó töredékek.

3. Porózus szerkezetű, csillámot, apró mészzárványokat, vasdarabkákat, kristályos szemcséket és szerves soványító anyagok maradványait tartalmazó agyag. A töréselfület színe vörösesbarna (5YR 4/4), szürkésbarna (5YR 5/3) és kékesszürke árnyalatokat mutat. Ebbe az agyagcsoportba tartoznak többek között az *A* (8. kép 1; 11. kép 6, 15) formát mutató töredékek.

4. Porózus szerkezetű, csillámot, apró mészzárványokat, vasdarabkákat, kristályos szemcséket és szerves soványító anyagok maradványait tartalmazó agyag. A

törésfelület színe vörösesbarna (2.5YR 5/4) árnyalatot mutat. Ebbe az agyagcsoportba tartozik például az E (19. kép 2) formához tartozó töredék.

5. Porózus szerkezetű, csillámot, apró mézzárva nyokat, vasdarabkákat, kristályos szemcséket és szerves soványító anyagok maradványait tartalmazó agyag. A törésfelület gyakran hármás színárnyalatot mutat:

A raetiai típusú kerámiák katalógusa

Az edények törésfelületén az agyag-, illetve a külső és belső oldalon megfigyelhető bevonat színeinek meghatározásához a Munsell színskálát (Munsell Soil Colour Charts, Ed. 1970) használtam.

Rövidítések: JPIR – Járdányi Paulovics István Romkert; A – agyag; Ko – külső oldal; Bo – belső oldal; Mag – magasság; Pá – perem átmérő; Tá – talp átmérő; Há – has átmérő; Fv – fal vastagság; Fm – fül méret; Lh – lelőhely; Publ – publikáció. Valamennyi rajz 1:3 méretben van lekicsinyítve, kivéve a 135. és 141. számú darabokat, ezekben 1:4 az arány.

A forma – Félgömb alakú, tagolt peremű tál

Drexel I stílusban díszített – Perem

1. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt agyaggömbbel ellátott hatágú rozetta – Drexel Ia (6. kép 1)

M: 10,5x7,8 cm, Pá: 22 cm, Fv: 0,4 cm. Lh: JPIR. Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 10.34. Ltsz: 54.68.1.

2. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt hatágú rozetta, mellette két, függőlegesen álló pálcika, alatta újabb rovátkolt sáv – Drexel Ia/Id (6. kép 2)

M: 6,7x5,6 cm, Pá: 17,8 cm, Fv: 0,4 cm. Lh: JPIR. Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 10.35. Ltsz: 54.68.2.

3. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés, alatta agyaggömbökkel tagolt, ék alakban felhelyezett pálcikák – Drexel Ie (6. kép 3)

M: 5,8x3,7 cm, Pá: 15,8 cm, Fv: 0,4 cm.

Lh: Szombathely – Faludi F. u. 33.

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 10.36. Ltsz: 54.225.2.

4. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt agyaggömbökkel tagolt, ék alakban felhelyezett pálcikák, alatta újabb rovátkolt sáv – Drexel Ie (6. kép 4)

M: 10,3x4,7 cm, Pá: 19 cm, Fv: 0,3 cm. Lh: JPIR Cukrászda épülete, C árok D-i része, az égett réteg alatt, 160–205 cm.

Rk: késő Antoninus-Severus

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 10.37. Ltsz: 66.1.1330.

5. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt agyaggömbökkel tagolt, ék alakban felhelyezett pálcikák, alatta ismét rovátkolt mező – Drexel Ie (6. kép 5)

M: 11,3x6 cm, Pá: 18,6 cm, Fv: 0,3 cm. Lh: JPIR Cukrászda, C árok D-i feléből, sárga réteg alatti, fekete égett rétegből, 70–150 cm. Rk: késő Antoninus-Severus

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 10.38. Ltsz: 66.1.1383.

6. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt agyaggömbökkel tagolt, X-alakban egymásra helyezett pálcikák – Drexel Ib (6. kép 6)

M: 3,9x5 cm, Pá: 15,5 cm, Fv: 0,4 cm. Lh: JPIR 20. blokk

Ny-i feléből, 130–200 cm. Rk: 140–170 között, Antoninus

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 10.39. Ltsz: 66.3.2881.

7. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. X-alakban egymásra helyezett pálcikák alatt rovátkolt díszítés. A dí-

szítómotívum két vízszintesen körbefutó 'vájatra' lett felhelyezve – Drexel Ib (6. kép 7)

M: 5,9x4,3 cm, Pá: 17,8 cm, Fv: 0,45 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/8 reddish yellow), Ko: matt, vörösesbarna (Munsell 5YR 5/8 yellowish red), Bo: vörösesbarna (Munsell 5YR 5/8 yellowish red). Lh: JPIR 5. blokk, a Ny-i fal metszésével, 150 cm

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 11.40. Ltsz: 66.3.3071.

8. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Sűrű, rovátkolt díszítés alatt nyolcágú rozetták között két, függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagolt pálcika – Drexel Ia /Id (6. kép 8)

M: 9,5x8,2 cm, Pá: 18 cm, Fv: 0,45 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish), Ko: matt, vörös (Munsell 2.5YR 5/6 red, 10R 4/6 red), Bo: matt, vörös (Munsell 2.5YR 5/6 red). Lh: JPIR 5. blokk, a Ny-i fal metszésével, 150 cm

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 11.41. Ltsz: 66.3.3073.

9. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Sűrű, rovátkolt díszítés alatt rombusz/rács mintát adó agyagpálcikák, alatta újabb rovátkolt mező – Drexel Ie (6. kép 9)

M: 13x5,7 cm, Pá: 17 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vöröses lilásbarna (Munsell 10R 5/6 red, 10R 4/3 weak red, 2.5YR 5/8 red, 2.5YR 5/2 weak red), Bo: foltokban fémesen csillogó lilásbarna (Munsell 10R 6/6 light red, 10R 4/8 red). Lh: JPIR 11. árok, a K-Ny-i faltól D-re, agyagos égett réteg, 170–200 cm. Rk: Traianus-Hadrianus

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 11.42. Ltsz: 66.4.348.

10. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Hatágú rozetta mellette két, függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagolt pálcika – Drexel Ia/Id (6. kép 10)

M: 7,9x3,8 cm, Pá: 15 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, narancsvörös alapon szürkésfekete foltok (Munsell 5YR 5/8 red, 2.5YR 4/1 dark gray), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 5/6 red).

Lh: JPIR 11. árok, a K-Ny-i faltól D-re, agyagos égett réteg, 170–200 cm. Rk: Traianus-Hadrianus

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 11.43. Ltsz: 66.4.349.

11. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rézsútosan felhelyezett (rontott?), agyaggömb végződés nélküli pálcikák – Drexel Ia(?) (6. kép 11)

M: 3,5x3,2 cm, Pá: 17,6 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red). Lh: JPIR 11. árok, a K-Ny-i faltól D-re, agyagos, égett réteg, 170–200 cm. Rk: Traianus-Hadrianus

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 11.44. Ltsz: 66.4.350.

12. Deformált, megrogyott oldalú- és aljú tál. Tagolt peremsáv alatt rovátkolt díszítés, kettős kereszték között agyagpatkók, ez alatt újabb rovátkolt sáv – Drexel Ic (6. kép 12)

M: 17,8x4 cm, Pá: 19,6, Fá: 6,8, Fv: 0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna alapon lilásbarna foltok (Munsell 10R 4/6 red, 10R 4/3 weak red, 10R 3/6 dark red), Bo: fémesen csillogó, sötétbarna (Munsell 2.5YR 3/2 dusky red). Lh: JPIR 10. blokk, az É-D-i irányú faltól Ny-ra, vörös, agyagos réteg, 160–180 cm.

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 11.45. Ltsz: 66.4.447.

13. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt sávok között rozettaszár, az edény felületén néhány apró agyagszemcse látható – Drexel Ia (7. kép 1)

M: 4,3x5,4 cm, Pá: 14,4 cm, Fv: 0,3cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, sötét szürkésbarna (Munsell 10R 3/6 dark red, 2.5YR 5/4 reddish brown, 5Y 4/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó, ezüstös lilásbarna (Munsell 5Y 4/1 dark gray, 5YR 6/3 light reddish brown, 10R 5/3 weak red). Lh: JPIR 10. blokk, az É-D-i faltól Ny-ra, vörös, agyagos réteg, 160–180 cm

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 11.46. Ltsz: 66.4.448.

14. Félgömb alakú tál töredéke. A perem tagolása alig észrevehető, rovátkolt díszítésű mező alatt közös agyaggömbbel rendelkező rozettaszárak – Drexel Ia (7. kép 2)

M: 7,8x5,1 cm, Pá: 21 cm, Fv: 0,5 cm, A: világos narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/4 pink, 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörös (Munsell 10R 5/6 red, 2.5YR 4/8 red), Bo: matt, vörös (Munsell 2.5YR 4/8 red). Lh: JPIR 10. blokk ÉK-i sarka a falaknál, 140 cm. Ltsz: 66.4.470.

15. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rács/rombusz alakban felhelyezett, agyaggömb nélkül végződő pálcikák között patkó motívum – Drexel Ic (7. kép 3)

M: 3,5x3,3 cm, Pá: 16 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/6 red, 2.5YR 5/6 red), Bo: fémesen csillogó vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/6 red). Lh: JPIR 10. blokk ÉK-i sarka, 200–220 cm

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 11.48. Ltsz: 66.4.745.

16. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt hatágú rozetta motívum – Drexel Ia (7. kép 4)

M: 7,5x5,5cm, Pá: 18,6 cm, Fv: 0,4–0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 10R 4/6 red, 2.5YR 5/6 red, 2.5YR 5/2 weak red), Bo: matt, vörös (Munsell 10R 5/6 red). Lh: JPIR 13. árok a faltól Ny-ra, 185–235 cm

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 11.49. Ltsz: 66.4.813.

17. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke tizenkét ágú rozettával – Drexel Ia (7. kép 5)

M: 5,3x5,2 cm, Pá: 23,6 cm, Fv: 0,3–0,45 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörös

(Munsell 2.5YR 4/8 red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 5YR 5/8 yellowish red). Lh: JPIR a Vámházban, a terrazzo felett. Rk: késő Antoninus-Severus

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 11.51. Ltsz: 68.1.717.

18. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítésű sávok között nyolcágú rozetta, mellette három, függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagolt pálcika – Drexel Ia/Id (7. kép 6)

M: 11,4x6,5 cm, Pá: 18,5 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5 YR 7/8 reddish yellow), Ko: matt, narancsvörös alapon fémesen csillogó, szürkés, vörösesbarna bevonat (Munsell 5YR 2.5/2 dark reddish brown, 5YR 3/1 very dark gray, 5YR 4/1 dark gray, 10R 4/6 red, 10 R 4/4 weak red), Bo: fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 10R 3/6 dark red, 10R 4/6 red). Lh: JPIR 4. árok É-i vége, a K-Ny-i fal É-i oldalán, 220 cm

Ltsz: 71.83.343. 71.83.355. 71.83.358.

19. Félgömb alakú tál kissé benyomódott oldalfalú töredéke. Tagolt perem alatt és rajta apró rovátkolt díszítés, alatta, ill. részben rajta nyolcágú rozetták között két, függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagol pálcika – Drexel Ia (7. kép 7)

M: 10,2x5,1 cm, Pá: 18 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/2 weak red, 2.5YR 4/6 red), Bo: foltosan égett, fémesen csillogó szürke és vörösesbarna foltok (Munsell 2.5YR 4/8 red, 5YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR 4. árok É-i vége, a K-Ny-i fal É-i oldalán, 220 cm. Ltsz: 71.83.351. 71.83.357.

20. Deformált, a díszítés közepes részén mélyen behorpadt, lekerekített peremű tál töredéke. Részben félbehagyott rovátkolt sávok között hatágú rozetták – Drexel Ia (7. kép 8)

M: 11,1x5,7 cm, Fv: 0,2–0,3 cm, A: kékesszürke, Ko: matt, szürkésbarna alapon kékesszürke foltok (Munsell 2.5YR 5/2 weak red, 5YR 5/2 reddish gray), Bo: kékesszürke. Lh: JPIR 5. blokk D-i vége, az É-D-i faltól K-re, a kemencétől D-re, 160–180 cm. Ltsz: 71.83.975. 71.83.986. 71.83.1027.

21. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke hatágú rozettával – Drexel Ia (7. kép 9)

M: 8,5x4,2 cm, Pá: 22,8 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko.: matt, narancsvörös (Munsell 2.5YR 4/8 red, 7.5YR 7/8 reddish yellow), Bo: matt, narancsvörös (Munsell 2.5YR 4/8 red, 7.5YR 7/8 reddish yellow). Lh: JPIR 11. árok, a faltól Ny-ra a törmelékben, 120–180 cm. Ltsz: 71.83.1628.

22. Deformált, félgömb alakú tál töredéke. Tagolt peremsáv alatt rovátkolt díszítés, alatta X-alakban egymásra helyezett agyagpálcikák – Drexel Ib (7. kép 10)

M: 11,8x5,4 cm, Fv: 0,4 cm, A: szürkésrózsaszín, narancsvörös (Munsell 5YR 6/4 light reddish brown, 5YR 6/6 reddish yellow, 2.5Y 5/1 gray), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna alapon narancsvörös és sötétszürke foltok (Munsell 2.5YR 4/8 red, 5YR 5/8 yellowish red, 10YR 5/1 gray, 10YR 4/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5Y 4/1 dark gray). Lh: JPIR 11. árok, a faltól Ny-ra a törmelékben, 120–180 cm. Ltsz: 71.83.1693.

23. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítésű sávok között X-alakban egymásra helyezett agyagszálak – Drexel Ia (7. kép 11)

M: 8,4x7,8 cm, Pá: 17 cm, Fv: 0,4–0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó,

sötét vörösbarna (Munsell 10R 4/6 red, 2.5YR 4/8 red, 10R 3/6 dark red), Bo: fémesen csillogó, bordó (Munsell 10R 4/6 red, 2.5YR 4/8 red). Lh: JPIR OB-OC mező, az É-D-i fal Ny-i oldalán, „raetiai edényréteg”; P6-G6 mező, leomlott fal tetejétől 70–110 cm, égett agyagréteg téglával és kövel; C1 mező a K-Ny-i fal tövében, sárga agyag, a küszöbtől mérve 110 cm. Ltsz: R.75.1.1064. R.75.1.1074. R.76.1.1481. R.78.1.529.

24. Deformált, félgömb alakú tál töredéke. Tagolt peremsáv alatt kettős kereszt motívumok között patkók, alatta rovátkolt díszítés – Drexel Ic (7. kép 12)

M: 14,5x5 cm, Fv: 0,3–0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 yellowish red, 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: matt, sötét feketésbarna alapon fémesen csillogó lilásbarna foltok (Munsell 2.5YR 4/2 weak red, 2.5YR 4/8 red, 10YR 4/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó lilásbordó (Munsell 10R 5/3 weak red, 10R 5/6 red, 2.5YR 6/6 light red). Lh: JPIR OB-OC mező, É-D-i fal Ny-i oldalán, „raetiai edényréteg”; C1 mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a sárga agyag feletti vörösből, a küszöbtől mérve 80 cm. Ltsz: R.75.1.1061. R.78.1.535.

25. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt sávok között hatágú rozetta – Drexel Ia (7. kép 13)

M: 3,4x3,6 cm, Pá: 18,4 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red, 5YR 5/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 10R 5/6 red, 10R 4/3 weak red). Lh: JPIR OB-OC mező, az É-D-i fal Ny-i oldalán, „raetiai edényréteg”. Ltsz: R.75.1.1069. R.75.1.1070.

26. Deformált, félgömb alakú tál töredéke. Tagolt peremsáv alatt kettős kereszt, alatta rovátkolt díszítés – Drexel Ic (7. kép 14)

M: 4,1x5,1 cm, Fv: 0,4–0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: sötétbarna alapon, fémesen csillogó vörösbarna (Munsell 10R 3/6 dark red, 10R 3/4 dusky red), Bo: fémesen csillogó, vörösbarna (Munsell 10R 5/6 red). Lh: JPIR OB-OC mező, az É-D-i fal Ny-i oldalán, „raetiai edényréteg”. Ltsz: R.75.1.1069. R.75.1.1070.

27. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt agyaggömbben végződő rozettaszár, mellette patkó motívum – Drexel Ib(?) (7. kép 15)

M: 5,9x2,8 cm, Fv: 0,4–0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 5/6 yellowish red), Ko: fémesen csillogó, vörösbarna (Munsell 5YR 5/6 yellowish red), Bo: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 10R 4/3 weak red, 10R 5/3 weak red). Lh: JPIR OH-I mező felső, égett réteg. Rk: 160 után, késő Antoninus-Severus. Ltsz: R.76.1.393.

28. Deformált, félgömb alakú tál töredéke. Lekerekített perem alatt meg-megszakadó rovátkolt sávok között hatágú rozetták – Drexel Ia (8. kép 1)

M: 11,7x5 cm, Fv: 0,2–0,3 cm, A: kékesszürke, narancsvörös (Munsell 5YR 6/8 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösbarna alapon lilásbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red, 10R 5/4 weak red, 10R 4/4 weak red), Bo: fémesen csillogó, sötét lilásbarna (Munsell 10R 5/4 weak red, 10R 4/4 weak red). Lh: JPIR D2 mező, az É-i fal D-i felén, 28 cm-re a kemence teteje felett; 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra a kemence előtt, az É-D-i fal tetejétől 70 cm, vörös réteg mellett.

Ltsz: R.76.1.557. R.79.1.903.

29. Deformált, restaurált, félgömb alakú tál. Tagolt peremsáv alatt kettős kereszt motívumok között, agyaggömbökkel díszített patkók, alatta rovátkolt mező – Drexel Ic (8. kép 2) Pá: 16,1 cm, Tá: 7,6 cm, Mag: 6,9 cm, Fv: 0,6 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösbarna (Munsell 10R 4/4 weak red, 10R 4/6 red), Bo: fémesen csillogó, vörösbarna (Munsell 10R 4/4 weak red, 10R 4/6 red). Lh: JPIR P6–G6 mező, vörös, égett téglás-köves agyagréteg, a leomlott fal tetejétől 70–110 cm. Ltsz: R.76.1.1878.

30. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rács/rombusz alakban felhelyezett díszítőmotívumok között térkitöltő agyaggömbök – Drexel Ic (8. kép 3)

M: 7x3,2 cm, Pá: 16,8 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörösbarna alapon fémesen csillogó, ezüstös lilásszürke (Munsell 10YR 4/1 dark gray, 10R 3/1 gray, 10YR 5/6 red, 2.5YR 4/8 red), Bo: matt, vörösbarna alapon fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 10R 5/6 red, 10R 4/8 red, 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR C1 mező, sárga agyagban a küszöbtől mérve 120–140 cm

Ltsz: R.78.1.940.

31. Félgömb alakú tál töredéke, tagolt peremsáv alatt hatágú rozetta, mellette patkó motívum – Drexel Ia (8. kép 4)

M: 8,4x5,2 cm, Pá: 17,6 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: vörösbarna alapon, fémesen csillogó lilásszürke (Munsell 2.5YR 5/6 red, 2.5YR 4/8 red), Bo: vörösbarna alapon, fémesen csillogó lilásszürke (Munsell 2.5YR 6/4 light reddish brown, 10R 5/3 weak red). Lh: JPIR C1 mező, a Ny-K-i fal tövében, sárga agyag, a küszöbtől mérve 110 cm. Ltsz: R.78.1.948. R.78.1.950.

32. Deformált, félgömb alakú tál töredéke. Tagolt peremsáv alatt, rézsütösen álló, agyaggömbbel ellátott pálcika szára, felette magában álló agyaggömb – Drexel Ic(?) (8. kép 5)

M: 3,3x3 cm, Fv: 0,2–0,4 cm, A: világosbarna, világosvörös (Munsell 2.5YR 6/4 light reddish brown, 2.5YR 6/6 light red), Ko: matt, túlégett, szürkésbarna alapon rózsaszín foltok (Munsell 10R 5/4 red, 2.5YR 4/2 weak red), Bo: fémesen csillogó, vörös (Munsell 10R 5/6 red). Lh: JPIR C1 mező, a Ny-K-i fal tövében, sárga agyag, a küszöbtől mérve 110 cm. Ltsz: R.78.1.958.

33. Félgömb alakú tál töredéke, tagolt peremsáv alatt ék(?) alakban felhelyezett pálcikák, felette magában álló agyaggömb – Drexel I(e?) (8. kép 6)

M: 2,8x4 cm, Pá: 18,4 cm, Fv: 0,2–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: narancsvörös alapon, fémesen csillogó lilásszürke (Munsell 5YR 5/8 yellowish red, 10R 5/2), Bo: narancsvörös alapon, fémesen csillogó szürkésbarna (Munsell 5YR 5/8 yellowish red, 5YR 6/4 light reddish brown). Lh: JPIR C1 mező, a Ny-K-i fal tövében, sárga agyag, a küszöbtől mérve 110 cm. Ltsz: R.78.1.960.

34. Lekerekített, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt rács/rombusz alakban felhelyezett agyagszalak. Az edény kiégetése során, a külső, ill. belső felületre ráégett (feltehetően egy másik edény) agyag némileg elfedi a díszítést – Drexel Ic (8. kép 7)

M: 4,9x4,1 cm, Pá: 13 cm, Fv: 0,4 cm, A: vörös (Munsell 2.5YR 4/6 red), Ko: matt, vörösesbarna (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 10R 3/6 dark red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 10R 3/6 dark red). Lh: JPIR C1 mező, a Ny-K-i fal tövében, sárga agyagréteg, a küszöbtől mérve 110 cm. Ltsz: R.78.1.975.

35. Félgömb alakú tál töredéke, tagolt peremsáv alatt rács/rombusz alakban felhelyezett agyagszálak, térkitöltő agyaggömbökkel – Drexel Ie (8. kép 8)

M: 8,8x4,7 cm, Pá: 17,4 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/8 reddish yellow), Ko: vörösesbarna alapon, fémesen csillogó lilásszürke (Munsell 10R 5/2, 10R 5/6 red, 10R 4/8 red), Bo: fémesen csillogó, narancsvörös (Munsell 2.5YR 5/8 red, 5YR 7/8 red, 5YR 6/8 reddish yellow). Lh: JPIR C1 mező, a Ny-K-i fal tövében, sárga agyagréteg, a küszöbtől mérve 110 cm. Ltsz: R.78.1.1001.

36. Félgömb alakú tál töredéke, tagolt peremsáv alatt X-alakban felhelyezett agyaggömbökkel tagolt pálcikák – Drexel Ib (8. kép 9)

M: 167,2x cm, Pá: 17,3 cm, Fv: 0,5 cm, A: narancsvörös, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 5/6 red, 7.5YR 7/4 pink, 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: vörösesbarna alapon, fémesen csillogó lilásszürke (Munsell 10R 5/6 red, 10R 4/4 weak red, 2.5YR 4/8 red, 5YR 4/1 dark gray), Bo: vörösesbarna alapon, fémesen csillogó lilásszürke (Munsell 10R 5/6 red, 10R 5/2 weak red, 2.5YR 5/6 red). Lh: JPIR C1 mező, a Ny-K-i fal tövében, sárga agyagréteg, a küszöbtől mérve 110 cm. Ltsz: R.78.1.1003.

37. Félgömb alakú tál töredéke. Félbehagyott peremtagolás alatt rozettamotívum, mellette ék(?) alakban felhelyezett pálcikákból álló díszítés – Drexel Ia/Ie (8. kép 10)

M: 10,2x3,9 cm, Pá: 16,8 cm, Fv: 0,35 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: matt, vörösesbarna alapon fémesen csillogó barna (Munsell 2.5YR 4/6 red, 2.5YR 5/6 red), Bo: fémesen csillogó, vörös és lilásszürke foltok (Munsell 2.5YR 5/6 red, 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR C1-C2 mező, az É-D-i faltól K-re, sárga agyagréteg törmelékkal, a leomlott fal tetejétől 110 cm; C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyagréteg, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.77. R.79.1.450.

38. Félgömb alakú, tagolt peremű tál teljes profilt mutató töredéke. Rovátkolt díszítés alatt nyolcágú rozetták és függőlegesen álló pálcikák váltakozó motívuma, majd újabb rovátkolt sáv – Drexel Ia/Id (9. kép 1)

M: 18x9,8 cm, Pá: 20 cm, Tá: 9 cm, Fv: 0,4 cm, Mag: 9,8 cm, A: világos narancssárga (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: felül matt, narancsvörös; alul vöröses lilásbarna (Munsell 5YR 5/8 yellowish red, 10R 4/3 weak red), Bo: felül matt, narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red); alul fémesen csillogó ezüstös lilásszürke (Munsell 10R 5/3 weak red). Lh: JPIR D1 mező, az É-D-i faltól K-re, sárga agyagfalban, a küszöbtől 90 cm; 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.137. R.79.1.854/16. R.79.1.861.

39. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt két függőlegesen kialakított pálcika és kettős kereszt motívum között agyagpatkó – Drexel Ic/Id (9. kép 2)

M: 17,4x6,7 cm, Fv: 0,4 cm, Pá: 11,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: (Munsell 2.5YR

5/4 reddish brown), Bo: az „eldolgozatlan agyagmassza” a peremsáv belső oldalán narancsvörös színű (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), foltokban fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 10R 4/6 red). Lh: JPIR D1 mező, az É-D-i faltól K-re, sárga agyagfalban, a küszöbtől 90 cm; C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyag, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.171. R.79.1.172. R.79.1.423. R.79.1.426.

40. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt X-alakban egymásra helyezett agyagpálcikák sora, ez alatt újabb rovátkolt sáv (9. kép 3)

M: 14,4x7,6 cm, Pá: 19,9 cm, Fv: 0,45 cm, A: világos szürkésrózsaszín (Munsell 7.5YR 7/2 pinkish gray, 7.5YR 7/4 pink), Ko: sötétbarna alapon szürkésfekete foltok (Munsell 10R 3/6 dark red, 2.5YR 5/4 reddish brown), Bo: sötét szürkésfekete (Munsell 7.5YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR D1 mező, az É-D-i faltól K-re, sárga agyagfalban, a küszöbtől 90 cm; 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.183. R.79.1.184. R.79.1.232. R.79.1.253. R.79.1.263. R.79.1.757/5. R.79.1.757/7.

41. Deformált, megnyomódott oldalfalú, félgömb alakú tál töredéke. Tagolt peremsáv alatt rovátkolt díszítés, alatta rézsútosan álló agyagpálcika – Drexel Ib/Ie(?) (9. kép 4)

M: 3,3x3 cm, Fv: 0,4 cm, A: kékesszürke, Ko: matt, kékesszürke, Bo: matt, kékesszürke.

Lh: JPIR D1 mező, az É-D-i faltól K-re, sárga agyagfalban, a küszöbtől 90 cm. Ltsz: R.79.1.284.

42. Félgömb alakú, tagolt peremű tál teljes profilt mutató töredéke. Rovátkolt sáv alatta agyagpatkókkal kitöltött rács/rombusz alakban felhelyezett díszítés, alatta újabb rovátkolt mező – Drexel Ie (9. kép 5)

M: 18,5x9,5 cm, Pá: 20 cm, Tá: 8 cm, Fv: 0,4 cm, Mag: 9,8 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó világosbarna alapon sötétszürke foltok (Munsell 5YR 5/8 yellowish red, 2.5YR 4/2 weak red, 10YR 4/1 dark gray, 10YR 3/1 very dark gray), Bo: felül matt, vöröses rózsaszín (Munsell 10R 5/3 weak red, 2.5YR 5/6 red), alul fémesen csillogó ezüstös lilásrózsaszín (Munsell 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyag, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.418. R.79.1.532.

43. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt hatágú rozetták – Drexel Ia (9. kép 6)

M: 3,9x5,2 és 5x5,2 cm, Pá: 17,6 cm, Fv: 0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörösesbarna alapon fémesen csillogó, sötét szürkésbarna (Munsell 5YR 4/1 dark gray, 5YR 5/6 yellowish red, 10R 4/6 red), Bo: matt, vörösesbarna alapon fémesen csillogó, sötét szürkésbarna (Munsell 2.5YR 5/2 weak red, 10R 5/6 red, 5YR 4/1 dark gray)

Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyag, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.517.

44. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítésű sávok között nyolcágú rozetta, mellette függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagolt pálcika – Drexel Ia/Id (9. kép 7)

M: 12,5x5,9 cm, Fv: 0,4 cm, A: kékesszürke, Ko: felül fémesen csillogó narancssárga, alul matt kékesszürke (Munsell 5YR 5/6 yellowish red, 5YR 5/8 yellowish red), Bo: matt, kékesszürke. Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i

fele, sárga, fekete agyag, a küszöbtől mérve 120–140 cm; 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös égett mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.527/31. R.79.1.757/53.

45. Deformált, félgömb alakú tál töredéke. Tagolt peremsáv alatt rovátkolt díszítés, alatta nyolcágú rozetta, mellette függőlegesen álló agyaggálcika – Drexel Ia/Id (9. kép 8)

M: 8,2x3,5 cm, Fv: 0,4 cm, A: szürkésrózsaszín (Munsell 7.5YR 7/4 pink), Ko: matt, túlégett, sötét szürkésbarna (Munsell 5YR 3/2 dark reddish brown, 10YR 4/1 dark gray), Bo: matt, sötétbarna (Munsell 2.5YR 4/2 weak red, 10YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR B6–B7 mező, a leomlott fal D-i szakaszának lebontásakor, vörös égett rétegből, a leomlott faltól 25–50 cm. Ltsz: R.79.1.594.

46. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. A kissé szabálytalan vonalú rovátkolt sávok között X-alakban felhelyezett pálcikák és agyaggömbökkel díszített patkók váltakoznak – Drexel Ib (9. kép 9)

M: 17,5x5,7 cm, Fv: 0,4 cm, A: szürke, vörösesbarna (Munsell 5YR 5/3 reddish brown, 2.5YR 4/6 red), Ko: felül fémesen csillogó narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red), alul matt, lilásrózsaszín (Munsell 10R 5/4 weak red), Bo: fémesen csillogó ezüstös lilásszürke (Munsell 10R 5/4 weak red, 10R 4/3 weak red). Lh: JPIR 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.752/5. R.79.1.752/13. R.79.1.846/3. R.79.1.846/5. R.79.1.851/19.

47. Deformált, félgömb alakú tálak egybeégett töredéke. (9. kép 10)

Az 1. edény tagolt peremsávja alatt rovátkolt díszítés, alatta kettős kereszték között agyaggömbbel tagolt patkók – Drexel Ic

M: kb. 12,6x3,9 cm, Fv: 0,3 cm; A: kékesszürke, Ko: matt, foltosra égett, vörösesbarna alapon világosbarna, szürkéslila foltok (Munsell 2.5YR 5/6 red, 2.5YR 5/2 weak red, 2.5YR 4/2 weak red, 10R 5/3 weak red, 10R 4/2 weak red), Bo: matt, kékesszürke alapon, fémesen csillogó szürkéslila (10R 4/4 weak red, 10R 5/4 weak red)

A 2. edény peremsávja alatt rovátkolt díszítés, alatta hatágú rozetta és három, függőlegesen álló agyaggömbökben végződő pálcika - Drexel Ia/Id

M: kb. 12,3x5,5 cm, Fv: 0,2 cm, A: kékesszürke, Ko: matt, vörösesbarna alapon szürkéslila (Munsell 2.5YR 5/6 red, 2.5YR 5/2 weak red, 2.5YR 4/2 weak red), Bo: matt, kékesszürke alapon fémesen csillogó szürkéslila (Munsell, 10R 4/4 weak red, 10R 5/4 weak red)

A 3. edénynek csak az alsó, rovátkolt díszítésű része maradt meg.

M: kb. 11x4,1 cm, Fv: 0,2–0,3cm, A: kékesszürke, Ko: kékesszürke, Bo: kékesszürke. Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.757/8. R.79.1.846/2. R.79.1.846/6. R.79.1.851/1.

48. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredékei. Rovátkolt díszítés alatt nyolcágú rozetta, mellette függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagolt pálcika – Drexel Ia/Id (9. kép 11)

M: 8,5x4,7 cm ill. 3,6x5 cm, Pá: 18,6 cm, Fv: 0,35–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörösesbarna alapon fémesen csillogó vörösesbarna (Munsell 10R 4/6 red, 10R 4/4 weak red), Bo: fémesen csil-

logó, vörösesbarna (Munsell 10R 4/6 red, 10R4/4 weak red). Lh: JPIR 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös égett mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm; D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–60 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.757/14. R.79.1.757/35. R.79.1.1228/6.

49. Félgömb alakú tál töredéke, tagolt peremsáv alatt kettős kereszt motívum, mellette agyaggömbökkel díszített patkó, alatta rovátkolt díszítés – Drexel Ic (9. kép 12)

M: 9,9x5,7 cm, Pá: 18,9 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös, szürkésbarna (Munsell 5YR 6/4 light reddish brown, 5YR 6/6 reddish yellow, 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, sötét szürkésfekete alapon vörösesbarna foltok (Munsell 2.5YR 3/2 dusky red, 2.5YR 4/8 red, 2.5YR 5/2 weak red), Bo: fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a fal tetejétől 35 cm, égett vörös felett, törmelékes feltöltés; D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i fal tetejétől 60–90 cm, vörös réteg. Ltsz: R.79.1.917/3. R.79.1.917/4. R.79.1.958/1.

50. Deformált, félgömb alakú tál töredéke. Tagolt peremsáv alatt közös agyaggömbökkel rendelkező, rács/rombusz alakban kialakított díszítés – Drexel Ic (9. kép 13)

M: 9,2x3,2 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 5/6 yellowish red), Ko: matt, sötétbarna alapon, fémesen csillogó szürke bevonat (Munsell 2.5YR 3/2 dusky red, 2.5YR 4/2 weak red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 10R 4/4 weak red). Lh: JPIR D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i faltól Ny-ra, az É-D-i fal tetejétől 60–90 cm, vörös, égett réteg. Ltsz: R.79.1.958/3.

51. Deformált, félgömb alakú tál töredéke. Tagolt peremsáv alatt kettős agyagszálakból álló, agyaggömbökkel tagolt, függőlegesen álló pálcika, mellette rozettaszár töredéke – Drexel Id/Ib(?) (10. kép 1)

M: 4,9x3,9 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: vörösesbarna, kékesbarna (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown), Ko: felül fémesen csillogó vörösesbarna, alul matt kékesszürke (Munsell 2.5YR 4/6 red), Bo: foltosan égett sötétszürke, lilásbarna (Munsell 10R 4/3 weak red, 5YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR 2–3-E mező, az ikerkemence előtt, az É-D-i fal Ny-i oldalán, törmelékes, sárga homok foltok, égett vörös homok foltok, 50 cm mélyen. Ltsz: R.79.1.1055/2.

52. Deformált, félgömb alakú tál töredéke. Tagolt peremsáv alatt rovátkolt díszítés, alatta kettős agyagszálakból álló, agyaggömbben végződő rozettaszár – Drexel Ib(?) (10. kép 2)

M: 3,4x2,6 cm, Fv: 0,3 cm, A: kékesszürke, narancsvörös (Munsell 2.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, sárgásbarna (Munsell 5YR 5/6 red), Bo: fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 10R 5/3 weak red)

Lh: JPIR D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i faltól Ny-ra, az É-D-i fal tetejétől 60–90 cm, vörös égett agyagréteg. Ltsz: R.79.1.1080/14.

53. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Megszakadó rovátkolt díszítés alatta kereszt- és hatágú rozetta váltakozó motívuma, alatta rovátkolt sáv – Drexel Ia/Ib (10. kép 3)

M: 15,9x8,1 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, Pá: 18,2 cm, A: kékeszürke, sötétbarna (Munsell 10R 3/6 dark red), Ko: felül fémesen csillogó lilásbordó, szürkés sötétbarna foltokkal (10R 5/6 red, 10R 3/6 dark red, 10YR 4/1 dark gray), alul matt kékesszürke, Bo: foltokban fémesen csillogó kékeszürke. Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i

fal tetejétől 50–80 cm, vörös, égett réteg faszénnel; D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–100 cm, kevert római töltés az É-D-i és K-Ny-i fal sarkában. Ltsz: R.79.1.1135/1. R.79.1.1135/4. R.79.1.1135/7. R.79.1.1135/17. R.79.1.1167. R.79.1.1168.

54. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Váltakozó sűrűségű rovátkolt díszítés alatt hatágú rozetták sora – Drexel Ia (10. kép 4)

M: 7,2x5 cm és 6,5x5,6 cm, Pá: 21 cm, Fv: 0,3–0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, sötét vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/6 red, 10YR 4/1 dark gray, 10R 3/4 dusky red, 5YR 5/6 yellowish red), Bo: fémesen csillogó, ezüstös szürke (Munsell 10YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–60 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1230/2. R.79.1.1230/10.

55. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Kettős kereszt motívumok között agyaggömbökkel díszített patkó, alatta rovátkolt sáv – Drexel Ic (10. kép 5)

M: 11,6x5,3 cm, Pá: 19,9 cm, Fv: 0,3–0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: matt, narancsvörös alapon fémesen csillogó vörösesbarna (Munsell 7.5YR 7/8 reddish yellow, 5YR 5/8 yellowish red, 10R 4/6 red, 10R3/4 dusky red), Bo: fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 5YR 5/2 reddish gray). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–60 cm, vörös, égett réteg faszénnel; D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i faltól Ny-ra, az É-D-i fal tetejétől 60–90 cm, vörös, égett réteg. Ltsz: R.79.1.1230/4. R.79.1.1437/6.

56. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt nyolcágú rozetták között három, függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagolt pálcika – Drexel Ia/Id (10. kép 6)

M: 11x6,3 cm, Pá: 19,6 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörösesbarna alapon fémesen csillogó, ezüstös szürke (Munsell 10YR 5/2 grayish brown, 10R 3/4 dusky red, 10R 4/6 red), Bo: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 10R 4/6 red, 10R 5/2 weak red). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–60 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1230/5. R.79.1.1230/8.

57. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredékei. Váltakozó sűrűségű rovátkolt díszítés alatt barbotin technikával kialakított bal felé haladó madár (strucc?) alakok sora (10. kép 7)

M: 4,9x4 és 4,1x3,2 cm, Pá: 20,2 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: matt, vörös alapon fémesen csillogó lilásszürke (Munsell 2.5YR 4/8 red, 5YR 5/3 reddish brown), Bo: matt, vörös alapon fémesen csillogó lilásszürke (Munsell 2.5YR 4/8 red, 5YR 5/3 reddish brown). Lh: JPIR E3 mező, a kemence előtt, a kemence melletti fal tetejétől 60 cm, vörös, sárga agyag; E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös égett agyagréteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1272/4. R.79.1.1449/2.

58. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt kettős agyagszálakból álló, agyaggömbökkel tagolt, függőlegesen álló pálcikák – Drexel Id (10. kép 8)

M: 6,7x2,8 cm, Fv: 0,3 cm. Lh: JPIR E2 mező, a kemencétől D-re, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60–80 cm, vörös, égett agyagréteg. Ltsz: R.79.1.1313/1.

59. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tálak egybeégett töredéke. Rovátkolt díszítésávok között, függőlegesen álló pálcikák és hat- ill. nyolcágú rozetták váltakoznak – Drexel Ia/Id (10. kép 9)

1. edény M: 12,7x5,4 cm, Fv: 0,3 cm; 2. edény M: 14,1 cm, Fv: 0,3 cm). Lh: JPIR E2 mező, a kemencétől D-re, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60–80 cm, vörös, égett agyagréteg. Ltsz: R.79.1.1313/4.

60. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt kettős agyagszálakból álló, agyaggömbben végződő, függőlegesen álló pálcikák – Drexel Id (10. kép 10)

M: 11,5x2 cm, Fv: 0,3 cm. Lh: JPIR E2 mező, a kemencétől D-re, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60–80 cm, vörös, égett agyagréteg. Ltsz: R.79.1.1313/5.

61. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt függőlegesen álló pálcikák között nyolcágú rozettamotívum – Drexel Ia/Id (10. kép 11)

M: 7x4,2 cm, Fv: 0,4 cm, A: kékesszürke, Ko: fémesen csillogó, lilás szürkésbarna (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow, 2.5YR 4/2 weak red), Bo: kékesszürke alapon fémesen csillogó, világos lilásbarna (Munsell 2.5 YR 6/4 light reddish brown, 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR E2 mező, a kemence előtt, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60–85 cm, vörös agyag. Ltsz: R.79.1.1345/1.

62. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt nyolcágú rozetta, mellette két, függőlegesen álló agyagpálcika – Drexel Ia/Id (11. kép 1)

M: 8x3,8 cm, Fv: 0,3 cm, A: kékesszürke (Munsell, 7.5.YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, sárgásbarna alapon, kékesszürke foltok (Munsell 7.5YR 6/6 reddish yellow), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown, 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR E2 mező, a kemence előtt, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60–85 cm, vörös agyag. Ltsz: R.79.1.1345/2.

63. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Megszakadó rovátkolt díszítés alatt hatágú rozetta, mellette függőlegesen álló agyaggömbben végződő pálcika – Drexel Ia/Id (11. kép 2)

M: 4x4,1 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: kékesszürke, Ko: matt, világosbarna – lilás sötétbarna (Munsell 10R 3/3 dusky red, 5YR 6/4 light reddish brown), Bo: matt, vörösesbarna lilásszürke (Munsell 10YR 4/4 weak red, 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR E2 mező, a kemence előtt, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60–85 cm, vörös agyag. Ltsz.: R.79.1.1345/3.

64. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt (hatágú) rozetta töredéke – Drexel Ia (11. kép 3)

M: 5,6x2,7 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: barna, szürke (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown, 5Y 5/2 olive gray), Ko: matt, szürkésbarna (Munsell 2.5YR 4/4 reddish brown, 2.5YR 4/2 weak red), Bo: matt, szürkésbarna (Munsell 2.5YR 4/2 weak red, 2.5YR 5/2 weak red). Lh: Szórvány. Ltsz: R.79.1.1437/7.

65. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredékei. Rovátkolt díszítés alatt rács/rombusz alakban kialakított díszítés, az általuk közrezárt mezőben agyagpatkók – Drexel Ic (11. kép 4)

M: 9,6x5,3 cm, ill. 4,1x5,1 cm, Pá: 22,6 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko:

vörösbarna alapon, fémesen csillogó sötétszürke foltok (Munsell 2.5YR 4/8 red, 10R 3/6 dark red, 10R 3/4 dusky red, 5YR 4/1 dark gray), Bo: matt, vörösbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red, 10R 3/6 dark red). Lh: JPIR E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyagréteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1468/1., R.79.1.1468/2. R.79.1.1468/4. R.79.1.1469/17.

66. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke nyolcágú rozettával. Külső és belső felületéhez a kiégetés során, egy másik edény agyaga égett hozzá – Drexel Ia (11. kép 5)

M: 5,8x4,2 cm, Pá: 13,2 cm, Fv: 0,5 cm, A: szürkésbarna, vörösbarna (Munsell 2.5YR 4/6 red, 2.5YR 4/2 weak red, 5YR 4/1 dark gray), Ko: fémesen csillogó, sötétbarna (Munsell 10R 3/6 dark red, 5YR 4/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyagréteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1468/5.

67. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítősávok között hibásan kialakított kettős kereszt motívum – Drexel Ic (11. kép 6)

M: 7,1x6,7 cm, Pá: 15,8 cm, Fv: 0,3–0,5 cm, A: barna (Munsell 5YR 4/4 reddish brown), Ko: vörösbarna alapon, fémesen csillogó sötétszürke (Munsell 7.5YR 5/6 strong brown, 5Y 4/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5Y 4/1 dark gray). Lh: Szórvány. Ltsz: R.79.1.1532/5. R.79.1.1532/6.

Drexel I stílusban díszített – Oldal

68. Félgömb alakú tál töredéke, rács alakban kialakított, közös agyaggömbbel rendelkező díszítéssel – Drexel Ic (11. kép 7)

M: 9,5x3,2 cm, Fv: 0,4 cm, A: világos narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/4 pink, 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, sötét vörösbarna alapon szürkéslila foltok (Munsell 10R 3/3 dusky red), Bo: fémes, sötétszürke (Munsell 10YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR OB-OC mező, az É-D-i fal Ny-i oldalán, „raetiaai edényréteg”. Ltsz: R.75.1.1096. 76.1.1428.

69. Deformált, félgömb alakú tál töredéke. Agyaggömbökkel díszített patkómotívum mellett rozettaszár töredéke, alatta rovátkolt díszítés (11. kép 8)

M: 7,2x3,7 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös, szürke (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 7.5YR 5/2 brown), Ko: felül fémesen csillogó narancssárga, középen matt, lilásbordó, legalul fémesen csillogó lilásszürke (Munsell 10R 4/3 weak red, 10R 5/3 weak red), Bo: fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 10R 5/3 weak red, 10R 5/1 reddish gray)

Lh: JPIR OH-I mezőben, felső égett réteg. Rk: 160 után, késő Antoninus-Severus. Ltsz: R.76.1.390.

70. Deformált, félgömb alakú tál oldaltöredéke. Megszakadó rovátkolt díszítésű sávok között hatágú rozetta, mellette eltérő nagyságú agyaggömbök – Drexel Ia (11. kép 9)

M: 8,7x3,5 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösbarna (Munsell 10R 4/6 reddish yellow), Bo: fémesen csillogó, vörösbarna (Munsell 10R 4/4 weak red). Lh: JPIR C1-C2 mező, a Ny-K-i faltól É-ra, vörös törmelékréteg. Ltsz: R.78.1.761.

71. Félgömb alakú tál oldaltöredéke. Közös agyaggömbben végződő hat- vagy nyolcágú rozetták között megkopott agyagráfolyások, alatta rovátkolt díszítés. A töredék külső és belső oldala teljesen matt, nyersszínű – Drexel Ia (11. kép 10)

M: 8,1x6,7 cm, Fv: 0,3 cm, A: sárgásbarna (Munsell 5YR 5/6 yellowish red), Ko: matt, sárgásbarna alapon sötétbarna folt (Munsell 7.5YR 6/6 yellowish red, 10R 3/6 dark red), Bo: matt, narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyagréteg, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.521. R.79.1.527. R.79.1.531.

72. Félgömb alakú tál oldaltöredéke. Közös agyaggömbben végződő rozettaszárak alatt rovátkolt díszítés. A töredék külső és belső oldala teljesen matt, nyersszínű, a pettyezéssel jelzett részen sötét, matt, égett folt, a túlégetés nyoma látható – Drexel Ia /Ie (11. kép 11)

M: 4,3x3,2 cm, Fv: 0,3 cm, A: sárgásbarna (Munsell 5YR 5/6 yellowish red), Ko: matt, sárgásbarna alapon sötétszürke folt (Munsell 10R 3/6 dark red, 7.5YR 6/6 yellowish red, 5YR 3/1 very dark gray), Bo: matt, vörösbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyagréteg, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.525.

73. Deformált, félgömb alakú edény töredéke. Agyaggömbökkel tagolt patkó mellett kereszt alakú motívum – Drexel Ib (11. kép 12)

M: 11,5x4,8 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: narancsvörös, szürkésbarna (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 7.5YR 5/2 brown), Ko: felül fémesen csillogó narancsvörös, alul fémesen csillogó lilásbordó (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 5YR 5/6 yellowish red, 10R 5/3 weak red), Bo: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 10R 4/3 weak red). Lh: JPIR 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös égett mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.752/5. R.79.1.752/13

74. Deformált, félgömb alakú tál oldaltöredéke. Kettős kereszt alakú motívum alatta rovátkolt díszítés – Drexel Ic (11. kép 13)

M: 5,6x5,5 cm, Fv: 0,35 cm, A: kékesszürke, vörösbarna (Munsell 10R 4/4 weak red.), Ko: felül matt, világosbarna, alatta fémesen csillogó lilásbordó, lent kékesszürke (Munsell 7.5YR 6/4 light brown, 10R 4/4 weak red), Bo: fémesen csillogó, lilás vörösbarna (Munsell 10R 4/3 weak red, 2.5YR 4/3 weak red). Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.752/9.

75. Deformált, félgömb alakú tál oldaltöredéke. Függőlegesen álló agyagpálcika mellette hatágú rozetta – Drexel Ia/Id (11. kép 14)

M: 5x3,2 cm, Fv: 0,3 cm, A: kékesszürke, Ko: matt, vörösbarna alapon szürkésfekete foltok (Munsell 2.5YR 4/6 red, 10R 4/3 weak red), Bo: fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 10R 5/1 reddish gray). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–60 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1228/1.

76. Deformált, félgömb alakú tál oldaltöredéke. Kettős kereszt motívumok között patkó, alatta rovátkolt díszítés – Drexel Ic (11. kép 15)

M: 9,8x2,8 cm, Fv: 0,4 cm, A: szürke (Munsell 5YR 5/3 reddish brown), Ko: matt, túlégett, szürkésfekete (Munsell

10YR 4/1 dark gray, 10YR 3/1 very dark gray), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5Y 5/2 olive gray, 10YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–60 cm, vörösre égett réteg faszénnel; E2-D2 mező, kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyag faszénnel. Ltsz: R.79.1.1228/4. R.79.1.1469/11.

77. Deformált, félgömb alakú tál oldaltöredéke. Rovátkolt sáv alatt kettős kereszt motívum – Drexel Ia (11. kép 16)
M: 2,7x2,4 cm, Fv: 0,35 cm, A: kékesszürke, Ko: matt, szürkés lilásbarna (Munsell 2.5YR 5/6 red, 10R 3/4 dusky red), Bo: matt, szürkésbarna (Munsell 2.5YR 4/2 weak red). Lh: JPIR E2 mező, a kemencétől D-re, a kemencétől K-re levő fal tetejétől 60–80 cm, vörös, égett agyag. Ltsz: R.79.1.1314/2.

78. Félgömb alakú tál oldaltöredékei. Barbotin technikával felhelyezett madár alakok alsó fele, ill. lába, alatta rovátkolt díszítés (11. kép 17)

M: 6,1x5,9 cm, ill. 6,6x5,8 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: matt, vörös (Munsell 2.5YR 4/8 red), Bo: matt, vörös (Munsell 2.5YR 4/8 red). Lh: JPIR E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös égett agyagréteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1449/1.

79. Deformált, félgömb alakú tál oldaltöredéke. Rovátkolt sáv alatt rézsütosan felhelyezett pálcikák (12. kép 1)

M: 6,1x3,8 cm, Fv: 0,4 cm, A: szürke (Munsell 5YR 5/3 reddish brown), Ko: fémesen csillogó, ezüstös lilászürke (10R 4/6 red, 5YR 5/2 reddish gray), Bo: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 10R 4/3 weak red). Lh: JPIR E2-D2 mező, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyagréteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1469/9.

80. Deformált, félgömb alakú tál oldaltöredéke. Függőlegesen álló agyagpálcika mellett kettős kereszt, alatta rovátkolt díszítés – Drexel Ia (12. kép 2)

M: 6,5x5 cm, Fv: 0,4 cm, A: kékesszürke, Ko: felül fémesen csillogó sárgásbarna, alul matt, kékesszürke (Munsell 7.5YR 6/4 light brown, 10R 5/4 weak red), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5YR 4/3 reddish brown). Lh: JPIR Cukrázsza előtti épületben, szögletes kemence körül, égett vörös réteg. Ltsz: –

Drexel I stílusban díszített – Alj

81. Félgömb alakú tál aljtöredéke. Megszakadó rovátkolt sáv felett hat- vagy nyolcágú rozetták. A fazekas ujjnyomai jól kivehetők a talpgyűrű körül, feltehetően itt fogta meg és mártotta bele az edényt az agyagszlipbe (12. kép 3)

M: 14,8x14,3 cm, Tá: 7 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: narancsvörös alapon fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5.YR 5/8 yellowish red, 10R 3/6 dark red, 10YR 4/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 10R 3/6 dark red). Lh: JPIR 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.757/62.

Drexel II stílusban díszített – Perem

82. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt mező alatt két sorban, egymástól kissé elcsúsztatva, agyaggömbökben végződő patkó motívumok, melyeknek teteje és középső része agyaggömbökkel díszített, a patkók közötti üres mező apró agyaggömbökkel van kitöltve (12. kép 4)

M: 6,1x4,8 cm, Pá: 16,8 m, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/8 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, szürkésbarna alapon sötétszürke foltok (Munsell 10YR 4/1 dark gray), Bo: kékesszürke. Lh: JPIR 5. blokk D-i vége, az É-D-i faltól K-re, a kemencétől D-re, 160–180 cm. Ltsz: 71.83.967.

83. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Két sorban elhelyezett patkómotívumok és egy csikszerű agyagráfolyás alatt rovátkolt díszítés (12. kép 5)

Pá: 21,3 cm, Tá: 7,5 cm, Mag: 9,3 cm, Fv: 0,5 cm, A: vörös (Munsell 2.5YR 4/8 red), Ko: fémesen csillogó, sötétbarna (Munsell 10R 4/6 red, 10R 3/4 dusky red, 10R 3/6 dark red), Bo: fémes, vörösesbarna (Munsell 10R 5/6 red). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyag, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.415. R.79.1.429.

Drexel II stílusban díszített – Oldal

84. Félgömb alakú tál oldaltöredéke. Agyaggömbökkel díszített patkók sora alatta rovátkolt díszítés (12. kép 6)

M: 9,6x7,1 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: felül mattabb vörösesbarna, alul fémesen csillogó lilászürke (Munsell 10R 4/8 red, 10R 3/6 dark red, 2.5YR 5/2 weak red), Bo: fémesen csillogó sötét lilásbarna (Munsell 10R 3/4 dusky red). Lh: JPIR 16. árok az É-D-i faltól K-re, fekete réteg, 200–250 cm. Rk: Hadrianus-Antoninus, 2. sz. II. fele.

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 8.50. Ltsz: 66.4.902.

Drexel III stílusban díszített – Perem

85. Deformált, félgömb alakú tál töredékei. Tagolt peremsáv alatt többsoros, váltakozó nagyságú, helyenként megszakadó rovátkolt díszítés (12. kép 7a, 7b)

M: 10,2x6,7 és 7,7x7 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, narancsvörös alapon, sötétebb vörösesbarna foltok (Munsell 10R 3/6 dark red, 2.5YR 5/6 red, 2.5YR 4/8 red, 5YR 5/8 yellowish red), Bo: matt, vörös (Munsell 10R 5/6 red, 10R 4/6 red). Lh: JPIR 10. blokk, az É-D-i irányú faltól Ny-ra, vörös agyagos réteg, 160–180 cm. Ltsz: 66.4.450. (2 db)

86. Deformált, lekerekített peremű tál töredéke rovátkolt díszítéssel (12. kép 8)

M: 8,8x2,4 cm, Fv: 0,3 cm, A: kékesszürke, Ko: kékesszürke alapon, fémesen csillogó lilásbarna (Munsell 10R 4/1 dark reddish gray, 10R 4/6 red), Bo: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 10R 4/1 dark reddish gray, 10R 6/1 reddish gray). Lh: JPIR 5. blokk D-i vége, az É-D-i faltól K-re, a kemencétől D-re, 160–180 cm. Ltsz: 71.83.460. 71.83.995.

87. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredékei szabálytalanul kialakított rovátkolt díszítéssel (12. kép 9)

M: 7,4x4,5 cm, 5,5x3,6 cm, 4,1x2,3 cm, Pá: 23 cm, Fv: 0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, ezüstös, lilás szürkésbarna (Munsell 5Y 3/1 very dark gray, 10R 3/3 dusky red, 2.5 YR 4/6 red), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5Y 5/1 gray). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i faltól Ny-ra, sárga agyag feletti vörösből, a küszöbtől 80 cm; 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.78.1.585. R.78.1.587. R.79.1.757/42. R.79.1.820.

88. Félgömb alakú tál teljes profilt mutató töredéke. Tagolt peremsáv alatt részben megszakadt rovátkolt díszítés, alatta üresen hagyott mező, majd újabb rovátkolt sor (12. kép 10)

M: 17,6x11,8 cm, Pá: 19,2 cm, Tá: 8 cm, Fv: 0,5 cm, A: vörösesbarna (Munsell 5YR 5/4 reddish brown, 2.5YR 5/4 reddish brown), Ko: fémesen csillogó ezüstös, lilásszürke alapon bronzbarna foltok, alul fémesen csillogó kékeszürke (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown, 2.5YR 4/1 dark gray, 2.5YR 4/8 red), Bo: fémesen csillogó kékeszürke, vörösesbarna foltokkal (Munsell 5YR 5/4 reddish brown). Lh: JPIR C1-C2 mező, vörös törmelékréteg, a Ny-K-i faltól É-ra; Szórvány. Ltsz: R.78.1.721. R.78.1.733. R.78.1.759. R.79.1.1528/1.

89. Félgömb alakú tál töredéke, tagolt peremsáv alatt sűrű rovátkolt díszítés (12. kép 11)

M: 5,5x4,5 cm, Pá: 17 cm, Fv: 0,5 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red), Bo: vörösesbarna alapon, ezüstös szürke foltok (Munsell 5YR 5/2 reddish gray). Lh: JPIR D1 mező, az É-D-i irányú faltól K-re, sárga agyagfalban, a küszöbtől 90 cm. Ltsz: R.79.1.187.

90. Félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke. Egyszerű rovátkolt sáv alatt jobbról balra, ill. balról jobbra haladó, cikcakszerűen kialakított, sűrű 'rácsoszás' (12. kép 12)

M: 3,6x3,7 cm, Pá: 16,6 cm, Fv: 0,35–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, szürkés vörösesbarna (Munsell 7.5YR 5/6 strong brown, 10YR 4/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 2.5YR 5/2 weak red), Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.757/47.

91. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke sűrű, rovátkolt díszítéssel (13. kép 1)

M: 13,1x6 cm, Fv: 0,3cm, A: szürke, vörösesbarna (Munsell 5YR 5/3 reddish brown, 5YR 5/8 yellowish red), Ko: fémesen csillogó lilás-vörösesbarna (Munsell 10R 4/6 red, 10R 5/2 weak red, 10R 5/4 weak red), Bo: fémesen csillogó lilásbarna (Munsell 10R 5/2 weak red, 10R 5/4 weak red). Lh: JPIR D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i faltól Ny-ra, vörös égett réteg, az É-D-i faltól 60–90 cm. Ltsz: R.79.1.1002/1. R.79.1.1002/5.

92. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke sűrű, rovátkolt díszítéssel (13. kép 2)

M: 10,5x3,6 cm, Fv: 0,35 cm, A: vörösesbarna, szürke (Munsell 2.5YR 4/6 red, 5Y 5/1 gray), Ko: matt, vöröses lilásbarna (Munsell 10R 4/6 red, 2.5YR 4/8 red), Bo: fémesen csillogó, ezüst lilásszürke (Munsell 10R 4/3 weak red, 10R 4/2 weak red). Lh: JPIR D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i faltól Ny-ra, vörös égett réteg, az É-D-i faltól 60–90 cm. Ltsz: R.79.1.1002/4. R.79.1.1002/6.

93. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke sűrű, rovátkolt díszítéssel (13. kép 3)

M: 14,9x4,2 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: szürke, vörösesbarna (Munsell 5YR 5/1 gray, 5YR 5/8 yellowish red), Ko: matt, sötétbarna alapon fémesen csillogó, lilásbordó (Munsell 2.5YR 4/8 red, 10R 4/3 red) és matt lilásbarna foltok (10R 4/3 weak red, 10R 3/3 dusky red), Bo: kissé fémesen csillogó (Munsell 10R 4/3 weak red, 10R 3/3 dusky red). Lh: JPIR D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i faltól Ny-ra, vörös égett réteg, az É-D-i faltól 60–90 cm. Ltsz: R.79.1.1002/9. R.79.1.1002/10.

94. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke rovátkolt díszítéssel (13. kép 4)

M: 7x4,2 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 3/6 dark red, 5YR 5/6 yellowish red), Bo: fémesen csillogó, vörösesbarna alapon ezüstszerű foltok (Munsell 10R 4/6 red, 5YR 4/1 dark gray, 5YR 4/4 reddish brown). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 50–80 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1135/5.

95. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke részben megszakadó rovátkolt díszítéssel (13. kép 5)

M: 17,8x3 cm, Fv: 0,3 cm, A: világos narancssárga (Munsell 7.5 YR 7/4 pink), Ko: matt, sötétbarna alapon lilásbordó, szürkésbarna foltok (Munsell 10R 3/6 dark red, 10R 3/2 dusky red, 10R 4/6 red, 2.5 YR 4/8 red), Bo: matt, foltosan égett lilásszürke (Munsell 10R 4/2 weak red, 10R 4/4 weak red). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 50–80 cm, vörös, égett réteg faszénnel; D2 mező, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 20–100 cm-re, kevert római töltés az É-D-i és K-Ny-i fal sarkában; E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyag faszénnel. Ltsz.: R.79.1.1135/6. R.79.1.1199/5.

96. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke, a negyedik sorban megszakadó rovátkolt díszítéssel (13. kép 6)

Mag: 8,9x4,8 cm, Fv: 0,4 cm, A: szürkésrózsaszín (Munsell 5YR 6/3 light reddish brown, 5YR 6/4 light reddish brown), Ko: (Munsell 10R 3/6 red, 2.5YR 4/6 red, 2.5YR 4/8 red, 10YR 4/1 dark gray), Bo: (Munsell 2.5YR 4/2 weak red, 2.5YR 6/4 light reddish brown). Lh: JPIR D2 mező, az É-D-i és K-Ny-i fal sarkában, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 20–100 cm, kevert római töltés; E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyag faszénnel. Ltsz: R.79.1.1199/2. R.79.1.1372/9.

97. Peremtagolás nélküli, függőleges oldalfalú, edény/fedő(?) töredéke rovátkolt díszítéssel (13. kép 7)

Mag: 7,8x3 cm, Pá: 13,4 cm, Fv: 0,3 cm. A: vörösesbarna (Munsell 7.5YR 6/4 light brown, 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: sötétbarna alapon fémesen csillogó, szürkésfekete foltok (Munsell 2.5YR 4/4 reddish brown, 2.5YR 3/4 dark reddish brown), Bo: fémesen csillogó, szürkés lilásbarna foltok (Munsell 2.5YR 4/4 reddish brown, 2.5YR 3/4 dark reddish brown, 10R 5/2 weak red). Lh: JPIR D2 mező, az É-D-i és K-Ny-i fal sarkában, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 20–100 cm, kevert római töltés. Ltsz: R.79.1.1199/4.

98. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke rovátkolt díszítéssel (13. kép 8)

M: 7,3x2,2 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 10R 4/6 red, 2.5YR 5/2 weak red), Bo: fémesen csillogó, lilás szürkésbarna (Munsell 2.5YR 5/2 weak red, 2.5YR 6/4 light reddish brown). Lh: JPIR E3 mező, a kemence előtt, vörös, sárga agyag, a kemence melletti fal tetejétől 60 cm-ig. Ltsz: R.79.1.1272/8. R.79.1.1272/11.

99. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke sűrű, rovátkolt díszítéssel (13. kép 9)

M: 4,8x2,9 cm, Fv: 0,4 cm, A: szürke (Munsell 5Y 5/2 olive gray, 5YR 5/2 reddish gray), Ko: fémesen csillogó, sötét szürkésbarna (Munsell 10R 3/4 dusky red, 2.5YR 4/2 weak red), Bo: fémesen csillogó, lilásvörös (Munsell 10R 5/3 weak red, 10R 5/6 red). Lh: JPIR D3 mező, a kemencétől D-

re, az É-D-i faltól Ny-ra, az É-D-i fal tetejétől 60–90 cm, vörös, égett réteg. Ltsz: R.79.1.1437/1.

100. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke sűrű, rovátkolt díszítéssel (13. kép 10)

M: 7,2x2,4 cm, Fv: 0,4 cm, A: vörösesbarna, szürke (Munsell 2.5YR 4/6 red, 5Y 5/2 olive gray), Ko: matt, sötétbarna (Munsell 10R 3/4 dusky red, 10R 3/6 dark red), Bo: fémesen csillogó, sötétbarna, lilásszürke foltokkal (Munsell 2.5YR 4/2 weak red, 10R 3/3 dusky red). Lh: JPIR D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i faltól Ny-ra, az É-D-i fal tetejétől 60–90 cm, vörös, égett réteg. Ltsz: R.79.1.1437/5.

101. Deformált, félgömb alakú, tagolt peremű tál töredéke rovátkolt díszítéssel (13. kép 11)

M: 5,4x2,3 cm, Fv: 0,25 cm, A: vörös (Munsell 2.5YR 4/6 red), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 10R 3/6 dark red), Bo: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 2.5YR 5/2 weak red, 10R 4/2 weak red). Lh: JPIR E2-D2 mező, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyag faszénnel. Ltsz: R.79.1.1468/12.

Drexel III stílusban díszített – Oldal

102. Deformált, félgömb alakú tál töredéke sűrű, rovátkolt díszítéssel (13. kép 12)

M: 12,8x3,8 cm, Fv: 0,3 cm, A: szürkésbarna (Munsell 5YR 5/1 gray, 2.5YR 5/2 grayish brown), Ko: matt, sötét, lilásbarna (Munsell 10R 4/4 weak red, 5YR dark gray), Bo: fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 10R 4/3 weak red, 2.5YR 4/2 weak red, 5YR 4/2 dark reddish gray). Lh: JPIR C1-C2 mező, a Ny-K-i irányú faltól É-ra, vörös törmelék-réteg. Ltsz: R.78.1.757. R.78.1.760.

103. Félgömb alakú, rovátkolt díszítésű tál töredéke. Égetés során, feltehetően egy másik edény egybeégett vele, ennek nyoma jól látható a felületén (13. kép 13)

M: 7,8x5,2 cm, Fv: 0,6 cm, A: szürke (Munsell 5YR 4/1 dark gray), Ko: matt, szürkésbarna (Munsell 5YR 6/3 light reddish brown, 5YR 6/4 light reddish brown), Bo: matt, szürkés vörösesbarna (Munsell 5YR 6/3 light reddish brown, 5YR 6/4 light reddish brown, 10R 4/3 weak red). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyag, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: DR.79.1.577.

104. Deformált, félgömb alakú tál oldaltöredéke rovátkolt díszítéssel (13. kép 14)

M: 4,6x4,1 cm, Fv: 0,3 cm, A: vörösesbarna (Munsell 2.5YR 5/6 red), Ko: matt, vörös (Munsell 2.5YR 4/8 red), Bo: matt, vörös (Munsell 2.5YR 5/6 red). Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra a kemence előtt, az É-D-i fal tetejétől 70 cm, vörös réteg mellett. Ltsz: R.79.1.851/7.

105. Deformált, félgömb alakú tál oldaltöredéke rovátkolt díszítéssel (14. kép 1)

M: 4,5x4,2 cm, Fv: 0,3 cm, A: szürkésbarna (Munsell 5YR 5/2 reddish gray, 5YR 6/3 light reddish brown), Ko: matt, sötétbarna (Munsell 10R 3/6 dark red), Bo: matt, sötétszürke (Munsell 5Y 4/1 dark gray, 5Y 3/1 dark gray). Lh: JPIR E3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i fal tetejétől 70 cm, vörös, égett réteg. Ltsz.: R.79.1.1032/3.

106. Deformált, félgömb alakú tál oldaltöredéke rovátkolt díszítéssel (14. kép 2)

M: 7,2x4,4 cm, Fv: 0,35 cm, A: kékesszürke, Ko: kékesszürke, Bo: kékesszürke. Lh: JPIR D2 mező, az É-D-i és K-Ny-i fal sarkában, a kemencétől É-ra lévő fal tetejétől 20–100 cm, kevert római töltés. Ltsz: R.79.1.1199/1.

107. Deformált, félgömb alakú edény oldaltöredéke rovátkolt díszítéssel (14. kép 3)

M: 7,3x2,8 cm, Fv: 0,35 cm, A: világos narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/4 pink, 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörösesbarna alapon sötétszürke (Munsell 10YR 4/1 dark gray, 10R 3/4 dusky red, 2.5YR 4/6 red), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 10YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i faltól Ny-ra, az É-D-i fal tetejétől 60–90 cm, vörös, égett réteg. Ltsz: R.79.1.1441/5.

B forma – Hordó alakú poharak

Drexel I stílusban díszített – Perem

108. Hordó alakú, lekerekített peremű edény. Vízszintesen körbefutó bordák sora alatt hat- vagy nyolcgágú rozetta részlete – *Drexel Ia* (14. kép 4)

M: 9,2x7 cm, Pá: 9,2 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: vörösesbarna alapon sötét szürkésfekete foltok (Munsell 2.5YR 4/6 red, 2.5YR 3/2 dusky red, 2.5YR 2.5/2 very dusky red, 10R 3/4 dusky red), Bo: fémesen csillogó sötét lilásbordó (Munsell 10R 4/4 weak red, 10R 4/6 red). Lh: JPIR D2 mező, az É-i fal D-i felén, a kemence teteje felett 28 cm. Ltsz: R.76.1.555.

109. Hordó alakú, lekerekített peremű edény. Vízszintesen körbefutó bordák alatt rozetta/kereszt motívum töredéke – *Drexel Ia/Ib(?)* (14. kép 5)

M: 8,7x5,6 cm, Pá: 11,8 cm, Fv: 0,35 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, lilásvörös (Munsell 2.5YR 4/8 red, 10R 4/6 red), Bo: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red, 10R 4/6 red). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyag, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.424.

Drexel I stílusban díszített – Oldal

110. Hordó alakú edény töredéke. Vízszintesen körbefutó bordák alatt hat- vagy nyolcgágú rozetta részlete – *Drexel Ia* (14. kép 6)

M: 4,1x3 cm, Fv: 0,2 cm, Lh: JPIR
Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 9.53. Ltsz: 54.68.3.

111. Hordó alakú edény töredéke. Vízszintesen körbefutó bordák alatt kettős kereszt motívum – *Drexel Ic* (14. kép 7)

M: 5,4x6 cm, Fv.: 0,3 cm. Lh: JPIR
Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 9.54. Ltsz: 54.68.6.

112. Hordó alakú edény töredéke. Vízszintesen körbefutó bordák alatt X-alakban felhelyezett agyagszálak – *Drexel Ib* (14. kép 8)

M: 4,7x2,9 cm, Fv: 0,25 cm, A: világosbarna (Munsell 7.5YR 7/4 pink), Ko: matt, vörösesbarna alapon fémesen csillogó, lilásszürke foltok (Munsell 2.5YR 4/8 red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 10R 4/4 weak red). Lh: JPIR D1 mező, az É-D-i faltól K-re, a sárga agyagfalban, a küszöbtől 90 cm. Ltsz: R. 79.1.268.

113. Deformált, hordó alakú edény oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák alatt kereszt- vagy rozettaszár (14. kép 9)

M: 3,5x2,9 cm, Fv: 0,15 cm, A: vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/6 red), Ko: matt, barna (Munsell 2.5YR 4/4 reddish brown), Bo: matt, barna (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele,

sárga, fekete agyag, a küszöbtől 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.544.

114. Deformált, hordó alakú edény oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák alatt nyolcágú rozetta részlete – Drexel Ia (14. kép 10)

M: 4,3x3,7 cm, Fv: 0,25 cm, A: kékesszürke, Ko: matt, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/6 red), Bo: matt, kékesszürke. Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, a vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R. 79.1.753/2.

115. Deformált, hordó alakú edény oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák alatt nyolcágú rozetta, mellette három, függőlegesen álló, agyaggömbökben végződő pálcika – Drexel Ia/Id (14. kép 11)

M: 8,8x5 cm, Fv: 0,2 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: vörösesbarna alapon, fémesen csillogó szürkéslila foltok (Munsell 2.5YR 5/6 red, 2.5YR 4/6 red, 2.5YR 5/2 weak red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 10R 4/6 red, 2.5YR 5/6 red). Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, a vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.753/4.

116. Deformált, hordó alakú edény oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák által közrezárt mezőben nyolcágú rozetta részlete és három függőlegesen álló agyaggömbökkel tagolt pálcika – Drexel Ia/Id (14. kép 12)

M: 6,7x5,7 cm, Fv: 0,15–0,2 cm, A: kékesszürke, barna (Munsell 2.5YR 3/6 dark red), Ko: matt, sötétbarna (Munsell 2.5YR 3/6 dark red), Bo: fémes, lilászürke (Munsell 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, a vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.753/18.

117. Deformált, hordó alakú edény oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák felett X-alakban felhelyezett agyagszalak, mellette agyaggömbökkel díszített patkó – Drexel Ia/Ib (14. kép 13)

M: 5,7x5,6 cm, Fv: 0,25 cm, A: világos narancsvörös (Munsell 7.5YR 8/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red, 2.5YR 4/8 red), Bo: fémesen csillogó, vörös (Munsell 10R 4/6 red). Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, a vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.753/27.

118. Deformált, hordó alakú edény oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák alatt függőlegesen álló pálcikák és agyaggömbben végződő rozettaszár – Drexel Id/Ib (14. kép 14)

M: 5,7x2,9 cm, Fv: 0,15 cm, A: kékesszürke, Ko: matt, kékesszürke alapon szürkésbarna (Munsell 2.5YR 4/2 weak red, 2.5YR 4/6 red), Bo: matt, kékesszürke. Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, a vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.851/4.

119. Hordó alakú edény oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák alatt agyaggömb nélküli, függőlegesen álló pálcika és rozettaszár részlete – Drexel Id/Ia (14. kép 15)

M: 6,6x4,9 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, narancsvörös (Munsell 2.5YR 4/8 red, 5YR 5/8 yellowish red), Bo: matt, narancsvörös (Munsell 2.5YR 4/8 red, 5YR 5/8 yellowish

red). Lh: JPIR D2 mező, az É-D-i és K-Ny-i fal sarkában, a kemencétől É-ra lévő fal tetejétől 20–100 cm, kevert római töltés. Ltsz: R.79.1.1198/1.

120. Deformált, hordó alakú edény oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák alatt kettős kereszt motívum, mellette függőlegesen álló pálcikák – Drexel Ia/Id (14. kép 16)

M: 5,2x5,3 cm, Fv: 0,2 cm, A: barna (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown), Ko: matt, vörösesbarna (Munsell 10R 4/6 red, 10 R 3/6 dark red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 10R 4/6 red). Lh: JPIR E2 mező, a kemencétől D-re, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60–80 cm, vörös, égett agyag. Ltsz: R. 79.1.1337.

121. Hordó alakú edény oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák alatt agyaggömb nélküli nyolcágú rozetta és függőlegesen álló pálcika – Drexel Ia/Id (14. kép 17)

M: 6,9x6,9 cm, Fv: 0,2 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red), Ko: matt, narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red), Bo: matt, narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red). Lh: JPIR E2 mező, a kemencétől D-re, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60–80 cm, vörös, égett agyag. Ltsz: R.79.1.1338. R.79.1.1339.

122. Deformált, hordó alakú edény oldal-, ill. kiegészített aljtöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák által közrezárt mezőben hatágú rozetták és függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagolt pálcikák váltakoznak – Drexel Ia/Id (14. kép 18)

Mag: 12 cm, Há: 9,5 cm, Tá: 6 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red, Ko: matt, vörösesbarna (Munsell 10R 4/8 red, 10R 5/6 red, 2.5YR 4/8 red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 10R 4/8 red, 10R 5/6 red). Lh: JPIR 11. árok a K-Ny-i faltól D-re, agyagos rétegből, 170–200 cm. Rk: Traianus-Hadrianus
Publ: SZÖNYI 1973, 99 Abb. 9. Ltsz: 66.4.515.

Drexel I stílusban díszített – Alj

123. Deformált, hordó alakú edény. Vízszintesen körbefutó, az edény alján megnyomódott bordák felett hatágú rozetta és függőlegesen álló agyagpálcika – Drexel Ia/Id (14. kép 19)

Tá: 5,5 cm, Mag: 8,3 cm, Fv: 0,2–0,5 cm, A: vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/6 red), Ko: matt, vörös (Munsell 10R 4/6 red), Bo: matt, vörös (Munsell 10R 5/8 red). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyag, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.417. Formáját és díszítését tekintve nagyon hasonlít a győri Homokgödri temető (BÓNIS 1960 101, Abb 28. Inv: 53.149.1) egyik edényéhez.

Drexel III stílusban díszített – Oldal

124. Deformált, hordó alakú edény oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó bordák között sűrű, többsoros rovátkolt díszítés (15. kép 1)

M: 6,9x4,6 cm, Fv: 0,2 cm, A: vörösesbarna, szürke (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown, 10YR 4/1 dark gray), Ko: egyik fele fémesen csillogó vörösesbarna, másik fele matt, túlégett sötétszürke (Munsell 10R 4/6 red, 10YR 4/1 dark gray), Bo: (Munsell 10R 4/3 weak red, 10R 4/2 weak red). Lh: JPIR 5. blokk D-i vége, az É-D-i faltól K-re, a kemencétől D-re, 160–180 cm. Ltsz: 71.83.608. 71.83.1043. 71.83.1078.

Nem meghatározható csoportba tartozó – Perem

125. Lekerekített peremű, megnyomódott oldalfalú, hordó alakú edény töredéke, vízszintesen körbefutó bordákkal (15. kép 2)

M: 5,4x5,2 cm, Fv: 0,25 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: matt, túlégett, sötét vörösesbarna (Munsell 10R 3/6 dark red, 2.5YR 4/6 red, 2.5YR 4/2 weak red), Bo: fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 10R 3/6 dark red). Lh: JPIR E2 mező, a kemencétől D-re, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60–80 cm, vörös, égett agyag. Ltsz: R.79.1.1311/2.

Nem meghatározható csoportba tartozó – Alj

126. Deformált, hordó alakú pohár aljtöredéke vízszintesen körbefutó bordákkal (15. kép 3)

M: 8,7x5cm, Fv: 0,2 cm, Mag: 4,5 cm, A: liláskék (Munsell), Ko: matt, sötétbarna, sötétszürke foltokkal (Munsell 2.5 3/2 dusky red, 2.5YR 2.5/2 very dusky red, 10R 3/4 dusky red, 10R 4/3 weak red), Bo: matt, szürkésfekete alapon fémesen csillogó ezüstös lilászürke (Munsell 5YR 5/1 dark gray, 10R 5/3 weak red). Lh: JPIR 5. blokk az É-D-i fal felett, sárgászürke réteg, 110–160 cm. Ltsz: 71.83.963.

127. Hordó alakú edény alsó része, vízszintesen körbefutó bordákkal (15. kép 4)

Tá: 3 cm, Mag: 3,8 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red, 7.5YR 7/8 reddish yellow), Bo: matt, narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red). Lh: JPIR E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyag-réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1377/2.

C forma – Kétfülű kehely, illetve tálka

Drexel I stílusban díszített – C1 perem

128. Egyenes oldalfalú, vízszintesen kihajló fogórésszel ellátott, letört szalagfülű edény töredéke X-alakban felhelyezett pálcikákkal díszítve – *Drexel Ib* (15. kép 5)

M: 7,3x4,2 cm, Pá: 10 cm, Fv: 0,3 cm, A: barnássárga (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó lilás vörösesbarna (Munsell 10R 4/8 red, 2.5YR 5/2 weak red), Bo: fémesen csillogó vörösesbarna (Munsell 10R 4/8 red). Lh: JPIR 10. blokk EK-i sarka, 200–220 cm. Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 14.56. Ltsz: 66.4.743.

C2 perem

129. Tagolt peremű tálka töredéke, a három osztatú szalagfül felett vízszintesen kihajló fogórésszel és hatágú rozetta motívummal díszítve – *Drexel Ia* (15. kép 6)

M: 6,5x4,8 cm, Pá: 12,6 cm, Fv: 0,35 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna alapon szürkés lilásbarna foltok (Munsell 5YR 5/6 yellowish red), Bo: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 10R 4/1 dark reddish gray, 10R 4/2 weak red). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–60 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1230/6.

130. Kisméretű tálka töredéke, tagolt peremsáv alatt hatágú rozetták között függőlegesen álló, hiányosan felhelyezett, agyaggömbökkel tagolt pálcika – *Drexel Ia* (15. kép 7)

M: 6,1x4,2 cm, Pá: 13 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörösesbarna alapon sötét, szürkésfekete (Munsell 5YR 5/6 yellowish red, 5YR 3/3 dark reddish brown, 2.5YR 3/1 very dark gray), Bo: fémesen csillogó, lilásbordó (Munsell 10R

4/6 red) Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 50–80 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1135/12. R.79.1.1139/6.

Drexel I stílusban díszített – Oldal

131. Tálka oldaltöredéke hiányosan kialakított X-alakban egymásra helyezett pálcikákkal (15. kép 8)

M: 3,6x4 cm, Fv: 0,4 cm. Lh: JPIR. Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 14.57. Ltsz: 54.68.4.

132. Tálka oldaltöredéke körbefutó rovátkolt díszítéssel (15. kép 9)

M: 6x4,8 cm, Fv: 0,2 cm. Lh: Szombathely – Ady tér, Buszmegálló. Váróterem alapozása, IX. munkahely, 120 cm. Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 14.58. Ltsz: 65.50.238.

133. Tálka oldaltöredéke feltehetően hatágú rozetta részleteivel, alatta rovátkolt díszítés – *Drexel Ia* (15. kép 10)

M: 4,2x2,8 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red). Lh: JPIR 11. árok, a K-Ny-i faltól D-re agyagos rétegből, 170–200 cm. Rk: Traianus-Hadrianus. Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 14.59. Ltsz: 66.4.351.

134. Tálka oldaltöredéke közös agyaggömbben végződő, rács/rombusz alakban kialakított díszítéssel, a közrezárt mezőben agyagpatkóval, alatta rovátkolt sávval – *Drexel Ie* (15. kép 11)

M: 6x4,2 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, sötétvörös (Munsell 10R 3/6 dark red, 10R 4/6 red), Bo: fémesen csillogó, sötétvörös (Munsell 10R 3/6 dark red, 10R 4/6 red). Lh: JPIR a Vámházban, a terrazzo felett. Rk: késő Antoninus-Severus

Publ: SZÖNYI 1973, Abb. 14.60. Ltsz: 68.1.739.

D forma – Korsó

Drexel I stílusban díszített – Korsó

135. Kihajló peremű, hasas korsó két szalagfül indításával. A perem alatt, a nyaksávban körbefutó vajatokra helyezett, agyaggömbökben végződő patkók láthatók, felettük és alattuk kis agyaggömbökkel. A has felső és alsó része halványan látszó, többsoros vájattal szegélyezett. Magán a hason kettős agyagszálakból álló, végein és a kereszteződési pontokban agyaggömbökkel ellátott hatágú rozetták, X-alakban elhelyezett és függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagolt pálcikák váltakoznak – *Drexel Ia/Id* (15. kép 12)

Mag: 14,3 cm, Pá: 8 cm, Tá: 3,8 cm, Fv: 0,5 cm, A: szürkésbarna (Munsell 10YR 6/3 pale brown, 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó sötétbarna, lilásbarna foltokkal (Munsell 2.5YR 4/6 red, 10R 4/4 weak red, 10R 4/6 red), Bo: matt szürkésbarna (Munsell 10YR 4/1 dark gray, 2.5YR 4/6 red). Lh: Szombathely. Publ: BÓNIS 1960, 101 Taf. XX 5; SZÖNYI 1973, 88 Abb. 1.6. Ltsz: 17/1861.

Drexel II(?) stílusban díszített – Perem

136. Tölcséresen kihajló, deformált peremű korsó szalagfül indításával. Vízszintesen körbefutó vajatok alatt agyaggömbökkel díszített patkó motívum (15. kép 13)

M: 9,3x4,8 cm, Pá: 10,4 cm, Fv: 0,2–0,3 cm, A: vörösbarna (Munsell 5YR 4/6 yellowish red), Ko: fémesen csillogó, sötétbarna (Munsell 2.5YR 3/4 dark reddish brown, 2.5YR 3/2 dusky red, 2.5YR 3/6 dark red), Bo: fémesen csillogó, sötétbarna (Munsell 2.5YR 3/4 dark reddish brown). Lh:

JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 50–80 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1139/2. R.79.1.1144/26.

Drexel I stílusban díszített – Oldal

137. Deformált vállú- és oldalú korsó töredéke. Váltakozó sűrűségű rovátkolt díszítésű mező alatt kettős kereszt motívum – *Drexel Ic* (16. kép 1)

M: 12,6 x 7,5 cm, Fv: 0,15 cm, A: vörös (Munsell 2.5YR 4/6 red), Ko: fémesen csillogó, sötét szürkésbarna alapon vörösesbarna foltok (Munsell 5YR 4/1 dark gray, 10R 4/6 red, 10R 4/4 weak red), Bo: fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 10R 5/3 weak red, 10R 4/3 weak red). Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.753/21. R.79.1.866.

138. Deformált vállú, rovátkolt sorokkal díszített korsó töredéke (16. kép 2)

M: 12x7,6 cm, Fv: 0,35 cm, A: kékesszürke, Ko: fémesen csillogó, barnás narancsvörös alapon, kékesszürke foltok (Munsell 5YR 4/1 dark gray, 2.5YR 4/6 red, 5YR 5/8 yellowish red), Bo: matt, kékesszürke alapon fémesen csillogó ezüstszerű (Munsell 5YR 5/1 gray). Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.752/3. R.79.1.752/11.

139. Korsó oldaltöredéke rozetta- vagy kereszt motívum részletével, alatta rovátkolt díszítés (16. kép 3)

M: 4,9x4,3 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörös (Munsell 2.5YR 4/8 red, 10R 3/6 dark red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 10R 4/6 red, 2.5YR 4/8 red). Lh: JPIR OB-OC mező, az É-D-i fal Ny-i oldalán, „raetiai edényréteg”
Ltsz: R.75.1.1076. R.75.1.1093

140. Korsó oldaltöredéke, tizenkét ágú rozetta mellett két, függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagolt pálcika – *Drexel Ia/Id* (16. kép 4)

M: 8,6x4,3 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 7.5YR 7/4 pink), Ko: vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red, 2.5YR 4/4 reddish yellow), Bo: fémesen csillogó, lilásrózsaszín (Munsell 10R 5/3, 10R 5/4 weak red). Lh: JPIR C1 mező, a sárga agyagban, a küszöbtől mérve 120–140 cm. Ltsz: R.78.1.945.

Drexel I stílusban díszített – Alj

141. Nagyméretű, has magasságig megmaradt korsó töredéke. Meg-megszakadó rovátkolt sáv felett nyolcágú rozetták között függőlegesen álló, agyaggömbökkel tagolt pálcikák – *Drexel Ia/Id* (16. kép 5)

Mag: 14 cm, Há: 16,9 cm, Tá: 5,7 cm, Fv: 0,25 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow, 5YR 5/8 yellowish red), Ko: matt, vörösesbarna alapon fémesen csillogó ezüstös, lilásszürke bevonat (Munsell 5YR 3/1 very dark gray, 5YR 5/8 yellowish red, 2.5YR 4/8 red, 10R 3/4 dusky red), Bo: matt, narancsvörös (Munsell 10R 4/8 red, 5YR 6/8 reddish yellow). Lh: JPIR D1 mező, az É-D-i irányú faltól K-re, sárga agyagfalban, a küszöbtől 90 cm; C1 mező, az É-i fal Ny-i fele, a küszöbtől mérve 120–140 cm, sárga, fekete agyag; 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm; D3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i faltól Ny-ra, az É-D-i fal tetejétől 60–90, vörös égett réteg.

Ltsz: R.79.1.228. R.79.1.229. R.79.1.230. R.79.1.240. R.79.1.242. R.79.1.270. R.79.1.272. R.79.1.288. R.79.1.383. R.79.1.754/1. R.79.1.754/3. R.79.1.754/4. R.79.1.757/17. R.79.1.757/23. R.79.1.953.

142. Deformált, megrogyott oldalfalú korsó aljtöredéke. Rovátkolt sáv felett rozetta- vagy keresztmotívum részletével (17. kép 1)

M: 11,5x10 cm, Tá: 6,7 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow, 7.5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, sötétbarna, szürke foltokkal (Munsell 10R 4/4 weak red), Bo: fémesen csillogó, szürkésbarna (Munsell 10R 5/2 weak red). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 50–80 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1140/6.

Drexel III(?) stílusban díszített – Oldal

143. Deformált, megrogyott oldalfalú korsó aljtöredéke, rovátkolt díszítéssel. A talpgyűrű felett jól látható a szlip nélküli maradt – égetés során matt színűvé vált – ujjnyomok helye (17. kép 2)

M: 12,1x7,2 cm, Fv: 0,2 cm, Tá: 6,2 cm, Mag: 6,8 cm, A: szürke, vörösesbarna (Munsell 5YR 4/1 dark gray, 5YR 5/4 reddish brown, 5YR 5/6 yellowish red), Ko: fémesen csillogó vörösesbarna alapon matt, sötétszürke foltok (Munsell 10R 3/6 dark red, 2.5YR 4/6 red, 5YR 4/1 dark gray, 5YR 5/6 yellowish red), Bo: fémesen csillogó lilásbarna (Munsell 2.5YR 4/2 weak red, 10R 5/2 weak red, 10R 4/3 weak red). Lh: JPIR 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.752/7.

Szalagfűl töredékek

144. Korsó oldaltöredéke háromszögű szalagfüllel, alatta agyaggömbben végződő rozettaszarak – *Drexel Ia* (17. kép 3)

M: 8,2x 4,2 cm, Fm: 0,6 cm, Fv: 0,2 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, szürkés vörösesbarna (Munsell 10R 3/6 dark red, 2.5YR 4/6 red, 2.5YR 4/2 weak red), Bo: fémesen csillogó, szürkéslila (Munsell 2.5YR 5/2 weak red, 10R 5/3 weak red). Lh: JPIR 7–8-E-D mező. Ltsz: R.76.1.717.

145. Korsó oldaltöredéke szalagfül indítással. Vízszintes körbefutó vájat felett apró agyaggömbök, alatta rozetta- vagy kereszt motívumok részletei – *Drexel Ia/Ib(?)* (17. kép 4)

M: 6,3x4,5 cm, Fv: 0,2 cm, A: narancsvörös, szürke (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 5YR 5/1 gray), Ko: fémesen csillogó szürkésbarna (Munsell 2.5YR 4/2 weak red, 2.5YR 4/4 reddish brown), Bo: fémesen csillogó, kékesszürke (Munsell 10R 4/1 dark gray). Lh: JPIR E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyagréteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1469/8.

146. Deformált korsó oldaltöredéke szalagfül indítással. A valószínűleg patkóhoz tartozó agyaggömbök alatt többsoros, sűrű rovátkolt díszítés látható (17. kép 5)

M: 6,3x4,5 cm, Fv: 0,3 cm, A: világos szürkésbarna (Munsell 5YR 6/4 light reddish brown), Ko: matt, túlégett, sötétbarna (Munsell 10R 4/3 weak red, 10R 3/6 dark red), Bo: fémesen csillogó, sötét vörösesbarna (Munsell 10R 5/3 weak red, 10R 5/4 weak red). Lh: JPIR 13. árok, az árok K-i végében, a faltól K-re, 60–200 cm. Ltsz: 66.4.637.

E forma – Pohár

E/1 peremtípus

147. Lekerekített, tagolt peremű pohár töredéke. Rovátkolt díszítés, alatta agyaggömb (18. kép 1)

M: 3,3x3,1 és 4,2x2,7 cm, Pá: 9,8 cm, Fv: 0,2 cm, A: kékesszürke, Ko: fémesen csillogó kékesszürke alapon, ezüstös szürke foltok (Munsell 7.5YR 6/2 pinkish gray), Bo: fémesen csillogó, kékesszürke. Lh: JPIR 5. blokk D-i vége, az É-D-i faltól K-re, a kemencétől D-re, 160–180 cm. Ltsz: R.71.83.988. R.71.83.1047.

148. Lekerekített, tagolt peremű pohár töredéke, rovátkolt díszítéssel (18. kép 2)

M: 5,2x3,9 cm, Pá: 10,4 cm, Fv: 0,2 cm, A: kékesszürke, Ko: fémesen csillogó kékesszürke alapon, ezüstszerű foltok (Munsell 7.5YR 6/2 pinkish gray), Bo: fémesen csillogó, kékesszürke. Lh: JPIR 5. blokk D-i vége, az É-D-i faltól K-re, a kemencétől D-re, 160–180 cm. Ltsz: R.71.83.971.

149. Deformált, lekerekített peremű pohár töredéke. Rovátkolt díszítésű sávok alatt hatágú rozetta részlete, amely egy bekarcolt, rombusz alakú motívumra van felhelyezve – Drexel Ia (18. kép 3)

M: 6x3,5 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 7.5YR 7/4 pink), Ko: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 10R 3/4 dusky red, 10R 4/3 weak red), Bo: fémesen csillogó, lilásrózsaszín (Munsell 10R 3/4 dusky red, 10R 4/3 weak red). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 50–80 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1135/13.

150. Deformált, lekerekített peremű, elkeskenyedő oldalfalú pohár töredéke. Peremsáv alatt rovátkolt díszítés, alatta körbefutó vajatok, ezeken, ezek között, illetve alatt rovátkolt díszítés. A peremsáv alatt jól látható a fazekas ujjnyoma, amely feltehetően az edény szlipbe mártásának következtében jött létre (18. kép 4)

M: 6,2x5,1 cm, Fv: 0,2–0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, sötétbarna alapon vörösesbarna foltok (Munsell 10R 3/4 dusky red, 2.5YR 4/6 red, 5YR 4/1 dark gray), Bo: fémes, lilásbordó (Munsell 10R 4/3 weak red, 10R 5/6 red)

Lh: JPIR E3 mező, a kemence előtt, vörös, sárga agyag, a kemence melletti fal tetejétől 60 cm-ig. Ltsz: R.79.1.1272/1.

E/2 peremtípus

151. Deformált, kihajló peremű pohár töredéke. Rovátkolt díszítésű sáv alatt rozetta töredékei (18. kép 5)

M: 5,4x3,1 cm, Fv: 0,25 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, sötétszürke alapon fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/6 red, 10R 3/6 dark red), Bo: kékesszürke. Lh: JPIR 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös égett mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.752/16.

152. Deformált, kihajló peremű pohár töredéke. Rovátkolt díszítésű sáv alatt közös agyaggömbben végződő hatágú rozetták. Az egyik oda nem illő (tévedésből felhelyezett?) függőlegesen álló agyagszál töredéke látható – Drexel Ia (18. kép 6)

M: 10,4x3,9 cm, Fv: 0,25 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, sötétszürke alapon fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/6 red,

10R 3/6 dark red), Bo: kékesszürke. Lh: JPIR 2-3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös égett mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.846/4.

E/3 peremtípus

153. Kihajló peremű, megtört vállú pohár töredéke, két, függőlegesen álló agyaggömbben végződő pálcikával – Drexel Id (18. kép 7)

M: 4,9x3,2 cm, Pá: 10, Fv: 0,4 cm, A: vörösesbarna (Munsell 5YR 5/8 yellowish red, 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: matt, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 5/6 red, 10R 3/6 dark red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/8 red). Lh: JPIR C1-C2 mező, a Ny-K-i faltól É-ra, vörös törmelék-réteg. Ltsz: R.78.1.734.

154. Kihajló peremű, megtört vállú pohár töredéke, rozetta részletével – Drexel Ia (18. kép 8)

M: 4,9x2,8 cm, Pá: 9 cm, Fv: 0,2 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, sötét lilásbordó (Munsell 10R 4/2 weak red), Bo: fémesen csillogó, sötétbarna (Munsell 2.5YR 3/4 dark reddish brown). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 50–80 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1139/2.

155. Deformált, kihajló peremű pohár töredéke. Peremsáv alatt rovátkolt díszítés, alatta közös agyaggömbben végződő kettős kereszt motívumok – Drexel Ic (18. kép 9)

M: 9,3x3 cm, Fv: 0,2 cm, A: narancsvörös, kékesszürke (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: matt, sötét szürkésbarna, világos narancssárga foltokkal (Munsell 10R 4/6 red, 10R 3/4 dusky red, 2.5YR 4/2 weak red), Bo: fémesen csillogó, lilásrózsaszín (Munsell 10R 5/4 weak red, 10R 4/4 weak red). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyagréteg, a küszöbtől 120–140 cm. Ltsz: R.79.1.421.

E/4 peremtípus

156. Kihajló peremű pohár töredéke. Körbefutó vízszintes vajatok alatt rovátkolt díszítés (18. kép 10)

M: 7,3x4,5 cm, Pá: 11,4 cm, Fv: 0,2 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 7.5YR 7/4 pink), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna alapon sötétszürke foltok (Munsell 5YR 4/1 dark gray, 2.5YR 3/6 dark red, 7.5YR 5/8 strong brown), Bo: fémesen csillogó, vörösesbarna alapon lilásszürke foltok (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 5YR 5/1 gray). Lh: JPIR D1 mező, az É-D-i faltól K-re, a sárga agyagfalban a küszöbtől 90 cm; 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.164. R.79.1.750.

157. Kihajló peremű pohár töredéke. Körbefutó vízszintes vajatok alatt rovátkolt díszítés (18. kép 11)

M: 6,3x4,9 cm, Pá: 12,8 cm, Fv: 0,2 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 7.5YR 7/4 pink), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna alapon sötétszürke foltok (Munsell 5YR 4/1 dark gray, 2.5YR 3/6 dark red, 7.5YR 5/8 strong brown), Bo: fémesen csillogó, vörösesbarna alapon lilásszürke foltok (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 5YR 5/1 gray). Lh: JPIR 2–3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.750.

E/5 peremtípus

158. Kihajló peremű, egyenes nyakú pohár töredéke, fokozatosan elhalványodó rovátkolt díszítéssel (18. kép 12)

M: 4,3x2,4 cm, Pá: 8 cm, Fv: 0,15-0,3 cm, A: vörös (Munsell 2.5YR 4/8 red), Ko: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 10R 3/6 dark red), Bo: matt, vörösesbarna (2.5YR 4/8 red). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a sárga agyag feletti vörös réteg, a küszöbtől 80 cm. Ltsz: R.78.1.465.

További peremtöredékek

159. Deformált pohár kihajló peremtöredéke, megszakadó rovátkolt díszítéssel (18. kép 13)

M: 11,5x2 cm, Pá: 6,6, Fv: 0,2 cm, A: világos szürkésrózsaszín (Munsell 7.5YR 7/2 pinkish gray, 7.5YR 7/4 pink), Ko: fémesen csillogó sötét barnászürke (Munsell 2.5YR 4/4 reddish brown, 2.5YR 4/2 weak red, 10YR 4/1 dark gray), Bo: sötét kékesszürke. Lh: JPIR 2-3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.752/1. R.79.1.752/28.

160. Deformált, kihajló peremű pohár töredék. Perem alatt félbehagyott rovátkolt sáv, alatta vízszintesen körbefutó vájatokra helyezett, agyaggömbökkel díszített patkók (18. kép 14)

M: 3,5x4 cm, Fv: 0,2 cm, A: kékesszürke (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown), Ko: vöröses, szürkésbarna alapon szürke, égett foltok (Munsell 2.5YR 4/4 reddish brown), Bo: fémesen csillogó, szürke (Munsell 5YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR E3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i fal tetejétől 70 cm, vörös, égett réteg. Ltsz: R.79.1.979/8.

161. Deformált, kihajló peremű pohár töredéke, rovátkolt díszítéssel (18. kép 15)

M: 7,1x2 cm, Fv: 0,2 cm, Lh: JPIR E2 mező, a kemencétől D-re, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60-80 cm, vörös, égett agyagréteg. Ltsz: R.79.1.1313/2.

Pohár – oldaltöredékek

162. Deformált pohár oldaltöredéke. Rovátkolt sávok által közrezárt mezőben ék/rács alakban felhelyezett pálcikák alkotta díszítés – Drexel Ie (18. kép 16)

M: 5,7x4,8x cm, Fv: 0,2 cm, A: kékesszürke, Ko: kékesszürke alapon, fémesen csillogó lilászürke (Munsell 10YR 6/2 light brownish gray, 10R 6/3 pale red), Bo: matt, kékesszürke. Lh: JPIR 5. blokk D-i vége, az É-D-i faltól K-re, a kemencétől D-re, 160-180 cm. Ltsz: 71.83.984.

163. Deformált pohár oldaltöredéke. Vízszintesen körbefutó vájatok hatágú rozetták és patkó motívumok váltakoznak – Drexel Ia (18. kép 17)

M: 9x5,9 cm, Fv: 0,2 cm, A: kékesszürke, Ko: matt, túlégett, sötétbarna alapon vörösesbarna foltok (Munsell 2.5YR 4/6 red, 2.5YR 2.5/2 very dusky red), Bo: matt, sötét lilásbarna (Munsell 10R 4/3 weak red). Lh: JPIR P6-G6 mező, a leomlott fal tetejéről 70-110 cm, vörös, égett agyag téglával és kövel; C1 mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a sárga agyag felett a vörös rétegből, a küszöbtől 80 cm. Ltsz: R.76.1.1433. R.76.1.1481. R.78.1.531.

164. Pohár oldaltöredék, tízágú rozetta részletével – Drexel Ia (18. kép 18)

M: 4,9x3,9 cm, Fv: 0,2 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: matt, vörös (Munsell 2.5YR 4/8 red), Bo: matt, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 5/6 red, 10R 5/6 red). Lh: JPIR C1 mező, az É-D-i fal Ny-i fele, sárga, fekete agyag, a küszöbtől mérve 120-140 cm. Ltsz: R.79.1.526. R.79.1.534.

165. Deformált pohár oldaltöredéke. Hatágú rozetták alatt rovátkolt díszítés – Drexel Ia (19. kép 1)

M: 10,1x5,8 cm, Fv: 0,2-0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/8 reddish yellow), Ko: felül fémesen csillogó narancsvörös, közepén matt lilásbordó, alatta fémesen csillogó lilásbordó (Munsell 2.5YR 4/8 red, 10R 5/4 weak red, 10R 4/4 weak red), Bo: fémesen csillogó lilásbordó (Munsell 10R 5/4 weak red, 10R 4/4 weak red). Lh: JPIR E2-F2 mező, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 28 cm, szürkés, tömött agyagréteg kövel, téglával és cseréptörmelékkel; 2-3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.688. R.79.1.752/8. R.79.1.752/24.

166. Deformált pohár oldaltöredéke, kettős kereszt motívum alatta rovátkolt díszítés – Drexel Ic (19. kép 2)

M: 5x4,5 cm, Fv: 0,15 cm, A: vörösesbarna (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown), Ko: fémesen csillogó vörösesbarna alapon, sötétszürke/fekete foltok (Munsell 2.5YR 5/6 red, 2.5YR 4/4 reddish brown, 10YR 4/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó, szürkésbarna (Munsell 2.5YR 4/2 weak red). Lh: JPIR 2-3-E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.79.1.753/7.

167. Deformált pohár oldaltöredéke, rozetta motívumok között függőlegesen álló pálcika – Drexel Ia/Id (19. kép 3)

M: 5,2x2,3 cm, Fv: 0,2 cm, A: kékesszürke, Ko: matt, barna (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown), Bo: fémesen csillogó, barna (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown). Lh: JPIR E3 mező, a kemencétől D-re, az É-D-i fal tetejétől 70 cm, vörös, égett réteg. Ltsz: R.79.1.979/9.

168. Deformált pohár oldaltöredéke. Rozettaszár mellett függőlegesen álló pálcika töredéke – Drexel Ia/Id (19. kép 4)

M: 6,8x3,1 cm, Fv: 0,15-0,3 cm, A: kékesszürke, Ko: kékesszürke alapon, ezüst lilásrózsaszín foltok (Munsell 5YR 5/2 reddish gray, 7.5YR pinkish gray), Bo: kékesszürke alapon, ezüst lilásrózsaszín foltok (Munsell 5YR 5/2 reddish gray, 7.5YR 6/2 pinkish gray). Lh: JPIR E3 mező, a kemence előtt, a kemence melletti fal tetejétől 60 cm, vörös, sárgás agyag. Ltsz: R.79.1.1288/1.

169. Deformált pohár oldaltöredéke. Körbefutó vájatok alatt rovátkolt sáv, alatta kettős kereszt és patkó motívum – Drexel Ic (19. kép 5)

M: 8x2,6 cm, Fv: 0,12 cm, A: narancsvörös, szürke (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 5YR 5/1 gray), Ko: matt, szürkésbarna alapon, sötétszürke foltok (Munsell 2.5YR 4/2 weak red, 10YR 4/1 dark gray), Bo: matt, szürkésbarna (Munsell 2.5YR 4/2 weak red). Lh: JPIR E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyagréteg faszénnel. Ltsz: –

170. Pohár oldaltöredék, rovátkolt díszítéssel (19. kép 6)

M: 7x 6,2 cm, Fv: 0,2-0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna (Munsell 2.5YR 4/6 red, 10R 3/6 dark red), Bo: kékesszürke alapon, fémesen csillogó ezüstsürke (Munsell 7.5YR 6/2 pinkish gray). Lh: JPIR D1 mező, az É-D-i faltól K-re, sárga agyagfalban, a küszöbtől 90 cm. Ltsz: R.79.1.245. R.79.1.254.

171. Pohár oldaltöredék, rovátkolt díszítéssel (19. kép 7)

M: 7,5x5,7 cm, Fv: 0,15-0,5 cm, A: világos narancsvörös, szürke (Munsell 7.5YR 7/4 pink, 5YR 5/1 gray), Ko: sötétbarna alapon fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5YR 4/1 dark gray, 2.5YR 5/4 reddish brown, 2.5YR 4/2 weak

red), Bo: kékesszürke alapon, fémesen csillogó sötétszürke (Munsell 5YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR E2 mező, a kemence előtt, a kemencétől K-re levő É-D-i fal tetejétől 60–85 cm, vörös agyag. Ltsz: R.79.1.1368/5.

F forma – Kisméretű pohárka

Drexel II(?) stílusban díszített – Perem

172. Deformált, erősen kiugró peremű pohár töredéke. Vízszintesen körbefutó vajatokra felhelyezett agyagpatkóval (19. kép 8)

M: 3,8x2,6 cm, Fv: 0,2 cm, A: kékesszürke, Ko: barna (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR D2 mező a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–60 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1230/17.

Drexel III stílusban díszített – Perem

173. Kihajló, tagolt peremű pohárka töredéke, sűrű rovátkolt díszítéssel (19. kép 9)

M: 4,7x3,4 cm, Pá: 7,6 cm, Fv: 0,2 cm, A: vörösesbarna (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown), Ko: fémesen csillogó, sötét szürkésbarna (Munsell 10R 3/6 dark red, 10YR 4/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR E2-D2 mező, a kemencétől Ny-ra, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 90 cm, vörös, égett agyagréteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1468/14.

Drexel III stílusban díszített – Alj

174. Deformált, megszakadó rovátkolt díszítéssel ellátott pohár aljtöredéke (19. kép 10)

Tá: 4 cm, Mag: 5 cm, Fv: 0,25 cm, A: szürke (Munsell 5Y 5/1 gray), Ko: felül fémesen csillogó, narancsvörös, lejjebb matt liláskék, alul fémesen csillogó szürkésrózsaszín és sötétszürke foltok (Munsell 10R 5/2 weak red, 5YR 5/6 yellowish red, 5YR 6/3 light reddish brown), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 5Y 4/1 dark gray, 5Y 4/1 gray). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–60 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1235/25.

További aljtöredékek

175. Deformált, rovátkolt díszítéssel ellátott pohár aljtöredéke (19. kép 11)

Tá: 4 cm, Mag: 3,9 cm, Fv: 0,4 cm, A: kékesszürke (Munsell 5YR 5/1 gray), Ko: fémesen csillogó narancsvörös, lilásbordó, ezüstös szürke foltok (Munsell 10R 4/6 red, 10R 5/2 weak red, 10R 5/3 weak red, 2.5YR 5/2 weak red), Bo: kékesszürke (Munsell 5YR 5/1 gray). Lh: JPIR H6 mező, az akácfa kivágásánál. Ltsz: R.75.1.199.

176. Pohár aljtöredéke, körbefutó rovátkolt díszítéssel (19. kép 12)

Tá: 6 cm, Mag: 5 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow, 7.5YR 8/6 reddish yellow, 7.5YR 7/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, narancsvörös alapon ezüstszerű foltok (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow, 7.5YR 6/2 pinkish gray), Bo: fémesen csillogó, sötétszürke (Munsell 10YR 4/1 dark gray). Lh: JPIR OB-OC mező, az É-D-i fal Ny-i oldalán, „raetiai edényréteg”. Ltsz: R.75.1.1049.

177. Deformált pohárka aljtöredéke (19. kép 13)

Tá: 3,9 cm, Mag: 6,2 cm, Fv: 0,2 cm, A: kékesszürke, Ko: fémesen csillogó kékesszürke alapon, szürkésrózsaszín foltok (Munsell 10YR 6/2 light brownish gray, 7.5YR 6/2

pinkish gray, 7.5YR 7/2 pinkish gray), Bo: fémesen csillogó kékesszürke alapon, szürkésrózsaszín foltok (Munsell 10YR 6/2 light brownish gray, 7.5YR 6/2 pinkish gray). Lh: JPIR D2 mező, az É-D-i és K-Ny-i fal sarkában, a kemencétől É-ra levő fal tetejétől 20–100 cm, kevert római töltés. Ltsz: R.79.1.1200/26. R.79.1.1203/33.

G forma – Drag 30 forma utánezata

Drexel I stílus

178. Lekerekített, tagolt peremű, függőleges oldalfalú tálka töredéke. Rovátkolt díszítésű sávok között hatágú rozetta – *Drexel Ia* (20. kép 1)

Pá: 10,5 cm, M: 7x6,6 cm, Fv: 0,4 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow), Ko: fémesen csillogó, vörösesbarna alapon sötétszürke foltok (Munsell 2.5YR 4/8 red, 10R 3/6 dark red), Bo: fémesen csillogó, lilásbarna (Munsell 10R 5/6 red, 10R 4/3 weak red). Lh: JPIR OB-OC mező, az É-D-i fal Ny-i oldalán, „raetiai edényréteg”. Ltsz: R.75.1.1079.

179. Megtört oldalfalú edény töredéke, rovátkolt sáv felette kettős kereszt motívumokkal – *Drexel Ic* (20. kép 2)

M: 3,6x3,7 cm, Fv: 0,2–0,3 cm, A: szürkés rózsaszín (Munsell 5YR 6/6 reddish yellow, 5YR 6/4 light reddish brown), Ko: felül fémesen csillogó vörösesbarna, alul ezüstszerű (Munsell 2.5YR 5/4 reddish brown, 5YR 4/1 dark gray), Bo: fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR E3 mező, a kemence előtt, a kemence melletti fal tetejétől 60 cm, vörös, sárgás agyag. Ltsz: R.79.1.1271/3.

Drexel III stílus

180. Megnyomódott talpú, restaurált, tagolt peremű tálka, sűrűn rovátkolt díszítéssel (20. kép 3)

Pá: 10,5 cm, Tá: 5,4 cm, Mag: 9,4 cm, Fv: 0,3 cm, A: vörös (Munsell 2.5YR 5/6 red), Ko: felül fémesen csillogó, lilásszürke, alul fémesen csillogó sötétbordó (Munsell 10R 3/6 dark red, 7.5YR 6/2 pinkish gray, 10YR 5/1 gray), Bo: fémesen csillogó, lilásszürke (Munsell 10R 5/3 weak red). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 20–60-cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.76.1.814.

181. Szögletes ívben megtört oldalfalú edény töredéke, sűrű rovátkolt díszítéssel (20. kép 4)

M: 7,5x4,9 cm, Fv: 0,45 cm, A: szürkésbarna (Munsell 10R 4/4 weak red), Ko: felül matt, lilásbarna, alul fémesen csillogó lilásbordó (Munsell 10R 4/4 weak red), Bo: matt, lilásbarna (Munsell 10R 4/4 weak red). Lh: JPIR 5. blokk, az É-i falon kívül 160–200 cm. R.71.83.1172.

H forma – Hengeres testű tál

182. Hengeres testű, kihajló peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt félig letört agyaggömb részlete (20. kép 5)

M: 5,4x4,4 cm, Pá: 12,8 cm, Fv: 0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 5YR 5/8 yellowish red), Ko: fémesen csillogó lilásrózsaszín alapon, ezüstös sötétszürke foltok (Munsell 2.5YR 5/6 red, 2.5YR 5/2 weak red), Bo: fémesen csillogó, vörösesbarna, szürke foltokkal (Munsell 2.5YR 5/8 red, 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR D2 mező, a kemencétől É-ra levő K-Ny-i fal tetejétől 50–80 cm, vörös, égett réteg faszénnel. Ltsz: R.79.1.1139/5.

183. Hengeres testű, kihajló, tagolt peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítés alatt rozetta töredékei – Drexel Ia (20. kép 6) M: 5,7x5,5 cm, Pá: 14 cm, Fv: 0,3–0,4 cm, A: narancsvörös, szürke (Munsell 7.5YR 7/6 reddish yellow, 10R 5/1 gray), Ko: fémesen csillogó, sötétbarna (Munsell 10R 3/4 dusky red), Bo: fémesen csillogó, szürkésbarna (Munsell 2.5YR 5/2 weak red, 5YR 5/2 reddish gray). Lh: JPIR E3 mező, a kemence előtt, a kemence melletti fal tetejétől 60 cm, vörös, sárgás agyag. Ltsz: R.79.1.1272/3.

184. Hengeres testű, kihajló peremű tál töredéke. Rovátkolt díszítésű sávok között vízszintesen körbefutó vajatok, alatta rozetta töredéke (20. kép 7)

M: 5,7x5,5 cm, Pá: 13,2 cm, Fv: 0,2–0,3 cm, A: narancsvörös (Munsell 2.5YR 6/6 light red), Ko: fémesen csillogó, sötétbarna (Munsell 10R 4/8 red, 10R 4/3 weak red, 2.5YR 5/2 weak red), Bo: fémesen csillogó, vörösesbarna Munsell (10R 5/6 weak red, 10R 4/8 red, 2.5YR 5/2 weak red). Lh: JPIR E2-D2 mező, a kemencétől É-ra levő fal

tetejétől 90 cm, vörös, égett agyag faszénnel. Ltsz: R.79.1.1436/8.

I forma – Üvegserleg utáinzata (Isings 21)

Drexel I stílusban díszített – Oldal

185. Üvegserleg formát mutató (Isings 21?) edény oldal- és aljtöredéke. Kettős kereszt motívumok között, agyaggömbökkel ellátott patkók, alatta körbefutó rovátkolt sáv – Drexel Ic (20. kép 8)

Tá: 2,2 cm, Mag: 11,5 cm, Fv: 0,5 cm, A: világos vörös (Munsell 2.5YR 6/6 light red, 5YR 7/4 pink), Ko: matt, vörös (Munsell 10R 4/6 red, 10R 5/6 red), Bo: matt, vörös (Munsell 10R 5/6 red). Lh: JPIR OB-OC mező, az É-D-i fal Ny-i oldalán, „raetiai edényréteg”; 2–3 E-F mező, az É-D-i faltól Ny-ra, a kemence előtt, vörös réteg mellett, az É-D-i fal tetejétől 70 cm. Ltsz: R.75.1.1097. R.79.1.757/50. R.79.1.845/26.

Jegyzetek

1 Ez a cikk a 2006-ban írt szakdolgozat rövidített és részben kiegészített változata. Ezzel szeretnék köszönetet mondani Dr. P. Buocz Teréznek, a leletanyag feldolgozás céljából való átadásáért, a lelőhely és a réteg meghatározásoknál nyújtott segítségért. Dr. Ilon Gábornak, a Szombathely-i Savaria Múzeum egykori igazgatóhelyettesének, a múzeum Adattárában való kutatásért, Kiss Péternek a Romkertben levő raktár használatáért,

Dr. Gabler Dénesnek a szakdolgozat témavezetőjének, a terra sigillata meghatározásáért, és a szakdolgozat megírása során felmerülő valamennyi probléma és kérdés megvitatásáért. A rajzok elkészítésénél Mátyus Magdolna és Kiss Ernő volt a segítségemre, a szlovák nyelvű cikkeket Ďurkovič Éva fordította, a térképet Cs. Magony Rita készítette.

IRODALOM

- ARTNER 1988–1989 W. ARTNER, *Die provinzialrömischen Gräber von Gleisdorf in der Oststeiermark*. MUAG 38–39 (1988–89).
- BENINGER 1937 E. BENINGER, *Die germanischen Bodenfunde in der Slowakei*. Reichenberg-Leipzig 1937.
- BÓNIS 1942 É. BÓNIS, *A császárkori edényművesség termékei Pannoniában (A terra sigillatakon kívül) I. A kora császárkori anyag*. Budapest 1942.
- BÓNIS 1943 É. BÓNIS, *Üvegtechnikát utánzó poharak Aquincumban*. BudRég 13 (1943) 473–476.
- BÓNIS 1960 É. BÓNIS, *Römerzeitliche Gräber in Halimba*. FolArch 12 (1960) 91–110.
- BÓNIS 1979 É. BÓNIS, *Das Töpferviertel „Gerhát” von Brigetio*. FolArch 30 (1979) 99–155.
- BUOCZ 1969 T. BUOCZ, *Vámbélyegző Savariából*. VSz 23 (1969) 300–304.
- BUOCZ 1976 T. BUOCZ, *A Járdányi Paulovics István Romkert műemléki helyreállítása*. VSz 30 (1976) 603–612.
- BUOCZ 1979 T. BUOCZ, *Colonia Claudia Savaria. Ein römisches Siedlungszentrum in Pannonien*. Das Altertum 25 (1979) 119–125.
- BUOCZ 1991 T. BUOCZ, *Romkert*. Szombathely 1991.
- CASTELLA–MEYLAN KRAUSE 1994 D. CASTELLA–M. F. MEYLAN KRAUSE, *La céramique gallo-romaine d’Avenches et de sa région*. Bull. de l’Association Pro Aventico 36 (1994) 7–126.
- COMFORT 1959 H. COMFORT, *An unusual roman bowl at Strasbourg*. AJA 63 (1959) 277–278.

- CURK–GULIĆ–TUSEK 1984 I. CURK–M. GULIĆ–I. TUSEK, *Zur Sigillataproduktion von Poetovio. Studien zur römischen Keramik*. Vorträge des 13. Int. Kongresses der RCRF in München. Acta RCRF 24 (1984) 61–68.
- CZYSZ–SOMMER 1983 W. CZYSZ–S. SOMMER, *Römische Keramik aus der Töpfersiedlung von Schwabmünchen im Landkreis Augsburg*. Kataloge der prähistorischen Staatssammlung 22. Kallmünz, 1983.
- DOBÓ 1940 Á. DOBÓ, *Publicum portorium Illyrici*. DissPann II. 16, 1940.
- DONAT 1999 P. DONAT, *Feinkeramik aus Vindobona – Hinweise auf eine lokale Produktion?* Fundort Wien 2(1999)32–46.
- DAUBER 1952 A. DAUBER, *Römischer Töpfereifund in Nassenfels, Ldkr. Eichstätt*. Germania 30 (1952) 437.
- DREXEL 1911 F. DREXEL, *Das Kastell Faimingen*. ORL B 66 c (1911, reprint. 1929)
- DROBERJAR 1993 E. DROBERJAR, *Die römische Keramik vom Burgstall bei Mušov, Mähren*. ArchA 77 (1993) 39–87.
- EBNER 1997 E. EBNER, *Das römische Gräberfeld von Schwabmünchen, Landkreis Augsburg*. Materialhefte zur Bayerische Vorgeschichte 73 (1997)
- EDEL 1981 T. EDEL, *Rätische Ware*, In: G. Weber u. a., *Neue Ausgrabungen am „Apollo-Grannus Heiligtum“ in Faimingen*. Zwischenbericht. BRGK 62 (1981) 103–186.
- ERTEL–GASSNER–JILEK–STIGLITZ 1999 CHR. ERTEL–V. GASSNER–S. JILEK–H. STIGLITZ, *Untersuchungen zu den Gräberfeldern in Carnuntum*. RLÖ 40 (1999)
- ETTLINGER 1949 E. ETTLINGER, *Die Keramik der Augsten Thermen (Insula XVII) Ausgrabung 1937–1938*. Monographien zur Ur- und Frühgeschichte der Schweiz VI (1949)
- ETTLINGER–SIMONETT 1952 E. ETTLINGER–CHR. SIMONETT, *Die römische Keramik aus dem Schutthügel von Vindonissa*. Veröffentlichungen der Gesellschaft pro Vindonissa 1952.
- FASOLD–HÜSSEN 1985 P. FASOLD–C.–M. HÜSSEN, *Römische Grabfunde aus Faimingen-Phoebiana*. BVbl 50 (1985) 287–336.
- FASOLD 1993 P. FASOLD, *Das römische–norisch Gräberfeld von Seebruck-Bedaum*. MhBV 64 (1993)
- FISCHER 1985 TH. FISCHER, *Das römische Kastellbad von Künzing*. Ldkr. Deggendorf, Niederbayer. BVbl 50 (1985) 247–286.
- FISCHER 1987 TH. FISCHER, *Ein Erdkeller mit Brandschutt aus Zeit der Markomannenkriege 170–175 n. Chr. aus dem Lagerdorf des Kastells Regensburg-Kumpfmühl*. Berichte Bayerische Bodendenkmalpflege 14–15 (1983–1984) 1987, 24–64.
- FISCHER 1990 TH. FISCHER, *Das Umland des römischen Regensburg*. MBV 42 (1990)
- FISCHER 1957 U. FISCHER, *Cambodunumforschungen 1953. II. Keramik aus den Holzhäusern zwischen der 1. und 2. Querstraße*. MhBV 10 (1957)
- FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1980 J. FITZ–V. LÁNYI–ZS. BÁNKI, *Forschungen in Gorsium im Jahre 1977/78*. ARegia 18 (1980) 157–264.
- FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1981 J. FITZ–V. LÁNYI–ZS. BÁNKI, *Forschungen in Gorsium im Jahre 1979*. ARegia 19 (1981) 201–249.
- FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1986 J. FITZ–V. LÁNYI–ZS. BÁNKI, *Forschungen in Gorsium im Jahre 1981/82*. ARegia 22 (1986) 109–160.
- FITZ–LÁNYI–BÁNKI 1987 J. FITZ–V. LÁNYI–ZS. BÁNKI, *Forschungen in Gorsium im Jahre 1983/84*. ARegia 23 (1987) 179–240.
- FÜLEP 1977 F. FÜLEP, *Roman cemeteries on the territory of Pécs (Sopianae)*. Fontes ArchHung 1977.
- GABLER 1973 D. GABLER, *Der römische Gutshof von Fertőrákos-Golgota*. Acta ArchHung 25 (1973) 139–176.
- GABLER 1977a D. GABLER, *Die Keramik in Vindobona*. In: Vindobona. Der Römer im Wiener Raum. Sonderausstellung des Historischen Museums der Stadt Wien (1977) 118–136.

- GABLER 1977b D. GABLER, *A dunai limes I–II. századi történetének néhány kérdéséhez. – Some Remarks on the History of the Danubian Limes of the First and Second Century.* ArchÉrt 104 (1977) 145–175.
- GABLER–KELEMEN 1985 D. GABLER–M. KELEMEN, *Hispaniai olaj Pannoniában (Baeticai amphorák a Duna völgyében). – Hispanian Oil in Pannonia (Baetican amphorae in the Danube Valley).* ComArchHung 1985, 69–84.
- GABLER 1986 D. GABLER, *Terra sigillata im Töpferviertel von Poetovio.* AV 37 (1986) 129–168.
- GABLER 1989 D. GABLER, *The roman fort at Ács-Vaspuszta (Hungary) on the Danubian limes.* BAR-IS 531 (1989).
- GABLER 1990 D. GABLER, *Kereskedelem.* In: Fitz J.–Mócsy A. (szerk.), *Pannonia régészeti kézikönyve.* Budapest 1990.
- GABLER 1998 D. GABLER, *A sárvári római útállomás és első századi előzménye. – Die römische Straßenstation von Sárvár und ihre Vorgängerbauten aus dem 1. Jh. n. Chr.* Savaria 23/3 (1996–1997) 1998, 237–328.
- GARBSCH–KELLNER 1985 J. GARBSCH–H. J. KELLNER, *Das Mithraeum von Pons Aeni.* BVbl 50 (1985) 355–462.
- GAŠAJ–JUREČKO–OLEXA 1980 D. GAŠAJ–P. JUREČKO–L. OLEXA, *Výsledki prieskumov v Košickej kotline a na Východoslovenskej nížine. Archeologické Výskumy a Nálezy na Slovensku v Roku 1979,* 73–79.
- GASSNER 1991 V. GASSNER, *Feinware aus Carnuntum. Funde von den Grabungen auf den „Mühläckern“ 1978–1988.* Carnuntum Jb 1990 (1991) 253–292.
- GASSNER 1992 V. GASSNER, *Feinware in Carnuntum. Import und lokale Produktion.* Acta RCRF 31–32 (1992) 445–463.
- GATTRINGER 1971 A. GATTRINGER, *Römische Ziet. Traismauer.* FÖ 10 (1971) 75–85.
- GROLLER 1901 M. V. GROLLER, *Mildensee. Das Lager von Carnuntum.* RLÖ 2 (1901) 15–84.
- GROLLER 1907 M. V. GROLLER, *Die Grabungen im Lager Lauriacum.* RLÖ 8 (1907) 119–156.
- GRÜNEWALD et al. 1983 M. GRÜNEWALD–S. FELGENHAUER–SCHMIDT–CH. MARESCH NEUGEBAUMER–J.-W. NEUGEBAUMER, *Die antiken, urgeschichtlichen und mittelalterlichen Funde der Grabungen auf dem Stiftplatz zu Klosterneuburg 1953–1954 (Capella Speciosa).* Jb. des Stiftes Klosterneuburg 12 (1983) 95–274.
- GRÜNEWALD 1983 M. GRÜNEWALD, *Die Funde aus dem Schutthügel des Legionslagers von Carnuntum (Die Baugrube Pingitzer).* RLÖ 32 (1983)
- GUGL–SAUER 1998 CHR. GUGL–R. SAUER, *Mittelkaiserliche Feinkeramik aus den Wohnterrassen von Teurnia, St. Peter in Holz, Kärnten.* FÖ 37 (1998) 213–244.
- HEČKOVÁ 1982 J. HEČKOVÁ, *Podiel výrobných centier rímskych provincií na spoločensko-ekonomickom vývoji naddunajského Barbarika vo svetle rímskych importov. – Anteil der provinzialrömischen Produktionszentren an der sozialökonomischen Entwicklung des norddonauländischen Barbarikums im Lichte römischer Importe.* SIA 30/1 (1982) 5–77.
- HEILIGMANN 1992 K. HEILIGMANN, *Sumelocenna – Römisches Stadtmuseum Rottenburg am Neckar.* Früher zu archäologischen Denkmälern in Baden-Württemberg 18 (1992)
- HENNING 1912 H. HENNING, *Denkmäler der Elsässischen Altertums-Sammlung zu Strassburg i. Els.* Strassburg 1912.
- HOCHULI–GYSEL et al. 1986 A. HOCHULI–GYSEL–A. SIEGFRIED–WEISS–E. RUOFF–V. SCHALTENBRAND, *Chur in römische Ziet I.* Antiqua 12. Basel 1986.
- HOCHULI–GYSEL–SIEGFRIED–WEISS et al. 1991 A. HOCHULI–GYSEL–A. SIEGFRIED–WEISS et al., *Chur in römische Zeit II.* Antiqua 19. Basel 1991.
- HOLL–NOVÁKI–PÓCZY 1962 I. HOLL–GY. NOVÁKI–K. PÓCZY, *Városfalmaradványok a soproni Fabricius-ház alatt. – Stadtmauerreste unter dem Fabriziushaus in Sopron.* ArchÉrt 89 (1962) 47–67.

- HÜBENER 1958 G. HÜBENER, *Zum römischen und frühmittelalterlichen Augsburg*. JRGZM 5 (1958) 154–238.
- HÜBENER 1957–1958 W. HÜBENER, *Ein Römisches Gräberfeld in Neuburg an der Donau*. BVbl 22–23 (1957–58) 71–96.
- HÜBENER 1959 W. HÜBENER, *Ein römisches Brandgräberfeld bei Roggden Ldkr. Wertingen*. BVbl 24 (1959) 30–57.
- ISINGS 1957 C. ISINGS, *Roman Glass from Dated Findes*. Groningen /Djakarta 1957.
- ISTENIČ 2000 J. ISTENIČ, *Poetovio, zahrodna grobišča II. Poetovio. The Western cemeteries II*. Katalogi in Monografije 33 Ljubljana 2000
- JUHÁSZ 1936 GY. JUHÁSZ, *A lezouxi terra sigillata gyárák aquincumi lerakata*. ArchÉrt 49 (1936) 33–48.
- KAENEL 1974 G. KAENEL, *Aventicum I. Céramiques gallo-romaines décorées, production locale des 2e et 3e siècles*. Cahiers d'Archéologie Romande 1 (1974)
- KARNITSCH 1972 P. KARNITSCH, *Die Kastelle von Lentia (Linz)*. LAF Sonderheft IV/2 (1972)
- KELLNER 1980 H.-J. KELLNER, *Beobachtungen in Westerndorf–St. Peter 1976*. JBBB 21 (1980) 175–181.
- KENNER 1911 F. KENNER, *Römische Funde in Wien 1908–1910*. JfA 5 (1911) 107–162.
- KISS–TÓTH–ZÁGORHIDI CZIGÁNY 1998 G. KISS–E. TÓTH–B. ZÁGORHIDI CZIGÁNY, *Savaria-Szombathely története, a város alapításától 1526-ig*. Szombathely 1998.
- KNEZ 1969 T. KNEZ, *Novi rimski grobovi na Dolenjskem. – Neue römische Gräber in Dolenjsko (Unterkrain)*. Razprave 6 (1969) 107–160.
- KOCZTUR 1972–1974 É. KOCZTUR, *Ausgrabungen im südlichen Stadtviertel von Gorsium (Tácmargittelep)*. Gorsiumforschungen I. ARegia 13 (1972–1974) 69–138.
- KOVÁCS 1994–1995 P. KOVÁCS, *Régészeti kutatások a százhalombattai római katonai táborban. Előzetes jelentés. – Archaeological Research in the roman Military Camp at Százhalombatta*. ComArchHung 1994–1995, 81–105.
- KOVÁCS 2000 P. KOVÁCS, *Matrica – Excavation of the Roman Fort at Százhalombatta 1993–1997*. Budapest 2000.
- KOVÁCS 2003 F. KOVÁCS, *A téglagyártás története Vas megyében II. Építőipar 55 (2003/2) 68–73.*
- KRAŠEK–STERGAR 2008 J. KRAŠEK–P. STERGAR, *Keramika z rimskega svetiščnega območja v Podkrajju pri Hrastniku. – The Pottery Material from the roman Sanctuary Area at Podkraj near Hrastnik*. AV 59 (2008) 245–277.
- KREKOVIČ 1981 E. KREKOVIČ, *Rímska importovaná keramika na Slovensku. – Römische Importkeramik in der Slowakei*. SIA 29 (1981) 343–376.
- KREKOVIČ 1998 E. KREKOVIČ, *Römische Keramik aus Gerulata*. Studia Archaeologica et Mediaevalia 4 (1998)
- KRENN–RODRIGUEZ–WEWERKA–JEITLER 1993 M. KRENN–H. RODRIGUEZ–B. WEWERKA–M. JEITLER, *Archäologische Untersuchungen im Bereich der Sporthauptschule Tulln, NÖ*. FÖ 32 (1993) 171–285.
- KUZMOVÁ 2000 K. KUZMOVÁ, *Römische Keramik aus Gerulata*. SIA 48/1 (2000) 168–171.
- KUZSINSZKY 1932 B. KUZSINSZKY, *A gázgyári római fazekastelep Aquincumban. – Römische Töpferwerkstatt in dem Gaswerke*. BudRég 11 (1932) 354–355.
- MATOUSCHEK–NOWAK 1996 J. MATOUSCHEK–H. NOWAK, *Römische Kaiserzeit. St. Pantaleon – Erla, VB Amstetten*. FÖ 35 (1996) 508–518.
- MATOUSCHEK–NOWAK 2001 J. MATOUSCHEK–H. NOWAK, *Römische Kaiserzeit. Parndorf, OG Parndorf, VB Neusiedl am See*. FÖ 40 (2001) 634–635.
- MAYER–TÓTH 1993 L. MAYER–K. TÓTH, *Régészeti kutatások Vas megyében 1952–1989*. Szombathely 1993.
- MEHLO 1959 A. MEHLO, *Fundschau. Römische Zeit. Köngen*. FbSch 15 (1959) 164–166.
- MIGLBAUER 1990 R. MIGLBAUER, *Die Gefäßkeramik der Grabung Wels Marktgelände*. Acta RCRF Suppl. 7(1990)
- MILTNER 1933 F. MILTNER, *Das zweite Amphitheater von Carnuntum*. RLÖ 17 (1933) 1–72.

- MÜLLER 1994 F. MÜLLER, *Studen-Ried/Petinesca 1966. Töpferiabfall mit Glanztonbechern*. Archäologie in Kanton Bern 3B (1994)
- MÜLLER 1999 M. MÜLLER, *Faimingen-Phoebiana II. Die römischen Grabfunde*. Limesforschungen 26 (1999)
- MÜLLER-KARPE 1952 H. MÜLLER-KARPE, *Ein römisches Gebäude in Gauting (Oberbayern)*. Germania 30 (1952) 268–271.
- NAGY 1958 T. NAGY, *Az aquincumi ún. festőlakás. – Die sog. Mahlerwohnung in Aquincum*. BudRég XVIII (1958) 149–189.
- NISTLER 1909 M. NISTLER, *Die Grabungen im Mauer-Öhling*, RLÖ 10 (1909) 18–135.
- OTTOMÁNYI-GABLER 1985 K. OTTOMÁNYI-D. GABLER, *Római telepek Herceghalom és Páty határában*. StCom 17 (1985) 185–272.
- PAHIČ 1965 S. PAHIČ, *Antiène gomile v Slovenskih gorica*. Casopis za zgodovino in narodopsije 1 (1965) 10–63.
- PARRAGI 1963 GY. PARRAGI, *A Bogdáni úton feltárt későrómai temető. – Spätromischer Friedhof in der Bogdáni Straße*. BudRég 20 (1963) 311–326.
- PERNIČKA 1963 R. M. PERNIČKA, *Římsko provinciální keramika v Moravských nálezech. – Les Trouvailles de la Céramique Romaine sur le Territoire de la Moravie*. SPFFBU 8 (1963) 1–57.
- PERNIČKA 1966 R. M. PERNIČKA, *Die Keramik der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren*. Opera Universitatis Purkynianae Brunensis Facultas Philosophica 112 (1966)
- PETRU 1969 P. PETRU, *Poskus časovne razporeditve lončenine in rimskih grobov na Donejskem in Posavju*. Razprave 6 (1969) 195–213.
- PETZNEK 1999 B. PETZNEK, *Römerzeitliche Gebrauchs-keramik aus Carnuntum*. Carnuntum Jb 1999, 193–319.
- PHILLIPIDU 1976 A. PHILLIPIDU, *Hauskeramik*. In: *Communicationes. Römische Forschungen in Zalalövő 1974*. Acta ArchHung XXVIII (1976) 147–196.
- PICHLEROVÁ 1981 M. PICHLEROVÁ, *Gerulata Rusovce. Římske pohrebisko II. – Römisches Gräberfeld II*. Instituti Archaeologici Musei Nationalis Slovaci Bratislava fontes 5 (1981)
- PINTEROVIĆ 1973–1975 D. PINTEROVIĆ, *Ostaci rimskih kuća i kućanstova u Osijeku*. OZ 14–15 (1973–75) 57–94.
- PLESNIČAR-GEC 1990 L. PLESNIČAR-GEC, *The production of the thin walled pottery at Poetovio. New evidence*. Acta RCRF 27–28 (1990) 149–154.
- PÓCZY 1956 K. PÓCZY, *Die Töpferwerkstätten von Aquincum*. Acta ArchHung 7 (1956) 73–138.
- PÓCZY 1957 K. PÓCZY, *Keramik, Intercisa II. Die geschicht der Stadt in der Römerzeit*. ArchHung 36. Budapest 1957, 29–139.
- RADNÓTI-GABLER 1982 A. RADNÓTI-D. GABLER, *A rusovcei (Oroszvár) ásatások (1942–1943). – Die Ausgrabungen von Rusovce (Oroszvár) 1942–1943*. ComArchHung 1982, 47–71.
- REIM 1977 H. REIM, *Ein römische Gutshof bei Inzigkofen, Kreis Sigmaringen*. FBBW 3 (1977) 402–442.
- ROTH 1988 P. ROTH, *Nálezy tzv. Raetskej keramiky na Slovensku*. ŠtŽ 24 (1988) 45–55.
- ROTHKEGEL 1994 R. ROTHKEGEL, *Der römische Gutshof von Laufenburg*. Forschungen und Berichte zur Vor- und Frühgeschichte in Baden-Württemberg 43 (1994)
- RUPRECHTSBERGER 1982 E. M. RUPRECHTSBERGER, *Römerzeit in Linz. Bildokumentation*. LAF 11 (1982)
- SAKAŘ 1956 V. SAKAŘ, *Terra sigillata v českých nálezech*. PA 47 (1956)
- SAKAŘ 1963 V. SAKAŘ, *Kleinfunde aus dem Areal des römischen Kastell von Leányvár (Grabung 1955–1956)*. ŠtŽ 11 (1963) 43–112.
- SAKAŘ 1970 V. SAKAŘ, *Roman Imports in Bohemia*. FAPr 14, 1970.
- SARIA 1951 B. SARIA, *Der römische Gutshof von Winden am See*. Burgenländische Forschungen 13 (1951)
- SCHEMP 1967 E. SEMP, *Römische Zeit. Sindelfingen (Kr. Böblingen)*. FbSch 18 (1967) 17.

- SCHNURBEIN 1977 S. V. SCHNURBEIN, *Das römische Gräberfeld von Regensburg*. MBV 31 (1977)
- SCHOLZ 2002–2003 M. SCHOLZ, *Keramik und Geschichte des Limeskastells Kapersburg*. SJ 52/53 (2002–2003) 9–281.
- SCHÖNBERGER 1956 H. SCHÖNBERGER, *Das Römerkastell Boiodurum-Beiderweis zu Passau-Innstadt*. SJ 15 (1956) 42–78.
- SCHÖNBERGER 1975 H. SCHÖNBERGER, *Kastell Künzing-Quintana. Die Grabungen von 1958 bis 1966*. Limesforschungen 13. Berlin 1975.
- SEDLÁČKOVÁ 1969 H. SEDLÁČKOVÁ, *Římskoprovinciální keramika na Slovensku. (Diplomová práca) Brno*. Universita J. E. Purkyne. Fakulta filosofická, 1969.
- SÖLCH 1993 R. SÖLCH, *Eine Villa rustica bei Fleinheim, Gde. Nattheim, Kreis Heidenheim*. FBBW 18 (1993) 183–233.
- SPYCHER–SCHUCANY 1997 H. SPYCHER–C. SCHUCANY (Hrsg.), *Die Ausgrabungen im Kino Elite im Rahmen der bisheringen Untersuchungen der Solothurner Altstadt*. Antiqua 29 (1997)
- SZIRMAI 1978 K. SZIRMAI, *Előzetes jelentés a budatétényi római telep feltárájáról. 1972–1973. – Vorbericht über die Freilegung der römischen Siedlung von Budatétény. 1972–1973*. ArchÉrt 105 (1978) 54–65.
- SZIRMAI 1985 K. SZIRMAI, *Kutatások a II–III. századi aquincumi legiostábor keleti védműveinél. – Forschungen bei den östlichen Wehrbauten des Aquincumer Legionslager aus dem 2–3. Jh.* ComArchHung 1985, 49–68.
- SZÖNYI 1973 T. E. SZÖNYI, *Zur Verbreitung und Herstellung der sog. rätischen Keramik in Pannonien*, Acta ArchHung 25 (1973) 87–108.
- TOPÁL 1993 J. TOPÁL, *Roman Cemeteries of Aquincum, Pannonia. The Western Cemetery, Bécsi Road I*. Budapest 1993.
- TÖRÖK 1941 GY. TÖRÖK, *A pécsi belvárosi templom bővítésénél előkerült római leletek. – Bei der Erweiterung der Innenstädtlichen Kirche zu Pécs geborgene römische Funde*. FolArch III–IV (1941) 125–137.
- TRINKS 1957 U. TRINKS, *Fundbericht Palastruine 1957*. Carnuntum Jb 1957, 49–80.
- TSCHUMI 1938a O. TSCHUMI, *Die keltisch–römischen Ausgrabungen auf der Engehalbinsel bei Bern 1937*. JBM XVII (1938) 87–97.
- TSCHUMI 1938b O. TSCHUMI, *Rätische Keramik im Aaregebiet, Festschrift für Oxé*. Darmstadt 1938.
- TSCHOLL 1977–1978 E. TSCHOLL, *Römisches Limeskastell in Wallsee*. RÖ 5/6 (1977/78) 109–230.
- UBL 1976 H. UBL, *Römische Zeit. Gem. Wels*. FÖ 15 (1976) 284–285.
- ULBERT 1959 G. ULBERT, *Die römische Donau Kastelle Aislingen und Burghöfe*. Limesforschungen 1. Berlin 1959.
- VOMER GOJKOVIČ 1993 M. VOMER GOJKOVIČ, *Lončarsko – opekarska delavnica v rimski obrtniški četrti na Ptuju. Prve ugotovitve pri ptujski bolnišnici. – Roman pottery-tile workshop in the Roman Craft Quarter. The first results of the excavation at the Hospital in Ptuj (summary)*. Ptujski Archeološki Zbornik ob 100 letnici muzeja im Muzejskega društva (1993) 449–479.
- WALKE 1965 N. WALKE, *Das römische Donaukastell Straubing-Sorviodurum*, Limesforschungen 3. Berlin 1965.
- WEBER 1982 G. WEBER, *Neue Ausgrabungen am „Apollo Grannus Heiligtum“ in Phaimingen*. BRGK Zwischenbericht 62 (1982) 103–186.
- WEWERKA 2004 B. WEWERKA, *Bericht über die Ausgrabungen des Vereins ASINOE im Projektjahr 2004*. FÖ 43 (2004) 741–817.
- ZSIDI 1997 P. ZSIDI, *Grabummauerungen am nördlichen Rand der Canabae von Aquincum. Budapest III., Ladik Str.* ComArchHung 1997, 109–153.

HERSTELLERWERKSTATT VON KERAMIK RÄTISCHEN TYPEN IN SAVARIA

Auszug

Grundlegend für diese dünnwandige Keramikart ist auch heute noch die von Drexel ausgearbeitete typologische Einteilung (DREXEL 1911, 80–87), die Fischer auf Grund der Regensburger Funde verfeinert hat (FISCHER 1957, 25–26).

In Pannonien begannen nach der Zollbezirksänderung in der zweiten Hälfte des 2. Jahrhunderts n. Chr. lokale Werkstätten die früher importierte rätische Keramik zu produzieren: Aquincum (PÓCZY 1956, 115), Savaria (SZÖNYI 1973, 87–108), Poetovio (CURK–GULIĆ–TUSEK 1984, 68) und Vindobona (GABLER 1977, 124, DONAT 1999, 32, Abb. 3/2. MP 0272/6). Das pannonische Material haben zuerst É. Bónis (BÓNIS 1960, 100–105) und dann E. Szőnyi (SZŐNYI 1973, 87–108) veröffentlicht.

Die Gefäßfragmente im Katalog stammen aus der römischen Töpferwerkstatt im heutigen Püspölkert. Die Ausgrabungen erbrachten schon 1954 und dann seit den 1960er Jahren als lokale Erzeugnisse identifizierte Fragmente rätischen Typs. Unter der Keramik, die im Laufe der 1974 begonnenen Denkmalrestauration gefunden wurde, ragen – gegenüber den früheren Ausgrabungen – zahlenmäßig die den rätischen Import imitierenden Fragmente hervor. Die Form der hier erzeugten Gefäße zeigt ein sehr buntes Bild, neben den von Szőnyi benannten Typen *A* (Halbkugelschalen mit gegliedertem Rand), *B* (fassförmige Becher) und *C1–2* (zweihenkliger Kelch, Tasse) konnten weitere Formkategorien unterschieden werden: *D* (bauchiger Krug mit geschwungener Schulter und zwei- oder dreigeteiltem Bandhenkel), *E1–5* (Becher mit ausbiegendem Rand), *F* (kleine Becher), *G* (Drag 30-Nachahmung), *H* (Zylinderwandschalen) und *I* (Glaspokal Ising 21–Nachahmung).

In der Werkstatt hat man vermutlich gleichzeitig oder mit kleiner Zeitverschiebung alle drei Drexel-Schmuckstile verwendet: *I* (Doppelbänder aus Ton mit Tonkugeln an den Enden und am Kreuzungspunkt in Form von Rosette, Kreuz, Doppelkreuz, senkrecht-em Stab oder Keil), *II* (kerbverzierte Streifen und mit Tonkugeln gegliederte Hufeisen) und *III* (Kerbverzierung). Anzumerken ist, dass die Fischerschen (FISCHER 1990, 56) Verzierungsformen Drexel *IIa* (auf Kerbstreifen gesetzte Tonhufeisen) und Drexel *IIb* (Tonhufeisen zwischen Kerbstreifen) in dem zahlenmäßig sehr kleinen Material nicht eindeutig nachzuweisen waren.

Beinahe ein Viertel der aufgearbeiteten 406 Fragmente war deformiert – was einen Brennvorgang bei nicht entsprechendem Hitzeegrad belegt –, weiter zeigten sich Fehler bei der Ausführung (unvollständige Randgliederung, mehrfach unterbrochene Kerbverzierung, Fehlen der die Zierelemente abschließenden Tonkugel), die die lokale Herstellung unterstützen. Bei den weiteren Forschungen wäre eine Untersuchung sinnvoll, an welchen Teilen der einstigen römischen Siedlung dieser am Ort hergestellte Gefäßtyp mit welchem Anteil in der Keramik zu finden ist.

Die Keramik rätischen Typs, die in der römischen Töpferwerkstatt im Szombathelyer István-Járdányi-Paulovics-Ruinengarten produziert wurde, bildet, was die Bedeutung ihrer Form und Verzierung betrifft, eine einzigartige Gruppe im pannonischen Fundmaterial. Das bisher aus Pannonien publizierte Kenntnismaterial rätischer Keramik – Formtypen, Farbenuntersuchung von Ton und Überzug, Verbreitungsgebiet – wird von der Gruppe aus Savaria ergänzt, die das Thema vorliegender Studie ist.

N. Varga
BTM Aquincumi Múzeum
Budapest, Záhony u. 4.
H-1031